

Yeesu Krista Gohomt
MATEWA
nn da hod tii wadga

— B' ba wadgankenan bii —

Yeesu Krista Gohomt wadii

Yeesua Gohomt wadii weraa-t hà ημεεγτ tantntina hen, han da her n han da werii bii kakehnan hà kuum n hà himtgm. Nidba banaaba hodda-hi, bilmwu kayen, bilmwu kayen. Wo ban da hod bà membee l' hel Yeesu yenwii lee, kaalant tiit t ka bee ka ton taa kpaalaa. Gwentah, bá hod wadhii bee hodda wo ban ba bà bee lee, na nida hom ban bo na bà biir tii. Tii nnii kaalanyont nn kpaá ton taa. Yeesu Krista Gohomt Yohanεεsa nn da hod tii wadga beel n kayen kpaalaa.

Sangband da beda na d' nan tuuna hii na há ree d' tigr *Yisraheel behgun. Bà da hohf tigr ii tiiba na «Yisraheel tiiba» laa «*Yuudaa tiiba». Gwεεtii ba tuurnkpeemt wadgan. Vuugu Yeesua nn da daan tant jugun kuu, Roomaa tiiba da mada Yisraheel korgu, lee, Yuudaa tiiba kod t ka diila na Sangband nn ba d' tamn wii (ban da hohf na «Krist» wii) ba há ree-ba Roomaa tiiba nuhun. Gwentahaa, Yeesua ba he welee. Há ree biiba bà to-wu bayen bee bà fubshhiin n ta *Saatana gemmntn. Ka ba na há he welee, há vidm hayen bá kaa n jum kunyonyu kod n kuum. Sangband t himii-wu gotahrd goor.

Yuudaa tiiba nn da diila welee nnii Yeesua nn da kpaá hohf hayen na «Krista» ka hà bohoo hayen hà gwεεt. Hà da hohf hayen na «*Nida Budaaga».

Yuudaa tiiba bermba kod da sol fobefgu ka kpaá bag na bà borii bà kaalant. Tii nnii ban da kpaá tia na Yeesu nnii Sangband nn da bed na d' nan tuuna wii, n kirm han da weraa tii n vid há jugun ka bag na bà kuu-wu.

Gohomt wadhii lógl Yeesu na Sangband Budaaga, kà ba n gemmnt ka weraa hom ka bohoo huraant dn ba d' kalgr tii gwεεt. Yeesua ba

n Sangband gemmnt. Gemmntii yata Saatanwu n kunidba bá ret. Mt
Sangband tamn-wu na há ree nidba fubefga gemmntn.

Yeesu Krista Gohomt Matewa nn da hod tii wadga

Há hod Yeesu Krista Gohomt wadgankena wii da ba na Yuudaa tiin, ka ta ba na lambhu sohdtgn. Hà da kitg Yeesua *tumta n ka ba kwihr n barehbee huuga (Matewa 9.9). Bà da hohf-wu na Matewa ka ta hohf-wu na Levia (Markuusa 2.14 n Lukaasa 5.27).

Há wadgee hεla Yuudaa tiiba. Bee da kaala tuurnkpeemt wadga. Bà da hodda huraa há ba hà daan hà vii há yandaa *Daviida jarga wii. Há huraantii ba t' bem kakehnan. Tii kaa nnii Matewa nn hfgaa kod tuurnkpeemt wadgan gwεεt tiit jugun na l' werii na Yeesua hera gwεεt bohoo tba nn da bed tii jugun.

Yeesu nnii huraa. Biilm, hà ba na tankwεent huraan, tii nnii sangbambii mn huraant ret. Yeesua ta weraa nidba ln ba na bá he bà jib há huraantn lee, n ln ba na nida mad hayenwu t' ni lee, n ln ba na bà faam-t volba lee.

- Hubi19^a kakehnan hubi4^{ga}, vug16^{un}, Matewa bohoo ln maantra huru na Yeesua bah há ημεεγb nidba huuga lee.
- Hubi4^{ga}, vug17^u kakehnan hubi16^{na}, vug20, Matewa keema lan nnii Yeesua nn bah hà ημεεγb Galilee tantn n t' kpama retn lee.
- Hubi16^{ga}, vug21^u kakehnan hubi18^{na}, Matewa bohoo Yeesua nn maantra há gwεεt sohdtg tba lee gwεεt.
- Hubi19^{na} kakehnan hubi25^{gan}, Matewa bohoo Yeesua ημεεγb Yuudee tantn gwεεt.
- Hubi26^{na} kakehnan hubi28^{an}, Matewa bohoo Yeesua kuum n há himtgm l' gwεεt.

L' MAANTRA HURU NA YEEUSUA BAH HÁ ηΜΕΕΓB NIDBA HUUGA

Yeesu Krista yandaba hida nnanah'

Ta nyaan Lukaasa 3.23-38

1 ¹ Yeesu Krista yandaba hida nnanah'. Bà da meedra Yeesu Kristwu hurberm *Daviida buudmn, bá da meed wiiwu *Habrahaama buudmn.

² Habrahaama da meedra *Yishaaka, Yishaaka t maadm *Yakooba,

Yakooba t maadm Yuudawu n hà teelba, ³ *Yuuda t maadm Fεεεswu n Jεεraa, bà da hofl bá nya na Taamra. Fεεεsa t maadm Hεsroona, Hεsroona t maadm Raama, ⁴ Raama t maadm Haminadaaba, Haminadaaba t maadm Naasoonaa, Naasoonaa t maadm Salmoonaa, ⁵ Salmoonaa t maadm Boħaasa, bà da hofl há nya na Raħaaba. Boħaasa t maadm Hooƒeeda, bà da hofl há nya na Ruuta. Hooƒeeda t maadm Yisaaya, ⁶ Yisaaya t maadm hurberm Daviida.

Daviida t maadm *Salmoonaa, há nya da ba na Huriyaa fogn. ⁷ Salmoonaa t maadm Roobħaama, Roobħaama t maadm Habiyaawa, Habiyaawa t maadm Hāsaa, ⁸ Hāsaa t maadm Yoosafaata, Yoosafaata t maadm Yooraaama, Yooraaama t maadm Hosiyaasa, ⁹ Hosiyaasa t maadm Yootaama, Yootaama t maadm Hahaasa, Hahaasa t maadm Hiskiyaasa, ¹⁰ Hiskiyaasa t maadm Manasea, Manasea t maadm Hamoonaa, Hamoonaa t maadm Yosiyaa, ¹¹ Yosiyaa t maadm Yekoħyaawu n hà teelba. L' vuuguu nii ban da moƒr *Yisraheel tiiba n san n lo-ba *Babiloon tantn.

¹² Ban da moƒr Yisraheel tiiba n san n lo-ba Babiloon tantn n l' kaannaa, Yekoħyaa t maadm Saaltiħeela, Saaltiħeela t maadm Sorobabεεla, ¹³ Sorobabεεla t maadm Habiyyuuda, Habiyyuuda t maadm Helyakiima, Helyakiima t maadm Hāsooraa, ¹⁴ Hāsooraa t maadm Sadooƒa, Sadooƒa t maadm Hayiħaama, Hayiħaama t maadm Heliyyuuda, ¹⁵ Heliyyuuda t maadm Hεħħasaara, Hεħħasaara t maadm Mataana, Mataana t maadm Yakooba, ¹⁶ Yakooba t maadm Yoosεfa, Maaria sida. Maariiwii da meedra Yeesua, Sangband nn bantg wii^z.

¹⁷ Tii lee, bà kala wahii menhii. L' log Hābraħaama kakeħnan Daviida, samba t ka ba kwifr n banaaba, bá n bà kwεelba. L' ta log Daviida kakeħnan ban da moƒr Yisraheel tiiba n san n Babiloon tantn, samba t ka ta ba kwifr n banaaba, bá n bà kwεelba. L' ta log vuugu Yisraheel tiiba nn san Babiloon tantn kuu kakeħnan Krista maadb, samba t ka ta ba kwifr n banaaba, bá n bà kwεelba.

1.16 *Sangband nn bantg wii*, bà hofl greekmn na *Krista*, ka ta hofl hebrmn na *Mesia*, l' kotod na *kpaam tia*. Biilm, *Hebrmba da hakra kpaam nidba ln bantg na bá mad ημεεbermb biib bee, wo huramba n *gwεεt boħoƒtba n *gotibermba.

Yeesua rorlanja n hà hidr kotod

Mt

¹⁸ Ln da her nnanah' bà maad Yeesu Krista. Maarii nii Yeesu Krista nya. Bà da bagra-wu Yoosεfa, há ĩem fuuga n *Voħoom Buudm gemmntn, wú n hà sid bà ban log taa^z. ¹⁹ Há sid Yoosεfa da ba nidħoma. Há ka ba sokl na hà rεε-wu nidba nongan ka diila na hà kir-wu sabah'. ²⁰ Hān da diila welee lee, *Saberma tumthii t san há man jaamiitn n boħoƒ-wu na:

«Yoosεf, *Daviida yakiiga, log Maarii na v' foga, daa siil fobεħgu! Fuuga ĩan ba n kee, hà ĩera-ka n Voħoom Buudm gemmntn. ²¹ Há kee hà meed budaaga, v' bahdg-ka na Yeesua, l' kotod na "Sangband dahl nidba juuni", blaħb kaa na kà nan dahl ká tigr jugu kà ree-d d' fubεħii ni.»

²² L' menguu ĩera welee na gwεεt Saberma nn da bed ka tagaa n hà *gwεεt boħoƒta noor tii ĩe t' jugun.

²³ Há da boħoƒ na:

*Biiriiga nan ĩena fuuga
kà meed budaaga,
bà bahdg-ka na Hemanuħeela,
hidrii kotod n bà lamn nii na
Sangband ba t' man.*

²⁴ Yoosεfa nn ĩimgt lee, n ĩem wo Saberma tumta nn da bed-wu jaamiitn lee. Há logm Maarii na há foga, ²⁵ gwεεtah' n ka ba nyaan há ĩen kakeħnan Maaria nn dan n maadm há budaaga. Lee, Yoosεfa t bahd-ka na Yeesua.

Biiba miig na Yeesu nii huraa n san na bà seerj-wu

2 ¹ Bà da meedra Yeesuwu Betlεħħem korgun, *Yuudee tantn. Lee wen, *Hεrooda mad huraant. Ban meedr Yeesu lee, taadba biiba bá kwεħεε ηmedii jugun bee t rēn n toƒu kwεεn tigan n daan *Yerusalem korgun. ² Ban taan lee, n gbaam na:

«Buga ban meedr l' ka ba na ká di *Yuudaa tiiba hurbermt kee, ĩ kà ba tee? T' da ba toƒu kwεεn, n yum ká ηmedga, tii nii tn daan na t' seerj ka jeerħa-ka.»

³ Huraa Hεrooda nn fomr welee lee, há rarm t hamt há ni, l' lag n Yerusalem korgun nidba memba mεħ'. ⁴ Há kpogl *gotibermba, n

1.18 *Bà ban log taa l' kotod nii na bà ban nyaan taa ĩen.*

*bahlb weriitba memba, n gbaam-ba na ʒ tee nnii In da ba na bá meed *Sangband nn bantg wii^z? ⁵ Bá leed-wu na:

«L` da ba na bá meed-wu Betlæehem, Yuudee tantn, blahb kaa, Sangband *gwæet bõhçota da hoda na:

⁶ *Ven, Betlæehem, Yuudee kørhiiga ven,
Yuudee tant nii,
lag ven nnii kòrtutugmbuga,
huraahii nan ror v` ni,
há kpaahaam mà tigr *Yisraheel.*

⁷ Lee wen, Hérooda t hoh taadbee gohlgan na bá kεeml-wu vuugu ηmædgee nn da red kuun. ⁸ L` tog há bõhçò-ba na:

«Ked-n Betlæehem n` bag bugee n` miig kà kan ba ree hõm! Ka n` nyaan-kaa, n` he na mà ta miig, mà san mà seerj ka jeerjla-ka.»

⁹ Huraa nn bed-ba welee lee, bá lõom huru, n ta yum ηmædga ban da ba toŋu kwæen n yum kee ked bà nõngan. Ká san n taam kaalaja bugee kan da ba ree, n hiw haarii jugun n jehnt. ¹⁰ Bá yum welee, l` hẽm-ba lamæegu biii. ¹¹ Bá jib haariin, n yum bugee n kà nya Maaria, n gbafnt dind ká nõngan, n seerj ka jeerjla-ka. L` tog, bá rawdr bá kadakii n sahm-ka want: sika n *nyabiir nyanyaam n *tlaar kpaam. ¹² Tii n t` kaan, Sangband t bõhçò-ba jaamiitn na bá daa ηmetgii Hérooda man bii. Bá lõgm hurjeenu n kulii bá kõrgu.

Yoosefa sela n san n Yeesuwu n Hẽjift tantn

¹³ Taadbee nn kul lee, *Saberma tumfhii t daan Yoosefa man, n bõhçò-wu jaamiitn na:

«Vidg! Lõg bugee n kà nya v` siil v` san *Hẽjift tantn, v` bẽm kan kakehnan mà daa bõhçò-v na v` ηmetgn, blahb kaa Hérooda bagl bugee na hà kuu-ka!»

¹⁴ Yoosefa t vid yelmaa, n lõgm bugee n kà nya, n lõom huru n nyingu n san Hẽjift tantn. ¹⁵ Há san n ka ba kan kakehnan goor Hérooda nn dan n kuun dii. Welee hera na gwæet Saberma nn da bed ka tagaa n hà *gwæet bõhçota noor tii he t` jugun. Tii nnii na:

Mà hoh mà budaaga na ká ren Hẽjift tantn.

¹⁶ *Hérooda nn da miig na taadbee hogl-wu lee, há lo kwæwwewerga biii. Lee wen, há hiluu vuugu taadbee nn da kεeml

2.4 Nyaan 1.16 n kwæen gwæet.

na ηmædga da reda kuun, n tom na bá ku Betlæehem kõrgu n kørni hf ba kú kpama hii kunidbudai menii kakehnan hf sohdg bina harefa hii. ¹⁷ Reekan lee, gwæet Sangband *gwæet bõhçot Yeremia nn da bed tii, t` hẽm t` noor hẽn. Tii nnii na:

¹⁸ *Bà homra ηmæega kiiga mçõ Ramaa kõrgun,
nidba kuum ka nagdra bayen.
L` ba na Raheela kuuma hà bii.
Hà kpaabag na bá kwiinj! hà kwæewr,
blahb kaa há bii kpiidrn.*

¹⁹ *Hérooda nn da kpiir lee, Saberma *tumfhii t bõhçò Yoosefwu jaamiitn Hẽjift tantn na:

²⁰ «Vidg! Lõg bugee n kà nya, v` ηmetgii n ban *Yisraheel tantn. Bá da bag bugee na bà kuu-ka bee, bà kpiidrn.»

²¹ Lee, Yoosefa t vid n lõgm bugee n kà nya n ηmetgii Yisraheel tantn. ²² Hã taai lee, n hom na Hãrkeelawosa diira Yuudee huraant n kad há sa Hérooda jargan. Lee wen, fobẽhgu t mug-wu. Há diil há ni na hà kpaah hà kad tantiin. L` werii-wu jaamiitn In ba na há he lee. Tii lee, há vid n san *Galilee tantn, ²³ n kad kõrgu kuugun bà hohku na Nasaræet. Welee hera na gwæet Sangband *gwæet bõhçotba nn da bed tii he t` jugun. Tii nnii na: *Bà nan ba bà hohm-wu na Nasaræet tia.*

Nyaalm huurt Yohanæssa faa gwæet l` maantra Yeesua huru

Ta nyaan Markuusa 1.2-8; Lukaasa 3.1-18; Yohanæssa 1.19-28

3 ¹ Lee n l` kaann, nidhii bà hoh-wu na Nyaalm huurt Yohanæssa t ree hayen kpamloŋun, *Yuudee tantn, n bah n ka faa Sangband gwæet ka bõhçò na:

² «Lagii-n neerm, na *sangbambiimn huraant nyõhra n nn!»

³ Yohanæss nnii nid *gwæet bõhçot *Yesaaya nn da bed gwæet t` hel wii. Hà da beda na:

*Nidhii toola kpamloŋun na:
Maantr-n Sabermwu huru,
koo-n-wu huri hi bẽm tif'!*

⁴ Yohanæssa da hægra dimr bá rog-d n kaanfoht deera kowt, ka boow gband damr há sargan. Hà da jul tawri, n kpam loolan hekpaam. ⁵ *Yerusalem kõrgu, n *Yuudee tant mẽnt, n tant t` ba *Yõrdaan kol kpama tii mẽntii nidba da kena hà man. ⁶ Bà da

Mt

rea bà fubefhii ka bõhõõ nidba nõngan, lee hà *huur-ba Yõrdaan koln.

⁷ *Farisii tiiba n *Sadusii tiiba kod t ta daan Yohanẽesa man na há hor-ba nyaalm. Hãn nyan-ba lee, n ka bõhõõ-ba na:

«Waabefht nen! ¿ Wen werii-n na n`ba n`bee n`fetg Sangband yaagu kù kena kuu nufu nii? ⁸ Hẽm-n nan hẽmẽhõmt l`weraa na n`lagii neerm! ⁹ Daa diilgm-n na n`ba n`bee n`bõhõõm n jafh n`kwẽwan na n`yandaa nnii *Hãbrahaama! Mà rea ka bõhõõ-n na Sangband ba d`bee d`log tanhanhena, d`he hà kitg Hãbrahaama yakii. ¹⁰ Bá jafh lad na bà kef tiit rugi, bà luur-t. Tiib b`kpaaroon roonhõma bii, baa bà luug-b bà loõlg boglamn.

¹¹ «Man lee, maa huura-n n nyaalm na l`werii na n`lagaa neerm. Hii hà kena mà kaa wii ba n gemmnt ka yata-ma. Mà kpaaroon mà fitg hà nanawda. Wii kee hà hor-n n *Vofoom Buudm, n ta bogm. ¹² Hà logra hà naabint degra, hà ba hà fug na hà ree lãlgu, l`saa figm hà vaadg-m hà lo hà buugun, hà kolm lãlgu hà fut boglam m`kpaaroon ku felañ miin.»

Yeesua nyaalm huurb

*Ta nyaan Markuusa 1.9-11; Lukaasa 3.21-22;
n nan Yohanẽesa 1.29-34*

¹³ Lee wen, Yeesua t vid *Galilee tantn n san Yohanẽesa man *Yõrdaan koln, na há hor-wu Sangband nyaalm. ¹⁴ Yohanẽesa t ka kir ka bõhõõ-wu na:

«Ln bẽm na vii hor-ma, ¿ l`hẽm lan na vii daan mà jugunii?»

¹⁵ Hà leed-wu na:

«Gwẽhã lee, tii l`he wo ln gbaam lee! Biilm, l`ba na t`tag welee, ka bo na t`he bii Sangband nn gbaama bii membii.»

Lee wen, Yohanẽesa t tii n huurm-wu.

¹⁶ Huurb n b`kaann yelmaa, Yeesua t rorm nyaalmn. Lee, sangbambii fiid noor t rawd há jugun, há yum Sangband Vofoom hõhntna hà jugun kurhẽmend dela. ¹⁷ Noor diir t ren n sangbambiiim ka bõhõõ na:

«Wunwii nnii mà Budaaga, mà sokla-ka kpaalaa. Mà nyaagbii membii kulaa kà jugun^z.»

3.17 Nyaan Yum^{29an}.7.

Kunida hẽmegaa n Yeesua

Ta nyaan Markuusa 1.12-13; Lukaasa 4.1-13

Mt

4 ¹ Tii n t`kaann, Sangband *Vofoom t kpaãaa Yeesu n san-wu n kpamlorjun na Kunida hẽmegii n wun. ² Hà san n hẽm kan goora kwẽfnaa, muunu n nyingu, ka boow noor. Lee, kõm t kuum-wu. ³ Lee wen, Kunida t nyuh há man n hẽmegii n wun ka bõhõõ-wu na:

«Ka l`ba na ven nnii Sangband Budaagaa, si wad tanhanhena kitg diit!»

⁴ Hà leed-wu na:

«L`hõda *Wadbuudgan na:

Lag diit n jafh nnii nida nn ju ka neer.

Hã ta neera n gwẽt t`ror Sangband noon tii mẽntii.»

⁵ Lee wen, Kunida t san-wu n Yerusalem, kõrbuudgun, n dewl-wu *Sangband haar jutãntãnan, ⁶ n bõhõõ-wu na:

«Ka l`ba na ven nnii Sangband Budaaga, forg v`tifhdg, blaãb kaa, l`hõda Wadbuudgan na:

*Sangband nan ba d`si d`*tumtba wad na*

bã tãgr-v n bã nihi na

tãnd daa gbuhdg v`nakpaãaz.»

⁷ Hà leed-wu na:

«L`ta hõda Wadbuudgan na: *Daa hẽmegii n v`Saberm Sangband!*»

⁸ Kunida t ta san-wu n duvõgr diir jutãntãnan, n werii-wu tant jugun tighee mẽnhee, n hà kwẽgdm, ⁹ n bõhõõ-wu na:

«Ka v`gbãhnt dind mà nõngan, n doot-ma tãnanii, mà to-v l`mẽnguu.»

¹⁰ Lee wen, há bõhõõ-wu na:

«Nyab kan, *Saatan! L`hõda Wadbuudgan na: *Door v`Saberm Sangband tãnan, ka hẽna há soklb, wii n jafh'.*»

¹¹ Reekan, Kunida t saa-wu. *Sangbantumtba t daan há man, n ka tãra-wu.

Yeesua jiba Galilee tantn

Ta nyaan Markuusa 1.14-15; Lukaasa 4.14-15

¹² Tii kaann, Yeesua t hom na bà mug Yohanẽes n riw sarga^z, lee, há vid n san *Galilee tantn. ¹³ Hãn san lee, n ka ba kad Nasarẽt

4.6 Gwẽetii ba Yum^{91gan}.11-12.

4.12 Nyaan Matewa wadgãkenan, 14.3-4.

kɔrgun, há san n ka ba Kafarnahuum. Kɔrguu ba Galilee nyaam maaru, Jibuloon n Naftalii tantn. ¹⁴ L` da herá welee na gwɛɛt Sangband nn da bed ka tagaa n d` *gwɛɛt bofɔɔt *Yesaaywu tii fe t` noor hɛn. ¹⁵ Tii nnii na:

*Nen, nen go Jibuloon n Naftalii tantn,
n nyaam weenn tantn,
n *Yɔrdaan kol bal tantn,
n nan Galilee saanba kɔrgun nen,
kewlg-n!*

¹⁶ *Nidba bá ked nyingun bee,
toŋu ragdg bà hɛn,
bá da ba kuumn n nyeet kɔrgun bee,
wiinga daan bà hɛn.*

**YEESUA BAĤ HĀ ĨMEĖĖB NIDBA HUUGA
GALILEE TANT N T` KPAMA RETIIN**

¹⁷ Yeesua nn san Galilee tantiin lee, n baĥ yelmaa n ka faa gwɛɛt ka bofɔɔ na:

«Lagii-n neerm na *sangbambiimn huraant nyɔhɔra n nn!»

Yeesua hoh fà gwɛɛt sohdgtnoogrba

Ta nyaan Markuusa 1.16-20; Lukaasa 5.1-11

¹⁸ Yeesua nn da ked ka kagraa Galilee nyaam gbiir lee, n yum hɔlii moogdba barefba: Simoon, ban daarnɔa na Fetwii n fà nyakwɛɛ! Ĥandrea. Bà da loɔla bɛdb nyaamn ka moog hɔlii.

Hɔlii moogdba

Mt

¹⁹ Hā bofɔɔ-ba na:

«Tagd-n mà kaa, l` saa n` faam Gohɔmt, nidba tia t` hɛn, wo gwɛfma nn loɔla n` bɛdni ka moog hɔlii lee.»

²⁰ Yelmaa, bá saa kan bá bɛdni n tag há kaa.

²¹ Hā mɔɔ kɛna, n yum teelvolba barefba, Yakoobwu n fà nyakwɛɛ! Yohanɛɛsa. Barefdrbee da ba na Jebdea kwɛɛlban. Bá n bà sa bà da ba kpiirgun ka maantra bà bɛdni. Hā hoh-ba. ²² Bá vid yelmaa n saa bá sawu n kpiirguu n tag há kaa.

Yeesua ĨMEĖĖB NIDBA HUUGA

Ta nyaan Lukaasa 6.17-19

²³ Yeesua da gilma n Galilee tant mɛnt, ka weraa gwɛɛt Yuudaa tiiba *kpoglb disagtn, ka faa *sangbambiimn huraant Gohɔmt, ka gbaadaa nidba bɛhii mɛnii n bà hajamnt mɛnt. ²⁴ Nidba t hom bà bofɔɔ há gwɛɛt Siirii tant mɛntn, bá daan-wu n bá ju kunyɔŋu n bɛhii jugu jugu bee wo biiba kunidba nn da kad bá hɛn bee n kpikpitiiba n balmdindmba, há gbaadaa-ba. ²⁵ Nidfigm da tagda fà kaa ka rɛn *Galilee tantn n Kornii Kwihɔr tantn n *Yerusalem kɔrgun n *Yuudee tantn n tant t`ba *Yɔrdaan kol bal tiin.

Gwɛɛt sohdgta hɔmgu fan sohdta kuu

Ta nyaan Markuusa 3.13; Lukaasa 6.12-13, 20

5 ¹ Yeesua nn da nyan nidfigmii lee, n kot duuga kiiga hɛn n kad. Hā *gwɛɛt sohdgtba t nyuh há man. ² Hā baĥ n ka weraa-ba gwɛɛt ka bofɔɔ na:

Lamɛɛgu tiiba gwɛɛt

Ta nyaan Lukaasa 6.20-23

³ «Lamɛɛgu tiiba nnii bá welaa n Sangband ka hohla bayen n tiŋa bee!

Bee hehl n *sangbambiimn huraant.

⁴ «Lamɛɛgu tiiba nnii bá kuum bee!

Sangband nan kwiiŋla bà kwɛɛwa.

⁵ «Lamɛɛgu tiiba nnii bá ba n kwɛɛwhoma bee!

Bee nan hehl tant².

5.5 Gwɛɛtii ba Yum37^{na}.11.

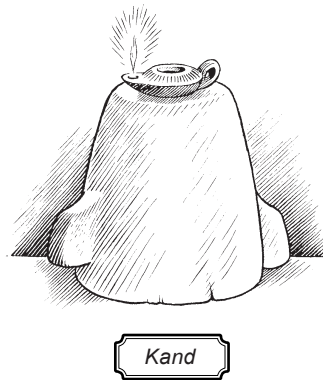
- 6 «Lamεegu tiiba nnii bá bag n bà kwεεwr mēnd na gobiint he wo Sangband nn sokla lee!
Bee nan yul-t.
- 7 «Lamεegu tiiba nnii bá yu volba figm bee!
Sangband nan ta yul bá figm.
- 8 «Lamεegu tiiba nnii biiba bá kwεεwa ba *kel kel bee!
Bee nan yul Sangband nonga.
- 9 «Lamεegu tiiba nnii biiba bá kena n nigiiigu bee!
Bà nan hofaa-ba na Sangband bii.
- 10 «Lamεegu tiiba nnii biiba ban loo kunyɔŋu gobiint kaa bee!
Bee hefl n sangbambii mn huraant.
- 11 «Lamεegu tiiba nnii nen, ban su, ka loo kunyɔŋu, ka bohoɔ n` hēn gokaat mà kaa nen. 12 Nyaagm-n ka ba lamεεgun, fadbermt hoda-n sangbambii mn! Biilm, ta welee nnii ban da lo kunyɔŋu *gwεεt bohoɔtba bá da bee n` nongan bee.»

Beeb jugu jugu gwεεt sohdgta nn ba n bii

Ta nyaan Markuusa 9.50; 4.21; Lukaasa 14.34-35; 8.16; 11.33

13 «Nen nnii tant hēn yaarm. Ka yaarm lamεεgu t riir, ¿baa bà he lan bà ηmēlg-m-ku? M`ta kpañ na bá hee-m n bii. B`tel nnii na bá vaa-m duun, nidba nawdr-m.

14 «Nen nnii tant hēn wiinga. Kɔrgu ban mēfr duuga jutantajan kuu kpañ kù bee kù bēm fohmgan. 15 Bà kpañ tola kand, n lig-d toka kwεεn. Bà tola-d n lil n bahga, d`ka wiir bá ba haarn bee mēmbēe. 16 Welee nnii ln ba na n`wiinga ta wiir nidba nongan, na bá yum hōmgu nn hēna kuu, lee bà nyokm n` Sa hà bee sangbambii mn wii.»

Kand

Gwεεt sohdgta bahlb

Ta nyaan Markuusa 11.25; 9.43, 47-48; 10.11-12; Lukaasa 12.57-59; 16.18; 6.27-36

17 «Daa diilgm-n na mà daan na mà kp̄ii Sangband *bahlb n` *gwεεt bohoɔtba nn da werii tii! Mà ba daan na mà kp̄ii-t. Mà daan na mà he t`jugun. 18 Tii lee, mà bohoɔ-n gobiint na waa, safn na

sangbambii mn tant nan boara, bahlbii kpañ b`boarii waarbuga laa taka kayenga mōmga l`mēnguu ban sof kpaalaa. 19 Tii nnii ln ba na, hii há kpañ vala bahlbii huuga biib, b`la ba tutugŋaa, n ka weraa nidba na bá ta hēm welee wii, bà nan hofaa-wu *sangbambii mn huraantn na buga. L`saa hii há vala bahlbii hōm, ka weraa volba na bá ta hēm welee wii, bà nan hofaa-wu sangbambii mn huraantn na berma. 20 Mà rea ka bohoɔ-n na ka n`kpañ vala bii Sangband nn gbaama bii hōm l`yata *bahlb weriitba n` *Fariisii tiiba, n`nan kpañ n`bee n`jib sangbambii mn huraantn.

21 «N`homra na bà da beda t`yandaba na: "Daa ku nida! Na nid há kur hà nidtuur wii, bà nan yaa-wu n yaagu." 22 Man lee, maa rea ka bohoɔ-n na, nid há lo kwεεwweerga n hà teel wii, bà nan hofaa-wu yaagu, yaani yaadba nongan. L`saa hii há suudg há teel na: "Joojooŋu", bà nan hofaa-wu yaagu, *yaani yaadbermba nongan. Hii há bed hà teel na: "Tilantiigu", l`mag n wun na bá lo-wu taabuugu boglamn. 23 Ka v`daan na v`vid v`*vit Sangband, n taam vit dahŋa man, n deed na v`teela ba n gwεεt tiit n v`hēn, 24 l`ba na v`saa v`vit wantii vit dahŋee man, v`san v`teelwii man, n`ku taa n gwεεt, nigiiigu he n`huuga safn lee, v`ηmetgn v`vid v`vit Sangband. 25 Ka hii t sam-v huraa, n`loom huru taa kaa, n ka ked yaagu yaalaja, l`ba na v`he na, v`n wun n`hom n taa safn ka nyi ba hurun ka ban taai, ka sol na há daa da hà taag-v yaagu yaada nufun, wii taag-v tawdba nufun, l`saa bee riw-v sarga. 26 Mà rea ka bohoɔ-v gobiint na, nan kpañ ror sargeen, kakefnan v`daa nan faad v`fōmr mēnd.

27 «N`homra na bà da beda na: "Daa yaruum!" 28 Man lee, maa rea ka bohoɔ-n na daaw há yu vola fōga n ka geewa-wu wo bii to-wu wii, hà fetg-wu n yaruub hēb há kwεεwrn. 29 Ka v`najuudu nōmb fōraa-v na v`loo beŋgu nii, l`ba na v`lugdg-b, v`kōhdg vōkun. L`ba hōm n yat na v`boarii v`gbanu gidgu, n vn ba v`bēm n v`gbanu mēnu, bà loolg-v taabuugu boglamn. 30 Ka v`najuudu nufu fōraa-v na v`loo beŋgu nii, l`ba na v`gitg-fu, v`kōhdg vōkun. L`ba hōm n yat na v`boarii v`gbanu huliiga kiiga, n vn ba v`bēm n v`gbanu mēnu, bà loolg-v taabuugu boglamn.

31 «Bà da ta beda na: "Ka hii t vo há fōga, l`ba na há hōr yaala sadgm wadga, hà to fōgwii." 32 Man lee, maa rea ka bohoɔ-n na ka daawhii t vo há fōga, fōgwii ba he yaruub, há yōlm sidjeena,

Mt

daawwii herana na há he yaruub. L`saa, daaw há log fóg ban voor wii, wii ta kitg yaruutgu.

³³ «N`ta homra na, bà da beda t`yandaba na: "Ka v`feer n Sangband, daa kohdg v`foorbii! L`ba na v`he b`jugun wo vn da fed Saberma nongan lee." ³⁴ Man lee, maa bôhoo-n na daa foorm-n felah! Daa foorm-n n sangbambii! Mii nii Sangband huraant jarga. ³⁵ Daa foorm-n n tant! Tii nii d`jad dn dea d`nakpai d`hen dii. Daa foorm-n n *Yerusalem korgu! Kuu nnii Hurberma korgu^z. ³⁶ Daa ta foorm-n n n`jugu, l`kotod na n`kpañ n`bee n`he na n`jiiga kiiga feentg laa ká haaw! ³⁷ Bôhoom-n kuyengu na "Hiiin" laa "Haa!" Bii ban hewla bii, b`rena Kunida man.

³⁸ «N`homra na bà da beda na: "Ka hii t`kpedg v`nomb, ba v`ta bee v`kpedg hà reb. Ka hii t`kahdg v`nyind, ba v`ta bee v`ta kahdg hà red." ³⁹ Man lee, maa bôhoo-n na n`daa ñmelgm beñgu hii há hena-n beñgu wii. Ka hii t`gbudg-v katarña v`najuudu nyakpiigu, v`saa hà felg-v galu reku. ⁴⁰ Ka hii bag na hà yaa-v n yaagu, na hà sohdg v`kween tuku, lag n faargu meñ v`saa n wun. ⁴¹ Ka hii t`mug-v n kwegdi, na v`tu wanjeet v`san tanbilmrii, v`tu-t, v`san tana hareñ. ⁴² Si hii há jama-v bii wii! Daa kirm na v`keem hii há bag na hà keem bii v`man wii!

⁴³ «N`homra na bà da beda na: "L`ba na v`soklm há sokla-v wii, ka kpaasokla v`rafeeda." ⁴⁴ Man lee, maa bôhoo-n na soklm-n n`rafeedba, l`saa n`seeñm bá loo-n kunyogu bee hen^z, ⁴⁵ ka bo na n`bem n`Sa hà bee sangbambii wii bii gobiint! Biilm, hà saa muunu ror beñba hen wo hun ta ror homba hen lee. Hà ta hena tonu t`niim homba hen, n`biiba bà kpañ hom bee hen, hà kpaasokla rooda hii. ⁴⁶ Ka n`sokla biiba bá sokla-n bee n`jah', ¿n`ta hod fat tiitn? ¿Nidbeñba^z meñ ta kpaasokla hena yenmii? ⁴⁷ Ka n`seenja n`teelba n`jah', ¿n`diila na n`hena bii l`yata l`mengu laa? ¿Nidbeñba^z meñ ta kpaasokla welee? ⁴⁸ Bem-n homba kpaalaa, wo n`Sa há bee sangbambii wii nn ta ba hom kpaalaa lee.

5.35 Gwëetii ba Yum48^{an}.3.

5.44 Wadvoliin ba na Man lee, maa bôhoo-n na soklm-n n`rafeedba.

Gwëelm-n nohomr biiba bá gwëela nobehr n`kaa bee hen, hem-n homgu biiba bá nyahaa-n bee, l`saa n`seeñm bá loo-n kunyogu ka hena-n dad dad bee hen, ...

5.46 Nidbeñba. Wadgan ba na *lambhu sohdgtba.

5.47 Nidbeñba. Wadgan ba na *bá kpaasokla seenja Sangband bee.

Gwëet sohdgta sangbantiit

Ta nyaan Lukaasa 11.2-4

Mt

6 ¹ «Mad-n nyen na n`daa hem Sangband ñmëegt nidba nongan, ka bag na bá nyaan-n! Ka n`hena-t welee diila nii, n`nan kpaasokla fat tiit n`Sa hà bee sangbambii wii nufun. ² «Ka v`he kunyogtiiwu homgu, daa faam n`korgu, wo rarbeñm tiiba nn hena *kpoglb disagtn n`hurfeñgan lee! Bà hena welee ka bag na nidba nyokm-ba. Mà bôhoo-n gobiint na waa, bà fetg bà fat sohdgm. ³ Ka v`hena kunyogtiiwu homgu kuuguu, v`galu daa miig v`najuudu nn hena bii, ⁴ ka bo na hii daa miig na v`hena homgu, l`saa v`Sa hà yu bii v`reb hena fohmgan bii wii, nan faad-v.

⁵ «Ka n`seenja, daa hem-n wo rarbeñm tiiba nn hena lee! Bà sokla na bà jehr faaga *kpoglb disagtn, n`hurfeñgan ka seenja, na nidba memba yum-ba. Mà bôhoo-n gobiint na waa, bà fetg bà fat sohdgm. ⁶ Ven lee, ka v`bo na v`seenja, v`jib dugun, v`gar v`hen v`seeñm v`Sa. Hà ta ba kan gohlgan ka yu bii vn hena bii. Hà nan faada-v.

⁷ Ka n`seenja, daa bôhoom-n gwëet kod l`voka, wo bá kpaasokla seenja Sangband bee nn hena lee! Bà diila na, ka bà seenja l`vokaa, Sangband sohdg bà seenja. ⁸ Daa togiim-n n`ban! Biilm, safi na n`gbaam Sangband bii, dii mi weem n`reb bag bii. ⁹ Nen lee, seeñm-n ka bôhoo na:

"T`Sa, vn beel sangbambii, v`hidr bem buudr,
¹⁰ v`huraant daan, v`soklb bem tant hen, wo bn ba sangbambii lee.
¹¹ Si-t jana t`goor diit^z!
¹² Waa-t t`beñgu tn her kuu, wo tn waa bá hena-t beñgu bee lee!
¹³ Daa saa na t`loo hoglgan, lee, ree-t beñgun!
 [Blañb kaa, ven heñl n`huraant, n`gemma, n`jahrb kakeñnaan. L`bem welee!]"

6.11 T`goor diit, laa diit tn bag tii, laa su diit.

¹⁴ Biilm, ka n` waa volba beŋgu ban her-n kuu, n` Sa hà ba saŋgbambiimn wii nan ta waa-n. ¹⁵ Lee, ka n` kpaa waa volba bà beŋgu ban her-n kuu, n` Sa nan ta kpaa waa-n n` reku.

¹⁶ «Ka n` boow noor, daa tohd-n n` noora wo rarbeŋm tiiba nn hena lee! Bà tohda-ha na baawena nyaan na bà boowra noor. Mà boŋɔɔ-n gobiint na waa, bà fetg bà fat sohdgm. ¹⁷ Ven lee, ka v` boow noor, hig v` nonga, v` sagdr v` jii, ¹⁸ ka bo na nidba daa miig na boowra noor! V` Sa ban kpaa yu wiiyen ba hà miig na boowra noor. Hà yul bii vn hena fohmgan bii. Lee, hà nan faada-v.»

Gwæst sohdgta beeb tant hæn kwægd m nongan

Ta nyaan Lukaasa 12.33-36; 16.13; 12.22-31

¹⁹ «Daa kolm-n kwægd m ka doog tant hæn! Dindiit n jankpalafm beeb ka ju welee kwægd mii m` booda. Bawdba ta beeb ka kah huturi ka baaw. ²⁰ Kolm-n kwægd m ka doog saŋgbambiimn! Reekan, dindiit n jankpalafm kpaŋ na l` jum-m m` booda. Bawdba ta kpaŋ kan na bà kafm huturi ka baaw. ²¹ Nida kwægd m kan ba ree, há kwæwr ta ba kan.

²² «Niini boo gbanu kand. Ka v` niini ba hómii, v` gbanhuu menhuu t ka ba wiingan. ²³ Ka v` niini t kohlaa^z, v` gbanhuu menhuu t ka ba nyeetn. Ka wiinga ká ba v` ni kee ba nyeetii, ¿ nyeetii bém kpimm lan n jah?

²⁴ «Hii kpaŋ hà beeb hà bém bermba bareŋba yuuma. Hà ba hà kirm vola ka sokla vola, laa, hà nawr n vola ka kir vola. N` kpaŋ n` beeb n` tagd Saŋgband kaa ka ta tagd liŋbiir kaa.

²⁵ «Tii kaa nii man boŋɔɔ-n na daa kuum-n nyen n diila na n` kee n` nyaan tee diit na n` di n daam na n` nyi n` neera, laa dimt na n` yohra! Neerm ba daft l` yata diit, gbanu ta ba daft l` yata dimt, ¿ lag welee? ²⁶ Geem-n nmenii hí sol n faaga hii! Hi kpaa buud, hi kpaa log dikahb, hi kpaa doog buunin, gwentah lee, n` Sa hà beeb saŋgbambiimn wii doowa-hi. ¿ N` kpaa ba daft kóð l` yata nmenii? ²⁷ ¿ N` ni wen ba hà ku hayen n diila, hà beeb hà hewl goor dyend momr hà neerm hæn na m` voka? ²⁸ ¿ L` her lan nn kuu nyenwu n diila dimt kaa? Híluu-n n` nyaan kpam moot fiit nn rena n tn berŋa lea! T` kpaa hena bii, t` kpaa ruug dima. ²⁹ Gwentah!

6.23 Bá lamn, ka hii ba butoogu, bà boŋɔɔ na *Há niini kohl*.

mà boŋɔɔ-n, na *Salomoona nn da la ba n kwægd m kóð lee, hà da kpaŋ n dimhoma n taam moogu kuyengu fiit. ³⁰ Wo Saŋgband nn yoh moot t` ba jana kpam tii dima, l` ba na su bà kee bà kóhdg-t bogmn lee, ¿ d` kpaa kee d` he nenwu welee l` yatga, nen, n` gwæst hæn tiim nn ba gigidgu nen? ³¹ Tii lee, daa kuum-n nyen n diila ka boŋɔɔ na: "¿ T` kee t` di beeb? ¿ T` kee t` nyi beeb? ¿ T` kee t` yoh beeb?" ³² Bá kpaa seena Saŋgband beeb kuudra bayen hengu n welee diilhee. Nen lee, n` Sa beeb saŋgbambiimn ka mi na n` halwa welee wantii. ³³ Yaagr-n *Saŋgband huraant baŋb, n neerhóm m dn gbaama mii sah!, l` saa d` si-n bii b` fad-n bii membii! ³⁴ Daa kuum-n nyenwu n diila su jugun! Su goorii kee d` ta bém n d` momr d` diila. Kunyɔɔ kú kena baa goted kuu magaa n goorii.»

Gwæst sohdgta beeb bataa nongan n Saŋgband nongan

Ta nyaan Lukaasa 6.37-42; 11.9-13; 6.31

7 ¹ «Daa boŋɔɔm-n na volba ret kohln, ka bo na bá daa nan ta biir na n` ret kohln! ² Saŋgband nan yaa-n n yaagu ka tagd wo nn ta yaa lee, d` nan ta logl kæmtga nn kæmla volba n kee, d` kæml-n. ³ ¿ Ben kaan vn geewa nyakakiiga ká ba v` teela nombn kee, ka kpaa yu fahgidgu kú ba v` rebn kuu? ⁴ ¿ L` ba l` he lan na v` biir v` teel na há saa v` ree nyakakiiga ká ba há nombn kee, l` ba na fahgidgu ba v` reb nii? ⁵ Rarbeŋm tii ven! Ree fahgidgu kú ba v` nombn kuu sah!, lee wen lee, v` nyaan hóm na v` ree nyakakiiga ká ba v` teela rebn kee.

⁶ «Daa logm-n want ban vid Saŋgband tii ka tɔɔ gwei, ka sol na hí daa bidg hiyen n` hæn hi sadr-n! Daa log-n n` laalm n` vaa hafaant nongan ka sol na t` daa nawdr-m!

⁷ «Jam-n, bà si-n! Bag-n, n` nyaan! Kohoo-n, bà rawdg-n! ⁸ Há jamaa, bá sahm-wu. Há bagii, há yum. Há kohaa, bá rawd-wu. ⁹ N` huuga hii beeb, ka hà buga t gbaam-wu diit, ¿ hà bag tand hà si-ka?, ¹⁰ laa, ¿ hà to-ka waaŋb l` ba na ká gbaama-wu holga? ¹¹ Ka l` ba na nidbeŋjɔtnt nen, nii miil n` bii wanhóm t sahb de, ¿ n` Sa hà beeb saŋgbambiimn wii, wii nan sahl biiba bà gbaama-wu wanhóm t beeb lan n jah?

¹² «Tii lee, bii nn sokla na nidba hém-n bii membii, ta hém-n-ba-b. *Mohiiswu n` gwæst boŋɔɔtba wadii nn gbaama bii nii.»

Mt

Gobiint gwæst sohdgtwu n gokaat gwæst sohdgta

*Ta nyaan Lukaasa 13.24; 6.43-44; 13.25-27;
6.47-49; 4.32; Markuusa 1.22*

¹³ «Jib-n n fiid d' ba fefegɲa dii! Fiid d' ba yalmr dii n huru h́u kpaɲ gemm huu keda nidwu n boorlaɲa. Nidba kɔd jiba n welee fiidii ka tagd welee hurhuu. ¹⁴ L' saa, fiid d' ba fefegɲa dii n huru h́u ba giidm huu keda nidwu n neerm mɔmmn, nidba kaalkaɲba yul welee fiidii n welee hurhuu.

¹⁵ «Mad-n nyen n gokaat *gwæst boɲɔɔtba! B́a kena n' man ka ba heee wo fei, l' ba na bá kwæwa nii, diidt mɔmtn. ¹⁶ N' kee n' miigiim-ba bá h́ebn. ǰ N' nyi nyana hii t tɔɔ taama boɲɲmb h́enii?, ǰ laa doot rahint h́enii? ¹⁷ Tihɔmb roona roonhɔma, l' saa tibeɲb t roonm roonbeɲa. ¹⁸ Tihɔmb kpaɲ b' bee b' rɔn roonbeɲa, l' saa tibeɲb kpaɲ b' bee b' ta rɔn roonhɔma. ¹⁹ Tiib b' kpaɲ roon roonhɔma bii, b́a lua-b, n tod boglam. ²⁰ Ta welee nnii nn kee n' miigiim gokaat gwæst boɲɔɔtba bá h́ebn.

²¹ «Lag bá hɔh-ma na "Berma! Berma!" bee mɛmbee nan jiba *sangbambiimn huraantn. Bá h́ena mà Sa há bee sangbambiimn wii sɔkɪb h́en bee n jaɲ nan jiba t' ni. ²² Yaagu goor daa kenaa, kɔd kee b́a hɔh-ma na "Berma! Berma!", ka boɲɔɔ na "T' da faa v' hidrn gwæst tn da sohdg Sangband man tii. T' da vɔɲda kunidba v' hidrn. T' da h́ena hoolgu kɔd v' hidrn." ²³ Lee wen, maa biir-ba na "Mà kpaɲ mii-n felaɲ! Nyab-n mà man, nen, nen h́ena beɲgu nen!"

²⁴ «Tii lee, nid há homr gwæst man bed tii n ka h́ena t' h́en wii, b́a nan tɔnaa-wu n rarm tiifii h́a mɛɲr h́a haar fiiga jugun. ²⁵ Toɲu t niim, kola t hu, ham t fugm kimm, l' mɛnguu t bewl n ka h́eɲr haarii, d' ka ba lor, blaɲb kaa, b́a da lo d' boboga fiiga jugun. ²⁶ L' saa, há homr gwæst man bed tii n ka kpaɲ h́ena t' h́en wii, b́a nan tɔnaa-wu n nidjoojoɲu kú mɛɲr kú haar gwifiim jugun. ²⁷ Toɲu t niim, kola t hu, ham t fugm kimm, l' mɛnguu t bewl n heɲ haarii, d' luurm n kɔɲl d' mendii kpaalaa.»

²⁸ Yeesua nn werii gwæstii l' tog lee, há gwæst weriibii t ka h́ena nidfigm yɔlaa yem. ²⁹ Biilm, h́a da kpaɲ weraa wo bá *baɲɪb weriitba dela, wii da ba n gemmnt ka weraa h́om.

Yeesua gbaadaa beɲii jugu jugu

*Ta nyaan Markuusa 1.40-45; 1.29-34;
Lukaasa 5.12-16; 7.1-10; 4.38-41; Yohanɛesa 4.43-54*

Mt

8 ¹ Yeesua t hofnt duuga, nidfigm t ka ɲmihaa há kaa. ² *Bolmfii t nyuh há man, n gbafnt há nɔngan n boɲɔɔ-wu na:

«Berma, ka v' sɔkla, v' he mà riir *kel kel.»

³ Yeesua t teed há nuɲu n tarm-wu n boɲɔɔ na:

«Mà sɔkɪn. Riir kel kel!»

H́an bed welee lee, há rorm kel kel yelmaa. ⁴ L' saa, há boɲɔɔ-wu na:

«Kewɪg h́om, daa he wo boɲɔɔ gwæstii hii man! Gwentah lee, san v' werii vyen *gotia h́a nyaan vn ba lee, l' saa v' he *vit *Mohiisa nn da sir wad na bá h́em tii ka bo na baawena miig na l' gbaad-v.»

⁵ Yeesua nn da jibaa Kafarnahuum kɔrgun lee, *Roomaa tawdbermfii t nyɔɲɪ hayen n wun, n ka jobla-wu ⁶ ka boɲɔɔ na:

«Berma, mà ɲmɛɲfeeda gbanu kpiira há ka door haaga ka fum wiiru bii.»

⁷ Há boɲɔɔ-wu na:

«Maa mà san mà gbaad-wu.»

⁸ Tawdbermwii t leed-wu na:

«Berma, mà kpaɲ tɔn na v' jib mà fiid, biir gwæɲgu kuyengu l' gbaad-wu! ⁹ Mà mɔma, mà ba mà bermba kwæɲ, ka ta mad tawdba mà kwæɲ. Ka má biir bá ni hii na "Keda!", há san. Ka má ta biir vol na "Daana!", há daan. L' saa, ka má ta biir mà ɲmɛɲfeed na "H́e binbii!", há h́em-b.»

¹⁰ Yeesua nn homr welee gwæstii lee, l' h́em-wu yɔlaa yem, há boɲɔɔ bá da tagd h́a kaa bee na:

«Mà boɲɔɔ-n gobiint na waa, mà ban nyaan hiiwu *Yisraheel tigrn, wiilaɲ ba n gwæst h́en tiimmna tuurm. ¹¹ Mà boɲɔɔ-n na, nidba kɔd nan rɛna n toɲu kwæɲ, volba rɛn toɲu faaga, b́a kad *H́abrahaamwu n *Yishaakwu n *Yakoob b́a man diit delaɲa *sangbambiimn huraantn. ¹² L' saa b́a kɔɲdg biiba ln da ba na bá nan heɲm Sangband huraantii bee n kankaan, nyeetn, b́a kom kan ka duum b́a nyina.»

¹³ Tii n t' kaan, há boɲɔɔ tawdbermwii na:

«Kuliim vaa! V' reb tii b' h́en bii ba b' he b' jugun.»

Lee wen, l' ta gbaad tawdbermwii ɲmɛɲfeedwii yelmaa.

¹⁴ Yeesua t dan n san Fetraa n mid Fetra yaafoga door ka ba n tulgu befhii. ¹⁵ Há tarm fogwii nufu, befhii t went-wu. Há vid n bah n ka sah-ba diit.

¹⁶ Jabhoolm, bá daan Yeesuwu n nidba kod, l' ba na kunidba da kad bá hæn. Há voom kunidbee n hà noon gwæet, n ta gbaad beftiiba memba. ¹⁷ Welee nnii *gwæet bohoot *Yesaaya nn da bed tii nn da her t' jugun. Tii nnii na:

Hà logra t' hajamnt, n sohd t' befhii.

L` ba na gwæet sohdgta vid hayen kpaalaa

Ta nyaan Lukaasa 9.57-62

¹⁸ Goor diir nidfigm da kaadg Yeesua. Há bohoot há *gwæet sohdgtba na bá mæwdg nyaam bal. ¹⁹ *Bahlb weriifhii t nyuh-wu n bohoot na:

«Berma, maa mà tagd v` kaa baatea.»

²⁰ Há leed-wu na:

«Haant ba n t` vadi, ηmenii ba n hi sofga, *Nida Budaaga lee, kee kpañ n kaalaja ká kan ba kà doot na kà voho.»

²¹ Há gwæet sohdgtba huuga bilma t bohoot-wu na:

«Berma, si-ma huru mà san mà kuur mà sawu sah'!»

²² Há leed-wu na:

«Tagd mà kaa, v` saa kpiirma kugm bá kpiirma!»

Yeesua ba n gemmnt n hambermm hæn

Ta nyaan Markuusa 4.35-41; Lukaasa 8.22-25

²³ Yeesua t jib kpiirgun, há *gwæet sohdgtba t hefl-wu. ²⁴ Myenm hæn hambermm t vid n ka fug nyaamii hæn, m` wada waalaa kpiirguu hæn. Yeesu wii go. ²⁵ Gwæet sohdgtba t nyuh-wu n himii-wu n bohoot-wu na:

«Berma, sohdg-t! T` ba t` kpiidr!»

²⁶ Há leed-ba na:

«¿ N` sol fobehgu na laa? Hiiuu n` nyaan lan nnii n` gwæet hæn tiim nn ba tutugmbiima.»

Hæn bed welee lee, n vid n gwæel hamii n nyaalmii n talmt. L` mænguu t kwiim nigah'. ²⁷ L` hæn bá membee yolaa yem, bá ka bohoot taa na:

«¿ Ben nid nnii wunwii, na l` lag n ham n nyaalm mæhm valgm wii?»

Yeesua ba n gemmnt n kunidba hæn

Ta nyaan Markuusa 5.1-20; Lukaasa 8.26-39

Mt

²⁸ Yeesua nn taai nyaam bal Gadaraa tiiba tantn lee, nidba barehba t rorm bili huuga n ka kena ka tuuga-wu. Kunidba da kad bá hæn, bá ka ba talmt biii, hii t ka kpaá beraa n huru hú ked n kan fuu. ²⁹ Nidbee t bah n ka toola na:

«Sangband momr Budaaga! ¿ T` n vn n tet? ¿ Daan nnañ na v` dar t` tobr l` ban ta vuugu ban da bah kuun?»

³⁰ Hafaant kodibermr diir da ba voku n kan ka ju t` diit. ³¹ Kunidbee t ka jobla Yeesu ka bohoot na:

«Ka v` bo na v` voo-tii, saa t` jib hafaant kodiirndinan.»

³² Há bohoot-ba na:

«Ked-n!»

Bá rorm nidbee rehdrbee ni, n san n jib hafaantii ni. Yelmaa hafaantii t begdr duuga fidun huuu n loom nyaamn n ηmæhæ tyen n kpiidr.

³³ Nidba bá da kiima hafaantii bee t solm, n jib korgun, n bohoot gwæetii mentii n bii b` getg n nidba barehba kunidba nn da kad bá hæn bee. ³⁴ Yelmaa korguu nidba memba t rorm n san na bà nyaan Yeesua. Ban san n yum-wu lee, n ka jobla-wu na há nyab bà tantn.

Yeesua gbaad balmdindhii

Ta nyaan Markuusa 2.2-12; Lukaasa 5.17-26

9 ¹ Yeesua t jib kpiirgun, n gew n ηmetgii nyaam bal, n san há korgun. ² Bá tu balmdindhiiwu jargun n daan-wu n hà man. Hæn nyan bà gwæet hæn tiim lee, n bohoot-wu na:

«Di kwæwr, mà buga! L` waa-v v` fubehii.»

³ Hæn bed welee lee, *bahlb weriitba biiba t ka bohoot n bà ni na:

«Nidwunwuna suul Sangband.»

⁴ Há miig ban diila tii, n gbaam-ba na:

«¿ Ben kaan nn ba n diilbehahhena n` jugu ni? ⁵ Ka má biir na "L` waa-v v` fubehii", laa "vidg v` keda!", ¿ l` huuga ben yatg gemmii?»

⁶ Lee, maa mà werii-n na *Nida Budaaga man, mà ba n gemmnt tant hæn na mà waaliim fubehii.»

Hæn bed welee lee, n bohoot balmdindhii na:

«Vidg! Loğ v` jargu v` kuliim naa!»

⁷ Nidwii t vid n kuli haa. ⁸ Nidfigmii nn nyan welee lee, fobehgu t mug-m m` ka nyoka Sangband na dii sira nidba welee gemmtii.

Yeesua hohf Matewa, Farisii tiiba t ka nima-wu*Ta nyaan Markuusa 2.13-22; Lukaasa 5.27-39*

⁹ Yeesua t nyab kan, n san n ka beraa n yum *lambhu sohfdgtfii bà hohf-wu na Matewa, hà kad lambhu faadb disakun. Hâ bôhoo-wu na:

« Tagd mà kaa! »

Hâ vid n tag há kaa.

¹⁰ Hâ jib Matewa haarn n ka ju diit wú n hà *gwæet sohfdgtba. Lambhu sohfdgtba kôd, n fubehitiiba t daan n ka ju bá man. ¹¹ *Farisii tiiba t yum welee n gbaam há gwæet sohfdgtba na:

« ¿ L` her lan n` bermwu n lambhu sohfdgtba n fubehitiiba ban ju diit taa man? »

¹² Yeesua t hom, n leed na:

« Nidba bá kpañ n bēhii bee, bà kpaā ked taadmta man. Bēhitiiba keda taadmta man. ¹³ L` hoda *Wadbuudgan na: *Mà bagl na nidba bēm homgu tiiba, mà kpaā bag na nidba vidm.* Ked-n n` hom gwæetii kôtd! Mà ba daan na mà hohf nidhomba, mà daan na mà hohf fubehitiiba.»

¹⁴ Nyaalm huurt Yohanæesa *gwæet sohfdgtba t san Yeesua man n gbaam-wu na:

« ¿ L` her lan t` n` *Farisii tiiba tii nn boow noor, vii gwæet sohfdgtba kpaā boowii? »

¹⁵ Hâ leed-ba na:

« ¿ N` diila na ka bá hohf nidba yaala kasant man, bà san bà kir diit yaala tiiwii nongan wo bà ba kunyongun laa? Vuugu kenan, yaala tia kpañ hà bēm bá man, l` saa-ba bayen. Vuugu daa taanaa, bà boow noor.

¹⁶ Hii kpaā log dimtokwæelgu n lag dimbudju, blaħb kaa dimtokwæelgu ba kù dar dimbudju l` mōog sadgm. ¹⁷ L` saa n` logl rufetii ka hid daam, ¿ laa bee? Hii kpaā log dakwæelm n hit rukpeemgun, blaħb kaa, ka m` wæegaa, kù kitg m` futr, l` saa daamii n ruuguu l` kul n kol. Tii lee, l` ba na bá log dakwæelm bà hitg rukwæelgun, l` menguu bēm hom.»

Yeesua ba n gemmnt bēhii n kuum l` hēn*Ta nyaan Markuusa 5.21-43; Lukaasa 8.40-56*

¹⁸ Yeesua nn da heewr-ba n gwæetii bôhoo lee, *Yuudaa tiiba huraafii t taan, n gbahnt dind há nongan, n bôhoo-wu na:

« Mà bufoka kpiira l` ban hiidg. Hai! Daan v` hig v` nufu ká hēn, kà himtg! »

¹⁹ Hâ vid n tag há kaa, wú n hà *gwæet sohfdgtba.

²⁰ Fôghii da ta ba n bēhii ka ju kunyongu kakefnan bina kwifr n hareh'. Bēhii nnii na jiiim da ror-wu wo hà huura kidga l` kpaā jehnta. Fôgwii t nyuh Yeesuwu n hà kaann, n tarm há dimgu noor.

²¹ Hâ da bôhoo n hà ni na:

« Ka má bee n tarm há dimgu mōmguu, mà bēhii wentg-ma.»

²² Yeesua t bid hayen n yum-wu n bôhoo na:

« Bugaa, jum kwæwr! V` gwæet hēn tiim dahra v` jugu.»

Yelmaa, fôgwii bēhii t went.

²³ Yeesua t taai Yuudaa tiiba huraawii haarn, n mid dawni hohfdba t manyii bayen, n ka hōd kuurm, nidba kuum ka biira. ²⁴ Hâ bôhoo-ba na:

« Riir-n nnaħreen! Bufokee ba kpi, kà gooln.»

Hān bed-ba welee lee, bá ka laħ-wu. ²⁵ Bá wen voor nidba n ree-ba duunii, há jib dugun, n mug bufokee nufu, ká vid. ²⁶ Gwæetii t yadgii bá tantii mentiin.

Yeesua wenta joomba niini

²⁷ Yeesua t vid reekan n loom huru, n san n ka beraa n joomba barehba hēn, bá vid n ka tagd hà kaa ka toola na:

« *Daviida yakiiga! Nyaan t` kunyongu! »

²⁸ Yeesua t taai haaga, joombee t nyuh há man, há gbaam-ba na:

« ¿ N` tia na maa mà bee mà he n` yumaa? »

Bá leed-wu na:

« Hiiin, Berma! T` tian.»

²⁹ Lee, há tarm bá niini hēn n bôhoo na:

« N` gwæet hēn tiim kaa nnii Sangband nn ba d` to-n bii nn gbaama bii.»

³⁰ Hān bed-ba welee lee, bá niini t went. Hâ baħl-ba ka venaa-ba nabiir na bá he hom na hii daa miig gwæetii. ³¹ Bá nyab n san n ka la bôhoo hà gwæet n koot, l` yadgii tantii mentiin.

Yeesua hēna tantaagumba gwæela*Ta nyaan Lukaasa 11.14-15*

³² Ban da nyab lee, bá daan Yeesuwu n nidhii hà kpaā bea ka gwæela, blaħb kaa kunidhii da kad hà hēn. ³³ Yeesua wen voor

kunidwii, tantaaguwii t bah n ka gwεela yelmaa. L' hem nidfigm yɔlaa, bá ka bɔhɔɔ na:

«Hii ban nyaan binbii tuurmb felah *Yisraheel tantn.»

³⁴ *Farisii tiiba t ka bɔhɔɔ na:

«Kunidba huraa sahl-wu gemmnt na há vɔhd kunidba^Z.»

Yeesua ημεεῖβ

Ta nyaan Markuusa 6.34; Lukaasa 10.2

³⁵ Yeesua da lintgaa kɔrbermi n kɔrkaafii meniin. H̄a da weraa gwεet bà *kpoglb disagtn, ka faa *sangbambiimn huraant Gohomt, ka gbaadaa behii menii, n hajamnt ment. ³⁶ H̄a da yul nidfigm han da taŋaa n mii kunyɔŋu biii. L' da gira nidbee, bá bɔrii ηmeenm, n ka boo fei hí kpaŋ n kimt hii. ³⁷ Lee wen, há bɔhɔɔ há *gwεet sohdgtba na:

«Dikaŋb ba kɔd koogun, gwentaŋ, nidba kpaŋ kɔd na bà log-b.

³⁸ Tii lee, jobl-n dikafhb tii na há tamn dikafhlogdba h̄a koogun na bá log há dikafhb!»

Yeesua bantg h̄a tumtba kwifr n barehba

Ta nyaan Markuusa 3.13-19; Lukaasa 6.12-16; Tumtba ημεεῖgt 1.13

10 ¹ Tii n t' kaann, Yeesua t hoh há *gwεet sohdgtba kwifr n barehbee, n sahm-ba gemmnt na bá vɔhd kunidba, ka gbaadaa behii menii, n hajamnt ment. ² *Tumtba kwifr n barehbee hida nnanaf': Nooga sah Simoon ban daarŋ na Fetwii n h̄a nyakwεel H̄andrea; Yakoobwu n h̄a nyakwεel Yohaneεsa, barehɔrbee ba na Jebdea kwεelban; ³ Filfwu n Baatelmia; Tomaaswu n *lambhu sohdgt Matewa; H̄alfea kwεel Yakoobwu n Taadea; ⁴ Simoon há ηmeta há kɔrgu h̄en wii n nan Kariyoot tii Yuudaasa há da gweedm Yeesuwu wii.

Ln ba na bá h̄em Yeesua ημεεῖβ lee

Ta nyaan Markuusa 6.7-13; Lukaasa 9.1-6

⁵ Yeesua t tom nidba kwifr n barehbee ka bahla-ba na:

«Daa san-n nidba *bá kpaŋ na Yuudaa tiiba bee tantn! Daa jib-n *Samarii kɔrnin! ⁶ San-n *Yisraheel tiiba man n jaf', bà boo *fεεbii

9.34 Ta nyaan Matewa wadgankenana, 12.24.

hí bɔd hii. ⁷ Faam-n Gohomt hurfεga ka bɔhɔɔ na *sangbambiimn huraant nyufnn! ⁸ Gbaadiim-n behtiiba, himiim-n kpiirmba, h̄em-n *bolmba kita *kel kel! Vɔhd-n kunidba! Bà sira-n gemmtii yem, ta h̄em-n ημεεῖbii yem! ⁹ Daa log-n sika, laa ligbfeela, laa ligbmɔla na n'lo n'ruin! ¹⁰ Daa log-n ruugu, laa tugrefhɔrgu, laa nanawda, laa dagbεhgu na n' mad! Biilm, l' ba na ημεgda sohdgm há fat.

¹¹ «Ka n'taai kɔrgu kuugun, n' bag nid há sokla na h̄a sohdg-n wii n' b̄em há haarn kakehnan goor nn kee n' nyab kɔrguun dii. ¹² Ka n' san n jib haar diirn, n' seen-ba. ¹³ Ka haariin tiibee t sohdg-nii, n' nigiiigu seenbii^Z kpat bà man. Ka bá ba sohdg-nii, nigiiigu seenbii ηmetgn n' man. ¹⁴ Ka n' jib haar diirn, laa kɔrgu kuugun, bá kirm na bà kpaŋ bà sohdg-n, laa bà kpaŋ bà kewlg n' noon gwεetii, n' nyab kan, n' nit-ba n n' nifi^Z. ¹⁵ Mà bɔhɔɔ-n gobiint na waa, yaagu yaam goorii, *Sodoom n Gomoor tiiba kunyɔŋu nan ba kù b̄em tēgiigu ka yala kɔrgu kú kid-n kuu reku.»

Kunyɔŋu ban taŋaa n Yeesua ημεεῖbn kuu

Ta nyaan Markuusa 13.9-13; Lukaasa 21.12-19; 12.2-9, 51-53; 14.26-27

¹⁶ «Hom-n! Mà tuuma-n wo fei dela diidt huuga. Tii lee, b̄em-n rarm wo h̄omii, ka ba n n' nyɔnyɔgm. ¹⁷ Mad-n nyen h̄om na, nidba kee bà hohm-n yaani ka gbuu-n hufi bá *kpoglb disagtn. ¹⁸ Bà kee bà hohm-n bermba n hurbermba duuran mà kaa, ka bo na n' bee n' biir n' reb mi mà hidrn bii bá nɔngan n *bá kpaŋ na Yuudaa tiiba bee nɔngan. ¹⁹ Bá wen kee bà hohm-n yaani yaalantii, n' kwεewa daa toom n net kee n' biir tii, n nn kee n' gwεel lee, gwεet nn kee n' biir tii, l' kee l' si-n-t l' wendii mɔmr. ²⁰ Gwεetii kpaŋ kee t' rorm n' diilan. N' Sa *Vohoom kee m' loɔm gwεet n' noon.

²¹ «Biiba kee bà gweedm bayen bà teelba na bá kuu-ba. L' saa, samba biiba ta gweedm bayen bà bii na bá kuu-hi. Ta welee nnii, bii hiihi nn kee hi vidg hi reba h̄en, hi he bà kuu-ba. ²² Baaben tia kee h̄a nyaŋaam-n mà kaa. Gwentaŋaa, hii h̄a nan ba h̄a mad h̄om kakehnan wii, l' nan dah há jugu. ²³ Ka bá dan n ka loɔ-n kunyɔŋu kɔrgu kuugu nii, n' siil n' tɔtg kɔrvolgun. Mà bɔhɔɔ-n gobiint na waa, n' nan kpaŋ linta *Yisraheel kɔrnin l' diŋ sah na *Nida Budaaga daan.

10.12-13 Bá kɔrgu bà da seenja taa na *Nigiigu b̄em n' man*, tii kaa nnii ban hoh welee seenbii na *nigiigu seenb*.

10.14 N' nit-ba n n' nifi, bá lamn bà bɔhɔɔ na N' fεεr n' nakpai bá kɔrgun kwεku.

Mt

²⁴ «Kpelɛntɛnii kpaɛn bermt n yat h́a weriita, laa n̄mɛɛheedhii kpaɛn bermt n h́a jugu tia h́en. ²⁵ L`mag n kpelɛnt na h́a kitg wo h́a weriita, wo ln ta mag n n̄mɛɛheed na h́a kitg wo h́a jugu tii lee. Ka bá bafɛdg haar sa na "Bhelsebuula", l`kotɔd na kunidba huraa, ¿hida ban ba bá baf h́a kwɛn tiiba hee, h́a ba h́a bɛm bɛfa lan n jah' ? ²⁶ Tii lee, daa solm-n nidba fobɛhgu! Bii b`ba fohmɛn bii nan ror wiingan, bii b`ba na bá kpehɛn bii mɛmbii nan ror feelgan. ²⁷ Bii mà reb bɔhɔɔ-n nyeetn bii, bɔhɔɔm-n-b wiingan! Bii bá reb nyeera-n sabaf bii, da n`toolgɛm-n-b n kɔrgu! ²⁸ Daa solm-n biiba bá kuu gbanu, ka kpaɛn bá bee bá ku liliigu bee! Tii lee, solm-n Sangband na d`ba d`bee d`lɔɔlg gbanu n liliigu taabuugun. ²⁹ ¿Bá kpaɛn gweedma kaagɛnɛnbii hireh wadbuga kayenga? Ln la ba welee lee, n̄mɛnɛnbiiiga kayenga kpaɛn tɛhɛda tinan n`Sa Sangband kpaɛn mi. ³⁰ Nen lee, d`lag n n`juunin jii mɛh n kaalm n ka mi hí noor. ³¹ Lee, daa solm-n fobɛhgu! N`ba daft n yat kaagɛnɛnbii kod.

³² «Ka hii t ree n bɔhɔɔ nidba nɔngan yaklaa na man hehl wii, mà nan ta ree mà biir mà Sa h́a bee sangbambiiɛn wii nɔngan na man hehl-wu. ³³ Ka hii t kii nidba nɔngan na h́a kpaɛn mii-ma, mà nan ta kii mà Sa h́a bee sangbambiiɛn wii nɔngan na mà kpaɛn mii-wu.

³⁴ «Daa miim-n na mà daan tant h́en na mà lo nigiiigu nidba huuga. Mà ba daan n nigiiigu, mà daan n hoodr. ³⁵ Mà daan na *mà radg kwɛɛlwu n h́a sa bá huuga, bɛɛrwu n h́a nya bá huuga, bufɔgwu n h́a yaaǵb bá huuga.* ³⁶ *Nida teelba kee bá kitg h́a rafeedba.* ³⁷ Hii h́a sokla h́a sa laa h́a nya ka yata-ma wii kpaɛn tɔn na h́a bɛm mà kpaturu tia. Hii h́a sokla h́a kwɛɛl laa h́a bɛɛr ka yata-ma wii kpaɛn tɔn na h́a bɛm mà kpaturu tia. ³⁸ Hii h́a kpaɛn bigd h́a *dabragr ka tagd mà kaa wii kpaɛn tɔn na h́a bɛm mà kpaturu tia. ³⁹ Hii h́a bag na h́a sohdg h́a neerm wii, h́a nan bɔraa-m. L`saa hii h́a bɔraa h́a neerm mà kaa wii, h́a nan yuunja-m.

Hɔmɛn hii h́a h́ena Yeesua n̄mɛɛǵb wii nn yuunja kuu

Ta nyaan Markuusa 9.41

⁴⁰ «Hii h́a sohdg-n wii, man nnii fan sohdg. L`saa, hii h́a sohdg-ma wii ta sohdg hii h́a tamn-ma wii. ⁴¹ Hii h́a sohdg Sangband *gwɛɛt bɔhɔɔtɛnii na ln ba na Sangband gwɛɛt bɔhɔɔt nnii, h́a nan

10.27 *Feelgan*, bá lamn bɔhɔɔ na *disagt juunin*, l`kotɔd na bá haya nyɔfra n taa, bá disagt juuni ba dɛnaa, bá juula ka kad kan ka sogaa.

sohdg fat wo Sangband gwɛɛt bɔhɔɔta fat dela, l`saa, hii h́a sohdg nidhɔmɛnii na h́a ba hɔma Sangband nɔngan wii, h́a nan sohdg fat wo nidhɔma fat dela. ⁴² Mà bɔhɔɔ-n gobiint na waa, hii h́a nan saf nyaalnigiiim kpowdɛn kaaba bá ba mà *gwɛɛt sohdgtba huuga bee ni hii, na ln ba na mà gwɛɛt sohdgtaa, wiilah nan sohdg h́a fat.»

11 ¹ Yeesua nn werii bafɛn h́a *gwɛɛt sohdgtba kwihɛr n barehbee l`dih lee, h́a vid n san kɔrnin na h́a ta weriim gwɛɛt ka faa Gohɔmt.

Nyaalm huurt Yohanɛɛsa nigaa n hayen.

Wii maantra Yeesua huru

Ta nyaan Lukaasa 7.18-35

² Nyaalm huurt Yohanɛɛsa da ba sargan^z, lee, n fɔm bá bɔhɔɔ *Krista n̄mɛɛgt gwɛɛt. H́a tom h́a gwɛɛt sohdgtba balanba ³ na bá gbaam-wu na ¿wii nnii nid ban mi na h́a kenan wii laa, l`ba na bá hod jeenhii le? ⁴ Bá san n gbaam Yeesuwu welee, h́a leed-ba na:

«N̄mɛtɛn n`biir Yohanɛɛswu bii nn hum ka yu bii: ⁵ *Joomba yuln*, kparuuba ked hɔm, *bolmba bɛhii gbaadaa, dintamma hum, kpiirma himtra, *bá bɔhɔɔ kunyɔntiiba Gohɔmt.* ⁶ Lamɛɛgu tii nnii hii h́a nan kpaɛn gwidaa gwɛɛt h́en tiim kaawr l`bafɛn n man wii.»

⁷ Yohanɛɛsa gwɛɛt sohdgtba nn lɔɔr huru ka n̄mɛtɛn bá berma man lee, Yeesua t bafɛn n ka bɔhɔɔ nidfigm Yohanɛɛsa gwɛɛt na:

«¿N`san kpaɛnlonun na n`nyaan bee? ¿N`san na n`nyaan kaagu ham nn fug h́u ligwa huu laa? Mà kpaɛn diila. ⁸ ¿N`san kan na n`nyaan ben mɔmbii? ¿N`san na n`nyaan nidhii h́a fidr dimhɔma laa? Nidba bá fidr dimhɔma bee, ¿lag bee gool huru haya nii? ⁹ ¿L`ba na n`san kpaɛnlonun na n`nyaan ben mɔmbii? ¿N`san na n`nyaan Sangband *gwɛɛt bɔhɔɔtɛnii laa? Mà bɔhɔɔ-n gobiint na: N`nyana Sangband gwɛɛt bɔhɔɔtɛnii nnii. ¹⁰ Wii gwɛɛt nnii Sangband nn da bed *Wadbuudɛn na:

Maa mà tom mà tumtwu v`nɔngan na h́a maantr-v huru.

¹¹ Mà bɔhɔɔ-n gobiint na waa, nidba ban meedr tant h́en bee mɛmbɛe, bá huuga hii kpaɛn berm ka yata-wu. Gwentaf', hii h́a ba na bututugɛn kpaalaa *sangbambiiɛn huru wii ba berm ka

11.2 Nyaan Matewa wadgankɛnɛn, 14.3-4.

yata-wu. ¹² Lɔg vuugu Nyaalm huurt Yohanɛɛsa nn da faa Gohɔmt kuu kakefnan goonaa, b̃a hɛlwa sangbambiimn huraant n talmt l' saa nidtalmba bag na b̃a kad t' hɛn. ¹³ Sangband gwɛɛt bɔhɔɔtba, n Mohiisa *bafɪb da beda huraantii gwɛɛt kakefnan Yohanɛɛsa vuugu. ¹⁴ Lee, ka n' sɔkla na n' tii m̃a gwɛɛtii, miim-n na Yohanɛɛs nnii *Hɛlii ban da bed na h̃a ba h̃a daan wii. ¹⁵ Ka hii ba n tobfaa, h̃a kewlg hɔm!

¹⁶ ¿ L' ba na m̃a tɔnii goona nidba n teba? B̃a tɔna bii h̃i ror n ka kad bantn, volii toola h̃i tuurii na:

¹⁷ "T' hofra-n bina werii,
n' ka ba haaw.
T' yuum himafɪr yumii,
n' ka ba kom."

¹⁸ Biilm, Yohanɛɛsa daann, n ka kpa a ju, n ka kpa a nyi daam, nidba t ka bɔhɔɔ na: "H̃a ba n kunida." ¹⁹ *Nida Budaaga man, maa daan n ka ju ka nyi, nidba t ka bɔhɔɔ na: "Nyaan-n nidwunwuna! H̃a diilla deb n danyab hɛn n jaf̃ ka turaa n *lambhu sohdgtba n neerbɛfm tiiba." Lee, Sangband rarm weraa na m' ba dee dee myen m' ñmɛɛgtn.»

Kɔrni hiihi tiiba kida Yeesua gwɛɛt

Ta nyaan Lukaasa 10.12-15

²⁰ Yeesua t baf̃ n ka kpal kɔrni fhan da her h̃i ni hoolgu ñmɛɛgt l' yat hii, blaf̃b kaa, nidba b̃a go h̃i ni bee, b̃a ba lagii neerm. H̃a da bɔhɔɔ na:

²¹ «Korasiin kɔrgu ven, kunyɔŋu nan luura v' hɛn! Betsayidaa kɔrgu ven, kunyɔŋu nan luura v' hɛn! Ka m̃a da he hoolgu *Tiir n Sidoon kɔrnin wo man da her n' huuga lee, nyimlena kɔrnhiin tiiba t da fid kutukunt dimt, n figm bayen toom na l' werii na b̃a bagl na b̃a lagii neerm. ²² Tii nnii man bɔhɔɔ-n na, yaagu yaam goorii, Tiir n Sidoon kunyɔŋu nan ba k̃u bɛm tɛgiigu ka yala n' reku.

²³ «L' saa Kafarnahuum kɔrgu ven, ¿ diilla na nan via vyen n faaga kakefnan sangbambiimn? H̃aai! B̃a nan hofla-v n tiŋa kakefnan tiŋrba man. Ka hoolgu hɛb b' da her v' huuga bii, b' da he *Sodoom kɔrgu nii, nyimlena kɔrguu la bee n jana. ²⁴ Tii nnii man bɔhɔɔ-n na, yaagu yaam goorii, Sodoom kunyɔŋu nan ba k̃u bɛm tɛgiigu ka yala v' reku.»

Biiba sohdg Yeesua gwɛɛt

Ta nyaan Lukaasa 10.21-22

Mt

²⁵ L' vuuguu, Yeesua t bɔhɔɔ na:

«Hai m̃a Sa, sangbambiim n tant l' Berma! M̃a seer̃a-v na ven fera ñmɛɛgb n werii kaaba vn da kɛfɪdr bermba n rarbiiim tiiba bii. ²⁶ Biilm, m̃a Sa, ln sɔkl na v' he bii nnii welee.

²⁷ «M̃a Sa taag wantii mentii m̃a natadn. H̃ii kpa a mi Budaaga man, ka l' kpa h̃ na m̃a Sa miil-ma. L' saa, hii ta kpa a mi m̃a Sa ka l' kpa h̃ na Budaaga man, man miil-wu. H̃ii man sɔkl na m̃a werii-wu m̃a Sa wii, wii ta miil-wu.

²⁸ «Nen, nen tofd wanjeet l' giid-n nen, daan-n m̃a man n' mɛmbee m̃a tuur-n n' vohoo! ²⁹ Bɛm-n m̃a kwɛɛn m̃a weraa-n m̃a gwɛɛt! M̃a ba bulaa, ka hofla mayen n tiŋa, lee, n' ba n' yuun nigiiigu. ³⁰ Biilm, ka n' ba m̃a kwɛɛnii, l' kpa h̃ l' gii-n. Want man ba m̃a tulg-n tii ba velliigu.»

Saabaat goor gwɛɛt: Farisii tiiba kpal Yeesua

Ta nyaan Markuusa 2.23-28; 3.1-6; Lukaasa 6.1-11

12 ¹ Goora hiiha n h̃a kaannaa, Yeesua t jib n jofiili kpa mb biibn ka geta, l' ba *Saabaat goor. Kɔm da kura h̃a *gwɛɛt sohdgtba. B̃a baf̃ n ka kaf̃ jofiili ka nyihaa. ² *Farisii tiiba t yum welee n bɔhɔɔ Yeesu na:

«H̃iluu v' nyaan v' gwɛɛt sohdgtba nn hɛna bii t' *bafɪb nn kpa a saf̃ huru na b̃a hɛm Saabaat goor bia!»

³ H̃a leed-ba na:

«¿ N' ba kaal *Wadbuudgan bii *Daviida nn da her goor diir biin? Goorii kɔm t kuu-wu n h̃a nidba. ⁴ ¿ H̃a da ba jib *Sangband haarn wú n ban b̃a jum kpooni ban da sir Sangband hii? L' ba na l' ba si huru na b̃a di kpoonhii, l' kɔtɔd na t' *bafɪb saf̃l huru *gotiiba n jaf̃ na bee jum welee kpoonhii. ⁵ Laa, ¿ n' ba kaal Mohiisa *bafɪb wadgan na gotiiba b̃a hɛna ñmɛɛgb Sangband haarn Saabaat goor bee na l' saf̃l-ba huru na b̃a daa valgm goorii? ¿ Na ban la kpa a vala-d lee, b̃a ba kofl bii Sangband nonga nii? ⁶ Tii lee, m̃a bɔhɔɔ-n na hii bee nnafhreen ka yata Sangband haar. ⁷ L' hɔda Wadbuudgan na:

M̃a sɔkla na nidba bɛm hɔmgu tiiba, m̃a kpa a bag na nidba vidm.

Ka nn miim biilm gwæetii kōtōdii, nn kpañ n`biir bá ba n bà nyōnyōgm bee na bá ret kofln. ⁸ Biilm, *Nida Budaaga nnii Saabaat goor berma.»

⁹ Yeesua t gēt ka ked n san n jib bá *kpoglb disakun. ¹⁰ Nidhii ba kan hà nuhu t vaaw. Biiba bà da ba kan bee t ka bag na há he bii goorii, lee wen bà biir na hà kofl gwæet. Lee, bá gbaam-wu na:

«¿ T`bañlb sañl huru na bá gbaad hiiwu *Saabaat goor?»

¹¹ Há leed na:

«Ka n`ni hii ba n fæegu kuyen, kú lōōm vadmilmgun Saabaat goor, ¿ hà kpañ hà san hà ree-ku kan? ¹² Lee, nidbilma ba dañt ka yala fæegu. Welee lee, t`bañlb sañl huru na bá he nidwu hōmgu Saabaat goor.»

¹³ Hān bed welee lee, n bōhōō nidwii na:

«Teedg v`nuhu!»

Hā teed-fu, hú maant n ka ba hōm wo volhuu.

¹⁴ Farisii tiiba t rorm n san n kolm taa n koom kpaab há jugun na bà kuu-wu.

Yeesua beeb kpala nōngan

¹⁵ Yeesua nn homr na bà bagl huru na bà kuu-wu lee, há nyab kaalanjeen n san jeenlanja. Nidba kōd t tag há kaa, há gbaad beñtiiba mēmba. ¹⁶ Hān gbaad-ba lee, n bōhōō-ba ka venaa-ba nabiiir na bá daa he hii miig-wu. ¹⁷ L`hem welee na gwæet Sangband nn da bed n d`gwæet bōhōōt *Yesaaya noor tii he t`jugun. Tii nnii na:

¹⁸ *Nyaan-n mà ηmæsheed man bantg wii!*

Wii nnii man sōkla.

Mà lo há ni mà nyaagb mēmb.

*Mà nan hōhla mà *Vohoom hà hēn,*

hà faam mà gobiint tigan.

¹⁹ *Hà kpaā kee hà bagm hiiwu n gwæet,*

hà kpaā kee hà kōdrn,

bà kpaā kee bà hom há noor hurfegan hà weraa hayen.

²⁰ *Hà kpaā kee hà kañdg kaagu ban nyōdr huu,*

hà kpaā kee hà kpii kand d`kuua dii.

Hà kee hà hēm welee

kakeñnan há daa hēna na gobiint di jugun.

²¹ *Lee, tiga mēna nan lōō hà daagb hà hēn.*

Bà kpal Yeesu ka bōhōō na kunida tamn-wu

Ta nyaan Markuusa 3.20-30; Lukaasa 11.14-23; 12.10; 6.43-45

²² Bá daan n Yeesuwu n nidhii kunida t kad hà hēn n hēm há joom, n ka ta ba tantaagua. Há voom kunidwii t rorm nidwii ni, há bañ n ka gwæela, ka ta yu. ²³ L`hem nidfigm yōlaa yem, bá ka bōhōō na:

«¿ Há ba na *Daviida yakiiga wii nnii laa?»

²⁴ *Farisii tiiba wen homr welee, bá bōhōō na:

«Nidwunwuna kpañ hà bee hà vōhd kunidba ka l`kpañ na kunidba huraa *Bhelsebuula sañl-wu gemmnt na há vōhd-ba.»

²⁵ Lee, Yeesua t miig bá diila n bōhōō-ba na:

«Ka huraahii nidba t radg taa n ka taaw taa hoodr de, ¿ huraantii kpañ t`kpiā? Ka kōrgu kuugu laa haar diir nidba t radg taa n ka taaw taa hoodr de, ¿ kōrguu laa haarii ba l`bee l`neera? ²⁶ Ka *Saatana vōhd hà mōma, l`weraa na hà taawa hayenwu hoodrii, ¿ lan nnii há huraant nn ba t`neer kakeñnana? ²⁷ N`bōhōō na Bhelsebuula sañl-ma gemmnt na mà vōhd kunidba, ¿ wen sañ nii kpaturu tiiba gemmnt na bá vōhd-baa? N`kpaturu tiiba mōmba weraa na n`ba gokaat. ²⁸ Lee, ka l`ba na mà vōhda kunidba n Sangband *Vohoom gemmnt biilmii, l`weraa na *Sangband huraant fetg n`man daanma! ²⁹ Nidhii kpañ hà bee hà jib nidhahrkafhii haarn hà kpiil hà want ka ba boow-wu sañ'. Há wen bea n bōm-wu l`dihaa, há bam haariin wantii mentii. ³⁰ Hii há kpaā nyōhr-ma wii ba na mà rafeedn, l`saa, hii há kpaā tora-ma na t`kpogl wii, hà yadran. ³¹ Tii nnii man bōhōō-n na, Sangband nan waalaa nidba bá fubēhii mēnii, n suut ban suu-d tii mentii, gwentaf, hii há suudg Vohoom Buudm wii, d`nan kpañ d`waal-wu hà fubēhgee. ³² Nid há bōhōō *Nida Budaaga gwæet beñgu wii, d`nan waalaa-wu, l`saa hii hà gwæela lii n Vohoom Buudm hēn wii, d`nan kpaā waalaa-wu vuugunkunan, laa vuugu kú nan kena kuun.

³³ «Ka v`bo na v`bēm n roonhōmaa, l`ba na v`bēm n tihōmb. Ka v`ba n tibēhbii, v`bēm n roonbēha. Tii lee, bà miigaa tiib n b`roona weenn. ³⁴ Waabēht nen, ¿ n`ba n`he lan n`bōhōōm gohōmt ka ba nidbēhba? Nida noon ror bii b`hugl há kwēwrn bii. ³⁵ Nid há hēna hōmgu wii rea wanhōmt hà keghōmtn, nid há hēna beñgu wii t ree wanbēht hà kegbēhtn. ³⁶ Mà bōhōō-n na, yaagu yaam goorii, bà kee bà yaa n nidba goyemret t`da ror bà noon tii hēn. ³⁷ Tii lee,

v`gwæet t`ror v`noon tii hæn nnii ban ba bà yaa n vn, bà nyaan na
¿ ba n v`nyonyogm laa kohlnn?»

Yeesua kpal há hadaba

Nyaan Markuusa 8.11-12; Lukaasa 11.29-32; 11.24-26

³⁸ Lee wen, *bahlb weriitba n *Farisii tiiba biiba t bõhõc Yeesu na:
«Berma, tn sòklm na v`he hoolgu kuugu l`weriim na v`gemmt
ren Sangband man.»

³⁹ Há leed-ba na:

«Gooná nidba nn la ba bẽfũgũ ka gwĩd Sangband kaawr lee, bá
ka gbaama na bà nyaan hoolgu kuugu. Tii lee, bà kpañ bà nyaan
kuugu ka l`kpañ na weem daa *gwæet bõhõcõ *Yonaasa reku n
jañ'. ⁴⁰ Wo Yonaasa nn da her *goora hatah n nyint ttañ hõlbermgã*
raawtn lee, ta welee nnii *Nida Budaaga nn kee kà ta he goora
hatah n nyint ttañ bilun. ⁴¹ Sangband yaagu yaam goor, Niniiv tiiba
kee bà vidg goona nidba jugun, bà tulg-ba gwæet, blañb kaa na,
Yonaasa da faa-ba gwæet bá lagii neerm. L`saa, hii bee nnañ ka
yata Yonaasa. ⁴² Yaagu yaam goorii, fõg há da ba huraant Sabaa
tantn wii kee hà vidg goona nidba jugun, hà tulg-ba gwæet, blañb
kaa na, hà ren tanvõgtn na hà kewlg *Salomoona rarm gwæet. L`
saa, hii bee nnañ ka yata Salomoona.

⁴³ «Ka kunida t riir nida ni, há san n ka yõhwa kaalanõparmtñ ka
bag vohoolanõ, ka kpaa yu kiigaa. ⁴⁴ Lee wen, há bõhõcõ hayen na:
"Maa mà ñmetg mà haar man da red diin." Hæn bõhõcõ welee lee,
n ñmet d`ni, n mid d`ba hẽngu, bá haadr-d n manyii wantii mentii.
⁴⁵ Lee wen, há san n hõf kunidvolba balbleñ', bee ba talmt ka yata-
wu, n hewl há hæn, bá ñmetgii n kad haariin. Lee wenii, nidwii neerm
t ka ba kunyõõũ kõd l`yala nooga. Tii lee, goona nidba bá ba bẽfũgũ
bee, l`nan ta hẽna-ba yenmii.»

Yeesua teelba momba

Ta nyaan Markuusa 3.31-35; Lukaasa 8.19-21

⁴⁶ Yeesua nn da heewr n nidfigm n gwæelb lee, há nyakwæelba n
bà nya bá taan. Ban taan lee, n kpat n ka jehr duun, ka bag na bà
gwæel n wun. [⁴⁷ Hii t bõhõcõ-wu na:

«Hõma! V`nyawu n v`nyakwæelba jehra duun ka bag na bà gwæel
n vn.»]

⁴⁸ Há leed nidwii na:

«¿ Wen nnii mà nya? ¿ Teba nnii mà nyakwæelba?»

⁴⁹ Lee, há teed há nufu há *gwæet sohdgtba hæn, n bõhõcõ na:

«Nyaan-n, mà nyawu n mà nyakwæelba nnañ! ⁵⁰ Hii há hẽna
bii mà Sa hà bee sangbambiimn wii nn sòkla bii wii, wii nnii mà
nyakwæela, laa mà nyabẽera, laa mà nya.»

¿ Nidba sohdã lan sangbambiimn huraant?

Ta nyaan Markuusa 4.1-20; Lukaasa 8.4-15

13 ¹ L`goorii, Yeesua t rorm haaga n san n kad Galilee nyaam
maaru. ² Nidfigm t kpogl taa há man l`kpañ jañ', há saa n jib
kpiirgun n kad^z. Nidfigmii t ka jehr nyaalm kpamga. ³ Hà da gwæla
nawdlam ka weraa-ba gwæet kõd, ka bõhõcõ na:

«Nidhii da san hà koogun na hà mæe figm. ⁴ Hæn da mæe lee,
miim t tẽhr huru kpamga, ñmenii t daan n tõhm-m. ⁵ Miim t ta tẽhr
fidendei hæn, tant kpañ kan kõd. Wo tant nn da kpañ m`hæn kõd
lee, m`rorm yelmaa. ⁶ Muunu t dan n buum, tantulm t hõhm figmii
t kparñ, blañb kaa, m`rugi da ba bee n jib tant kwæen. ⁷ Miim t ta
tẽhr hint bia huuga. Hintii t berñ n waal figmii hæn, n fiid-m. ⁸ L`saa,
miim t ta tẽhr tanhõmtn, n maadm, n lo bia hõm. Miim t lo bia lemũ,
volm bia kwẽhroond, volm t ta lo bia kwæetañ'. ⁹ Ka hii ba n tobha,
há kewlg hõm!»

¹⁰ Lee wen, *gwæet sohdgtba t nyuf Yeesua man, n gbaam-wu na:

«¿ Ben kaan vn bõhõcõ-ba gwæet ka gwæla nawdlamii?»

¹¹ Há leed-ba na:

«Nen lee, l`sira-n na n`miig *sangbambiimn huraant kperõkperõgan
gwæet, bee lee, l`ba si-ba welee. ¹² Tii lee, há ba n bii wii, bà nan
mõcõ-wu sañb, hà bẽm n kõd, l`saa há kpañ n bii wii, bà nan fẽla bà
sohdg hà do bii tutugm hæn ba n bii. ¹³ Bà geewa ka kpaa yu, ka
kewla ka kpaa hum l`kõcõd, tii kaa nnii man gwæla-ba n nawdlamn.
¹⁴ Welee nnii gwæet weem daa *gwæet bõhõcõ *Yesaaya nn da bed l`
hẽl-ba tii nn her t`noor hæn. Tii nnii na,

Sangband beda na:

*N`nan ba n`la kewlgm ka kpaa hum l`kõcõd,
n`nan ba n`la geem ka kpaa yu bii.*

13.2 Bà kõrgu ka weriita t kad, l`weraa na hà bo na hà weriim gwæet.

15 *Tigrndina nidba juuni hafran.*
Bà nyiid bà tobha kimm, n muur bá niini kimm.
Bà kpaabag na bà nyaan n bà niini,
na bà hom n bà tobha l' jib bà kwεwan.
Bà kpaabag na bà bidg bayen n mà wee na mà gbaad-ba.

16 Nen lee, nen nii lamεgu tiiba. N`yul n n`niini, ka hum n n`tobha.

17 Mà bōhōo-n gobiint na waa, weem daa *gwεet bōhōotba kōd, n nidhōmba kōd da bagl na bà nyaan n`reb yu bii gwentah', bà ba nyaan-b, na bà hom n`reb hum bii gwentah', bà ba hom-b.»

18 Hâ ta bōhōo-ba na:

«Hom-n nawdlam man gwεel ka tōnaa n dikahbuudr mii kōtōd.

19 Hii há kewla *sangbambiimn huraant gwεet, n ka ba hom t' kōtōd wii, hà tōna huru kpamga dikahbuudr diir kan tēfr ree. Kunida kena n tawd bii ban bodr hà kwεwrn bii, n saa-wu wergu. 20 Vola tōna fidendei dikahbuudvol kan tēfra ree. Hâ huma huraantii gwεet, n sohd-t yelmaa n nyaagb. 21 Gwentah', hà kpaabag na t' bah rugi há kwεwrn, hà kpaabag mugaat l' hiid. Lee, ka kunyōnu kuugu t daan hà hēn laa, ka hà ju kunyōnu gwεetii kaa, há kirm Sangband yelmaa. 22 Nidvola ta tōna tant dikahbuudr nn tēfr hint huuga tii. Hâ huma huraantii gwεet n sohd-t gwentah', tant hēn neerm diila n kēgt lamεgu kú hogla kuu t jib há kwεwrn n feg gwεetii, t' ka ba roon bii. 23 Lee, nidvolwii tōna tanhōmt dikahbuudr kan tēfr ree. Hān kewla huraantii gwεet lee, n hom t' kōtōd, n hēm t' hēn gwεεg̃b wo dikahbuudr nn roon bia tanhōmtn lee. Diir roona bia lēmu, vol kwεhroond, vol kwεstah'.»

Sangbambiimn huraant berɲ

Ta nyaan Markuusa 4.30-34; Lukaasa 13.18-21

24 Yeesua t gwεel nawdlam volm ka bōhōo na:

«*Sangbambiimn huraant boo nidhii há bodr hà koogun dikahbuudr^z. 25 Goor diir nyingu nidba nn da gor lee wen, nidwii rafeeda t sabii n buudm dikahtōgiitgu kuugu dikahbuudrii huuga n nyab. 26 Dn dan n berɲ n bah roonb lee, dikahtōgiitguu t ta berɲ. 27 Koogu tiwii gwεεheedba t san n bōhōo-wu na: "Berma, ¿lag dikahbuudr nnii vn da bodr v`koogu nii? ¿Dikahtōgiitgunkuna mana

13.24 *Dikahbuudr*, l' da ba na kpoonu moot bia.

n tee?" 28 Hâ leed-ba na: "Mà rafeedhii hera welee." Lee wen, gwεεheedbee t gbaam-wu na: "¿Sōkla na t`san t`vōr dikahtōgiitii?"

29 Hâ leed-ba na: "Hâai! Ka n`san na n`vōr dikahtōgiitii, n`titm n`vōr dikahb. 30 Saa-n l`menguu, l`bewlg l`berɲ kakehnan dikahlōgb, lee wen, mà biir dikahlōgdba na bà baal dikahtōgiitii ka vōr safi bà boow-t gwεwa, bà totr boglam, l`saa bà lōg dikahb bà deeg mà buugun."»

31 Yeesua t ta gwεel nawdlam volm ka bōhōo na:

«*Sangbambiimn huraant tōna gumsarbiir nida nn buud dii. 32 Ban buud-d d`ba kaaga lee, d`berɲ n kit tibermb n yat jivaat tiitii mentii. Dn kita tibermb lee, gwεenii t ka kena ka hēna hí sohga b`huliitn.»

Kpoonu moot bia

33 Hâ ta gwεel nawdlam volm na:

«*Sangbambiimn huraant tōna kpoonu ragr fōga nn lōg n sōdm há kpooni joom gaanbilmun, n ham, tēgtii mentii t dan n fuur lee.»

34 Yeesua da bōhōo nidba gwεetii mentii n nawdlamn. Hâ da kpaabag bōhōo-ba tiit yem l`kpaah n nawdlamn. 35 Hâ da hēna welee na *gwεet bōhōota nn da bed weem daa tii riir t`noor hēn, tii nnii na:

D`kee d`bōhōom-ba gwεet n nawdlamn.

D`kee d`reem kpeɲkpeɲgan gwεet,

lōg t`manna l`menguu reem goor kakehnan jana tii

ka bōhōo-ba^z.

Yeesua rea nawdlam hān gwεel ka tōnaa n mobεgu mii kōtōd

36 Lee wen, Yeesua t saa nidfigm, n kulii haaga. Hâ *gwεet sohdgtba t nyuh há man n bōhōo-wu na:

«Ree-t dikahtōgiitgu ban da bodr dikahbuudr huuga kuu nawdlam kōtōd.»

37 Hâ leed-ba na:

13.35 Gwεetii ba Yum78^{an}.2.

« Hii há buud dikafbuudr wii, wii nnii *Nida Budaaga. ³⁸ Koogu fan buud kù ni kuu, kuu nnii tant hen nidba. Dikafbuudr fan buud dii, dii nnii *Sangband huraant nidba. Dikaftogitguu nnii Kunida reba. ³⁹ Rafeed há buud dikaftogitgu wii, wii nnii Kunida. Dikaflojgb nnii tant difm goor, l' saa dikaflogdba nnii *sangbantumtba. ⁴⁰ Wo ban baal dikaftogiitt ka loola-t boglamn lee, welee nnii In nan ta ba l' bem tant difm goor. ⁴¹ Nida Budaaga nan tamna kà tumtba, bà baal Sangband huraantn biiba bá hena volba lotra fubefigan bee, n bá hena befgu bee, ⁴² bà loolg-ba taabuugu boglawiilmn. Reekan nnii ban nan ba bà kom ka duum bà nyina. ⁴³ Lee wen, l' saa biiba bá vala Sangband bee, bà ηmeluum bá Sa huraantn wo muunu dela. Ka n`ba n tobha, n`kewlg hom!»

**Beeb b`mag na nida bem n na hà sohdgm
sangbambiimn huraant bii**

⁴⁴ « *Sangbambiimn huraant ta tona keggt ban kpehdr koogu kuugun tii. Nidhii t dan n tud t`jugun, l' hem-wu lameegu biii, há lilm-t kpehdrb n san n gweedm want fan da ba n tii mentii, n dahm kooguu.

⁴⁵ « *Sangbambiimn huraant ta tona yagyagl hã bag beerm laalm wii. ⁴⁶ Há wen yu miim m`ba daft kodii, há san n gweedm want fan da ba n tii mentii, n dahm-m.

⁴⁷ « *Sangbambiimn huraant ta tona bedb ban kofda nyaamn, b` moogm hõlii jugu jugu bii. ⁴⁸ Ka hõlii t hu b` kefee, hõlii moogdba t ree-b gbiir hen, n kad n baalm hõhii, n lo hõmii bà furian, n vaa hí kpañ hom hii. ⁴⁹ Welee nnii In nan ta ba l' bem tant difm goor. *Sangbantumtba nan ba bà ro nidbefba n bayen, nidhomba n bayen, ⁵⁰ bà loolg nidbefbee taabuugu boglawiilmn. Reekan nnii ban nan ba bà kom ka duum bà nyina.»

⁵¹ Yeesua t gbaam-ba na:

« ¿ N`homra l`menguu kotod?»

Bá leed na:

« Hiiin, t`homran.»

⁵² Há boho-ba na:

« Tii lee, *bahlb weriit nnii há miig *sangbambiimn huraant gwæet wii, welee nnii fan boo haar tiifii hã hena há buunin dikafkwæent n dikafkpeemt wii.»

Nasaræet tiiba kida Yeesua gwæet

Ta nyaan Markuusa 6.1-6; Lukaasa 4.16-30

Mt

⁵³ Yeesua nn gwæel nawdlamii l` difi lee, há vid ⁵⁴ n kulii há korgu. Reekan, há jib *Yuudaa tiiba kpoglb disakun n ka weraa gwæet. L` hem nidba bá da ba kan bee membee yola. Bá ka boho taa na:

« ¿ Hã mir tee rarmnminaa? ¿ Hã her lan n ka hena hoolgu hebnbinaa? ⁵⁵ ¿ Lag wii nnii kafinta kwæla? ¿ Lag Maarii nnii há nya? ¿ Lag há nyakwæelba nnii Yakoobwu n Yoosefwu n Simoonwu n nan Yuuda? ⁵⁶ ¿ L` saa há nyabæerba kpaa ba t`huuga? ¿ Hã mir tee gemmntntina mentii?»

⁵⁷ Tii kaa nnii ban da lag n ka bo na bà kir Sangband.

Hã boho-ba na:

« Bà vala *gwæet bohoctwu baatea, gwentah, hii kpaa vala-wu há korgun, hayen hã teelba momba ta kpaa vala-wu.»

⁵⁸ Wo ban da kpañ n gwæet hen tiim lee, há ka ba he kan hoolgu kod.

**Hærooda diila na Yeesua ba na Nyaalm huurt
Yohanæsa himtg kuumn n ka neer**

Ta nyaan Markuusa 6.14-29; Lukaasa 9.7-9; 3.19-20

14 ¹ L`vuuguu, *Galilee gomn *Hærooda t hom bà boho Yeesua gwæet. ² Há boho há ηmæheedba na:

« Nyaalm huurt Yohanæsn! Hã himtg kuumn n ka neer. Tii nnii fan ba n gemmnt ka hena hoolgu.»

³ Biilm, Hærooda moma da sira wad na bá mug Yohanæes bà boow-wu bà riw-wu sarga. Hã da hera welee Filfa fõg Hæroodyaada kaa, ⁴ l`kotod na Yohanæesa da boho Hærood na:

« L`ba si huru na v`sohdg v`maara fõg v`mad.»

⁵ Hærooda da bagl na bá ku Yohanæesa, ka ηmeta ka sol *Yuudaa tiiba fobefgu, blañb kaa bá membee da boho na wii nnii *gwæet bohocta. ⁶ L` dan n hem na Hærooda maadb goor kasant taann, nidba kod t daan haa na bà di diit. Hæroodyaada bæera t ham bá nõngan, l` hem Hæroodwu lameegu biii. ⁷ Há foorm na hã ba hã to-wu bii fan ba hã gbaam-wu bii membii. ⁸ Há nya t bahl-wu, há san n boho Hærood na:

« To-ma nnafhreen Nyaalm huurt Yohanæesa jugu sumtaluugan!»

⁹ Han bed-wu welee lee, l`jaar-wu kod. Wo fan da fetg foorb nidba fan da hof kasant man bee nõngan lee, há saa n safm wad na bá

to-wu Yohanæesa jugu. ¹⁰ H̄an sir wad lee, n tom hii, h̄a san sargan n git Yohanæesa jugu, ¹¹ n lo-ku sumtɛluugan, n ηmɛtgn n to bærwii, wii t sohd-ku n san ta to h̄a nya. ¹² Yohanæesa *gwɛɛt sohdgtba t hom welee, n daan n lɔgm-wu n san n kuur. Ban kuur-wu lee, n san n bɔhɔɔ Yeesuwu bii b`getg bii.

Yeesua doowa nidfigm n kpooni hinu n hɔlii hireh'

Ta nyaan Markuusa 6.30-34; Lukaasa 9.10-17; Yohanæesa 6.1-15

¹³ Yeesua nn homr gwɛɛtii lee, n jib kpiirgu n nyab, n san riikan hii kan kpañ ree. Nidba t hom, n rorm bá tigan hiinu hiinu, n tag h̄a kaa nakpai ka kagraa nyaam. ¹⁴ H̄a wen red kpiirguu nii, n tud nidfigm h̄en, l`hefr nyaam nyaam. H̄igm t h̄em-wu biii. H̄a baf n ka gbaadaa bà behtiiba.

¹⁵ Jabr t jab, *gwɛɛt sohdgtba t nyuh h̄a man, n bɔhɔɔ-wu na:

«Kaalanakena ba kpamloŋun, muunu t ta loɔ. Saa nidbee bà san kɔrnin bà dah diit bà di!»

¹⁶ H̄a leed-ba na:

«L`kpa gbaama na bá kuliim. Si-n-ba diit n`mɔmba bà di!»

¹⁷ Bá bɔhɔɔ-wu na:

«T`mada nnañ kpooni hinu n hɔlii hireh' n jah'.»

¹⁸ H̄a bɔhɔɔ-ba na:

«Daan-n-ma n wantii!»

¹⁹ Tii n t`kaan, h̄a safm nidfigmii wad na bá kad moot h̄en. Lee, h̄a lɔgm kpooni hinuhii n hɔlii hirefhii, n vii h̄a nɔnga n faaga ka seenja Sangband na dii hera ηmɛɛgb. L`saa, h̄a gbefm kpoonhii n to h̄a gwɛɛt sohdgtba, bá raarm nidfigmii. ²⁰ Baawena t jum n togm, gbefa t tɔlm. Gwɛɛt sohdgtba t hugl furia kwifr n hareh' n lag n nyab n. ²¹ Bá da diir bee, daba da taara wo ruuni hinu, bà ba kaal foŋba n bii.

Yeesua gwɛɛt sohdgtba miig na wii nnii Sangband budaaga

Ta nyaan Markuusa 6.45-52; Yohanæesa 6.16-21

²² Tii n t`kaann, Yeesua t hef yelmaa *gwɛɛt sohdgtba na bá jib kpiirgun, bà mɛwdg nyaam bal h̄a nɔngan, wii mɔma hɔd saf na h̄a seen nidfigmii. ²³ H̄a wen seen-ba bá loɔm huruu, h̄a juul duuga kiiga h̄en na h̄a bɛm hayen ka seenja Sangband. Nyingu t dan n nyin h̄a la ba kan hayen.

²⁴ Lee wen, kpiirgu kuu t santg n tant, nyaalm wada t ka vida ka tawdra-ku, ka janla-ku, blafrb kaa, ham da fugl ka tuuga-ba. ²⁵ Kodai nn dan n ka jaaw lee, Yeesua t ka kedaa n h̄a gwɛɛt sohdgtba weenn ka nawdra nyaalm h̄en. ²⁶ Bá wen nyan h̄a nawdra nyaalm h̄en ka kena, fobɛhgu t kuum-ba, bá ka bɔhɔɔ na kuumn n baf n ka mɔɔ fobɛhɛmɛi. ²⁷ Yelmaa, h̄a bɔhɔɔ-ba na:

«Bɛm-n ηmeenm! Mann. Daa solm-n fobɛhgu!»

²⁸ Lee wen, Fetra t yañd h̄a noor n bɔhɔɔ na:

«Berma, ka l`ba na venn biilmii, si wad na mà daan v`man nakpai nyaalm h̄en!»

²⁹ H̄a leed-wu na:

«Daana!»

Fetra t rorm kpiirgun n ka ta nawdra nyaalm h̄en ka kedaa h̄a man.

³⁰ H̄a wen nyan ham t fugdg kimm, fobɛhgu t mug-wu. H̄a baf n ka ηmifaa nyaalmn ka mɔɔ ηmɛɛga ka toola na:

«Berma, sohdg-ma!»

³¹ Yelmaa, Yeesua t teed h̄a nuhu n mug-wu, n bɔhɔɔ-wu na:

«Nyaan lan nnii v`gwɛɛt h̄en tiim nn ba tutugña! ¿Nigaa na laa?»

³² Bareñdrbee t jib kpiirgun, ham t jehnt. ³³ Lee wen, gwɛɛt sohdgtba bà da ba kun bee, bá gbafnt dind Yeesua nɔngan n bɔhɔɔ-wu na:

«Ven nnii Sangband Budaaga biilm.»

Nidfigm diila na Yeesu nnii taadbermhii

Ta nyaan Markuusa 6.53-56

³⁴ Lee, bá fɛl nyaam mɛwdgm n taai Genesareɛt tantn. ³⁵ Tantii tiiba t miig Yeesua, n toolgii taa bá tigfee mɛnheen na h̄a daann. Nidba t lɔgm behtiiba mɛmba n daan n h̄a man, ³⁶ n ka jowdra-wu na h̄a saa na behtiibee tad n h̄a dimgu noor mɔmr. Bá da tadaa n dn bee mɛmbee, l`gbaadaa-ba kpaalaa.

Bermba diila na Yeesua kpañ na Yuudaa tiihɔmn

Ta nyaan Markuusa 7.1-23

15 ¹ *Farisii tiiba n *bafhb weriitba da vidg *Yerusalem n daan Yeesua man, n gbaam-wu na:

² «¿Ben kaa nnii v`*gwɛɛt sohdgtba nn kpañ vala bafhb t`yandaba nn da to-t bii? Bà kpañ nita bá nifi wo kowt nn gbaama lee saf n jum bá diit.»

³ Hâ ta boho-ba na:

«Nen lee, ¿ ben kaa nii nn hena nyen n`kowl hên ka kir Sangband bahlb? ⁴ Biilm, Sangband beda na: *Valg v` sawu n v` nya!* Lee na: *Hii há suudg há sa laa há nya wii, l`ba na bá kuu-wu!* ⁵ Nen lee, nii weraa na ka nida t ree n boho há sa laa há nya na: "Mà keggt mà nn ba mà log mà torg-v n tii, t`kitg Sangband kowl want" ⁶ l`kpañ na welee nidwii ta torg hà sa laa há nya. Nn hena nii ka kuu Sangband gwæt ka weraa taa n`yandaba kowl. ⁷ Rarbefm tiiba nen! *Gwæt bohoçot *Yesaaya da ba n gobiint na hà ree Sangband noon gwæt hà biir l`hel-n na:

Sangband beda na:

⁸ "Tigrndina jeenla-ma d`noon n jah',
d`kweewr nii, d`kpañ nyofr-ma.

⁹ Kowl nidbambena nn hena-ma tii kpañ tøn.
Bà weraa kowl nidba nn kudr tii,
wo l`biir na Sangband bahlbñ."

¹⁰ Tii kaann, Yeesua t hof nidfigm n boho na:

«Kewlg-n n`hom gwætntina! ¹¹ Lag bii b`jiba nida noon bii hena há kit behwu Sangband nongan. Bii b`rena hà noon bii, bii hena há kit befa.»

¹² Lee wen, *gwæt sohdgtba t nyuhl bayen n wú n bohoç-wu na:

«¿ Miil na gwæt vn bed tii weer *Farisii tiiba?»

¹³ Hâ leed na:

«Tiib mà Sa hà bee sangbambiimn wii nn ba hoow bii, bà nan vöda-b. ¹⁴ Saa-n-ba! Bee nii kimtjoomba. Ka joomhii dud hà joomtuura, ¿ barehðrbee kpañ bà san bà loç vadgu ni?»

¹⁵ Fetra t bohoç-wu na:

«Ree-t nawdlamii kotöd!»

¹⁶ Hâ leed na:

«¿ Ta nii meñ, n`nyi ban ta na n`homaa? ¹⁷ ¿ N`kpañ hum na bii b`jiba nida noon bii membii, b`keda hà raawtn, n`nmet n`rom há gbanu nii? ¹⁸ L`saa bii b`ror nida noon bii, b`mana hà kweewrn, bii hena há kit befa Sangband nongan. ¹⁹ Lee, diilbefa mana nida kweewrn, n ka hef-wu na há kuum nidba, na há hem yaruub, na há bem nantelmt, na há bam, na há bohoçom gokaat n`volba jugun, ka ta su volba. ²⁰ Bii hena há kit befa. Lee, ka hii t diit ka ba nit wo kowl nn gbaama lee, welee kpañ hena há kit befa Sangband nongan.»

Fogsaanhii miig na Yeesu nii Krista, na wii nii juuni dahda

Mt

Ta nyaan Markuusa 7.24-30

²¹ Tii n`t kaann, Yeesua t vid n loçom huru n san *Tiir n Sidoon tantn. ²² Reekan, Kanahaan foghii t vid n san há man, n ka tola na:

«Berma, *Daviida yakiiga, nyaan mà kunyoçu! Kunidhii tagda mà bufoka kaa ka jaarña-ka biii.»

²³ Hâ ka ba leedg-wu lli. *Gwæt sohdgtba t nyuh há man n bohoç-wu na:

«Voo-wu! Hâ tagda t`kaa ka hawla t`toha.»

²⁴ Hâ leed na:

«Bà tamn-ma na mà kpañaa *Yisraheel tiiba n jah'. Bà boo fei hí bod hii.»

²⁵ Hân bed welee lee, fogwii t la san, n gbañnt dind há nongan, n bohoç-wu na:

«Berma, torg-ma!»

²⁶ Hâ leed-wu na:

«L`kpañ hom na bá log bii diit bà vaa gwei.»

²⁷ Fogwii t nmet-wu na:

«Berma, biilm, beda tii nii. Gwentañ lee, gwei jul yoyora há tefra hi tiiba tiña hee.»

²⁸ Lee wen, há bohoç-wu na:

«Taa nya, v`gwæt hên tiim berñ! Bii vn bag bii ba b`he b`jugun.»

Hân heewr fogwii n bohoçob lee, l`gbaad bufokee yelmaa.

Bá kpañ na Yuudaa tiiba bee nyoka Sangband Yeesua kaa, lee há döm-ba

Ta nyaan Markuusa 7.31; 8.1-10

²⁹ Yeesua t nyab kan, n san *Galilee nyaam maaru, n kot duuga kiiga hên n kad. ³⁰ Nidfigm t daan nyaam nyaam, ka mad kparuuba, n joomba, n hajamma, n tantaagumba, n behtivolba kod. Bá lo-ba há nongan, há gbaad-ba. ³¹ Nidba nn nyan tantaagumba gwela, l`gbaad hajamma, kparuuba ked hom, joomba ta yu lee, l`hem-ba yola, bá ka nyoka *Yisraheel Sangband.

³² Yeesua t hof há *gwæt sohdgtba n bohoç na:

«L`hena-ma figm n nidbambena. Jana nii goora hatañ ban tagd mà kaa, ka kpañ ju bii. Mà kpañ mà saa-ba na bá kuliim welee, giilb ba b`fad-ba. Lee, bà lotr hurun ka kulaa.»

³³ Gwæet sohdgtba t gbaam-wu na:

«Kpamlonjunksunan, ¿tee nnii tn ba t` nyaan diit t` doow nidfigmmina?»

³⁴ Há ηmel-ba na:

«¿N`ba n kpooni filaa?»

Bá leed-wu na:

«Hilbleh n ta hɔlbii hilanii.»

³⁵ Lee wen, há sahm nidfigmii wad na bá kad tinan. ³⁶ L`saa há logm kpooni hilblehii n hɔlhii, n seenj Sangband na dii hera ηmæɛgb, n gbefm wantii n to há gwæet sohdgtba, bee t raarm l` mænguu nidfigmii. ³⁷ Baawena t jum n togm. Gwæet sohdgtba t kolm gbefha há tɛl hee, l` hugl futetɛft tɛlɛft keh', bá kulii n. ³⁸ Nidba bá da diir diit bee, daba da taara wo ruuni hinaa, ka kpaas kaal fɔɟba n bii.

³⁹ L`tog, Yeesua t seenj nidfigmii na bá kul hom, wii t jib kpiirgun n san Magadaan kɔrgun.

Yeesua kir Yuudaa tiiba bermba gwæet

Ta nyaan Markuusa 8.11-21; Lukaasa 12.54-56

16 ¹ *Farisii tiiba n *Sadusii tiiba t nyuh Yeesu na bà feer-wu kutukɔa, n gbaam-wu na há he hoolgu kuugu l`werii na há gemmnt rɛn Sangband man. ² Há leed-ba na:

«Jabr hɛn, muunu nn loɔ lee, n`yum naamɔlgu, n bɔhɔɔ na su toɟu kee kù bɛm hom. ³ L`saa hateekwɛɛn weem, ka muunu rɛna ka ba sii, l` ηmɛta ka ta ba bimmii, n`ka bɔhɔɔ na jana toɟu ba kù ni saaga. Reekan lee, n`yul toɟu beeb, ka bo n miig b`ba b`getg bii. Lee, gwɛhɔa vuugunkuna nii, n`yul waari hiihi gwɛntafaa, n`kpaas bea na n`hom hí kɔtɔd. ⁴ Goona nidba nn la ba bɛhɔa ka gwid Sangband kaawr lee, bá ka gbaama na bà nyaan hoolgu kuugu. Tii lee, bà kpaas bà nyaan kuugu ka l`kpaas na weem daa gwæet bɔhɔɔ *Yonaasa reku n jah'Z.»

Han bed welee lee, n saa-ba n nyab.

⁵ *Gwæet sohdgtba da mɛwdg nyaam bal ka hɔɟ na bà log diit.

⁶ Lee wen, Yeesua t bɔhɔɔ-ba na:

«Kiig-n n`diir noon hom! Mad-n nyen hom n *Farisii tiiba n *Sadusii tiiba kpoonu ragr!»

16.4 Nyaan Matewa wadgankenana, 12.39-40.

⁷ Gwæet sohdgtba t diil n bɔhɔɔ taa na:

«Hà gwæel welee na ¿tn ba log kpoonu laa?»

⁸ Há hom ban bɔhɔɔ lee n gbaam-ba na:

«¿L`her lan nn diila na nn kpaas n kpoonu? Hɔllu-n n`nyaan n`gwæet hɛn tiim nn ba tutugɔa lea! ⁹ ¿N`la ban hom nnii? ¿N`kpaas deeda kpooni hinufi man da gbefr n dɔm nidba ruuni hinufi hii hɛnii? ¿N`kpaas ta deeda furia nn da hugl n kulii n hee hɛnii?»

¹⁰ L`saa, ¿n`la kpaas deeda kpooni hilblehi man da gbefr n dɔm nidba ruuni hinaa hii hɛnii? ¿N`ta kpaas deeda futetɛft nn da hugl n kulii n tii jugu hɛnii? ¹¹ ¿Lan nnii nn kpaas hum na lag kpoonu gwæet nnii mà nn bɔhɔɔm-nii? Mad-n nyen hom n Farisii tiiba n Sadusii tiiba kpoonu ragr!»

¹² Lee wen, gwæet sohdgtba t hom na han ba gwæel n ban l`hɛl ragr ban hɛna n kpoonu dii, na yid han bahlm-ba na bá mad bayen n Farisii tiiba n Sadusii tiiba gwæet ban weraa tii.

Yeesu nnii Krista, Sangband nn bantg wii

Ta nyaan Markuusa 8.27-30; Lukaasa 9.18-21

¹³ Yeesua t vid n san kɔrni hí nyɔhr n Sesaree hiin. Sesaree kɔrguu, huraa Filfa da mɛhra-ku. Reekan, há gbaam há *gwæet sohdgtba na:

«¿Nidba bɔhɔɔ *Nida Budaaga gwæet na kee nnii wenii?»

¹⁴ Bá leed-wu na:

«Biiba bɔhɔɔ na ven nnii Nyaalm huurt Yohanɛsa, volba na *Heliin, ta volba na Yeremiin laa na weem daa *gwæet bɔhɔɔtvolhiin.»

¹⁵ Há ηmɛt n gbaam-ba na:

«Nen de, ¿nii bɔhɔɔ na man nnii wenii?»

¹⁶ Simoon ban ta hoh na Fetwii t leed na:

«Ven nnii *Krista, Sangband nn bantg wii. Dii neeran. Ven nnii d`Budaaga.»

¹⁷ Lee wen, Yeesua t bɔhɔɔ-wu na:

«Simoon, Yonaasa kwɛɛla, ven nnii lamɛɛgu tia. Lag nida ree gwæetii n werii-v. Mà Sa há bee sangbambiimn wii ree gwæetii n werii-v. ¹⁸ Man lee, mà rea ka bɔhɔɔ-v na ven nnii Fetra, l`kɔtɔd na "fiigu", maa mà mɛh mà kpaturu fiiguu hɛn, l`saa kuum mɔmm kpaas m`bɛm n gemmnt tiit hù hɛn. ¹⁹ Maa mà to-v *sangbambiimn

huraant fiid noor saaba. Bii vn ba v` kirm tant hen bii membii, bà ta kirm-b sangbambiimn. L` saa bii vn ba v` safm huru tant hen bii membii, bà ta safm-b huru sangbambiimn.»

²⁰ Tii n t` kaann, há bafh há gwæet sohdgtba ka venaa-ba nabiir na bá daa biir hiiwu felah na wii nnii Krista, Sangband nn bantg wii.

YEESUA MAANTRA HÀ GWÆET SOHDGTBA

Yeesua bõhõõ hà kunyõõ n hà kuum gwæet tòmnoogrm

*Ta nyaan Markuusa 8.31-33; Lukaasa 9.22;
tn nan Matewa 17.22-23; 20.17-19*

²¹ Lee wen n jah, Yeesua t bah n ka bõhõõ há *gwæet sohdgtba gwæet wiingan, ka ta kpaa kpõhõõ bii. Hà da bõhõõ-ba na:

«L` ba na mà san *Yerusalem, mà di kunyõõ kod, *kpalmba, n *gotibermba, n *bafhb weriitba nifin. Bà kee bà kuu-ma, l` saa gotahrd goor, mà himtg.»

²² Fetra t ree-wu kpamga, n bah n ka kpal-wu ka bõhõõ na:

«Berma, Sangband daa saa na welee gwæetii taan v` hen felah! Bii kpañ b` hee-v.»

²³ Hãn bed welee lee, Yeesua t bid hayen n bõhõõ-wu na:

«Nyab nnañ, v` san vokun n man, *Saatan! Lakla-ma mà hurun. Kpaa diila wo Sangband, diila wo nida.»

L` ba na gwæet sohdgtba ta di kunyõõ hà gwid há ret

Ta nyaan Markuusa 8.34-9.1; Lukaasa 9.23-27

²⁴ Lee, Yeesua t bõhõõ há *gwæet sohdgtba na:

«Ka hii bag na hà tagd mà kaa, l` ba na há gwid há ret, hà bigd há *dabrgr ka tagd mà kaa. ²⁵ Biilm, há bag na hà sohdg hà neerm wii, hà nan bõraa-m. L` saa há bõrii há neerm mà kaa wii, hà nan sohdã-m. ²⁶ Ka nida t yuuj tant hen kwegdm menm n bõrii há neerm, ¿hà way bee? ¿Bii bee na nida log hà dah há neerm? ²⁷ Biilm, *Nida Budaaga nan kena kà Sa nyokbn ká n *sangbantumtba, lee wen kà faad baawena ka keemla n hà hẽb. ²⁸ Mà bõhõõ-n gobiint na waa, bá bee nnañreen bee huuga, biiba nan kpaa ku ka ban nyaan Nida Budaaga kena ka ba ká huraantn.»

Yeesua ba hà huraantn

Ta nyaan Markuusa 9.2-13; Lukaasa 9.28-36

Mt

17 ¹ Goora haroond kaann, Yeesua t logm Fetru n Yakoobwu n hà teel Yohanẽesa, wú n ban bá kot duvõgr diir jugun, n ka ba kan bayen. ² Há tet beeb bá nõngan. Há nõnga t bah n ka nõmẽdwa wo muunu dela, há dimt t feent wasaf'. ³ Yelmaa *gwæet sohdgtba batañbee t yum *Mohiiswu n *Helia, bá n Yeesu l` gwẽela.

⁴ Lee wen, Fetra t bõhõõ Yeesu na:

«Berma, l` ba hom na t` bẽm nanañ. Ka v` sokla mà fil nanañ sugt ttañ': venwu kuyen, Mohiiswu kuyen, Heliwu kuyen.»

⁵ Hãn da heewr n gwẽelb lee, wadr diir t hõhntn ka nõmẽdwa n fiid-ba. Noor diir t ren wadriin ka bõhõõ na:

«Wunwii nnii mà Budaaga. Mà sokla-ka biii. Mà nyaagbii membii kulaa kà jugun. Hõm-n n kan!»

⁶ Gwæet sohdgtba nn homr noorii gwẽela lee, fobẽhgu t kuum-ba, bá luurm tijan, n bafh bá nõnii n tant. ⁷ Yeesua t nyuh bá man, n tarm bá hen, n bõhõõ na:

«Vidg-n! Daa solm-n fobẽhgu!»

⁸ Lee wen, bá vii bá nõnii n yum Yeesua ba hayen, hii ta kpañ hà man.

⁹ Ban da hõhnta duur lee, há bafh-ba na:

«Daa biir-n hiiwu bii nn nyan bii kakeñnan *Nida Budaaga man, man nan himta kuumn mà neer lee wen!»

¹⁰ Lee, bá gbaam-wu na:

«¿Ben kaa nnii *bafhb weriitba nn bõhõõ na l` ba na Helia daan sahaa?»

¹¹ Há leed-ba na:

«Biilm, Helia ba hà daan hà lo want ment t` tagan. ¹² Lee, mà rea ka bõhõõ-n na, Helia fetg daanm, nidba t ka ba miig-wu, n hẽm-wu wo ban sokl lee. Ta welee nnii ban ba bà ta he Nida Budaaga mõmga dad dad.»

¹³ Gwæet sohdgtba t hom na hà bõhõõ-ba gwæetii l` hel Nyaalm huurt Yohanẽesa.

Gwæet hen tiim gemmnt

Ta nyaan Markuusa 9.14-29; Lukaasa 9.37-43

¹⁴ Ban san n taai nidfigm man lee, nidhii t nyuh Yeesua, n gbafnt dind há nõngan, ¹⁵ n bõhõõ-wu na:

«Berma, nyaan mà buga figm! Kà kuul kpikpiir, l' via-ka welee hængu, kà lóodra boglamn n nyaalmn. ¹⁶ Mà lógra-ka n san-ka n v` *gwæet sohdgtba man, bá ka ba bee n gbaad-ka.»

¹⁷ Há bõhoo na:

«Nen, nidbẽhba bá kpañ n gwæet hẽn tiim nen! ¿ L`ba na mà bẽm n` man kakefnan tẽdaa? ¿ L`ba na mà jum-n n kwẽwr kakefnan tẽdaa? Daan-n-ma n bugee!»

¹⁸ Há gwẽel n kunidwu n daat. Kunidwii t rorm bugee ni, l' gbaad-ka yelmaa.

¹⁹ Gwæet sohdgtba t nyuh-wu, wú n ban bá ka ba bayen. Lee wen, bá gbaam-wu na:

«¿ Ben hẽr le, t`ka ba bee na t`vo kunidwii bugee nii?»

²⁰ Há leed-ba na:

«N`gwæet hẽn tiim ba tutugmbiim kpaalaa. Tii kaa nnii nn ba bee n voom kunidwii bugee ni. Mà bõhoo-n gobiint na waa, ka nn bẽm n gwæet hẽn tiim m`berñ wo gumsarbiir delaa, bii nn kpañ b`bẽm-n n gemm. Nn ba n`bee n`biir duugankena na: "Vidg nnañ v`san v` viil vyen lahaa!" Kà ta hẽ welee. [²¹ Gwẽntaħaa, seerñb n noor bob n jah' tɔra na bá bee bà ree kunidbambena].»

Yeesua bõhoo hà kuum n hà himtgm gwæet tɔmrehdrn

*Ta nyaan Markuusa 9.30-32; Lukaasa 9.43-45;
n nan Matewa 16.21-23; 20.17-19*

²² Goor diir, *gwæet sohdgtba t kpogl taa bá mẽmbee *Galilee tantn, Yeesua t bõhoo-ba na:

«Bà kee bà mug *Nida Budaaga man, bà taag-ma nidba nihin, ²³ bee kuu-ma. L`saa gotahrd goor, mà himtg kuumn.»

Han bed-ba welee lee, himafr t mug-ba biii.

Sangband haar lambhu faadb

²⁴ Yeesuwu n hà *gwæet sohdgtba t taai Kafarnahuum kɔrgun. Reekan, *Sangband haar lambhu sohdgtba t nyuh Fetra man, n gbaam-wu na:

«¿ N`Berma faada Sangband haar lambhu?»

²⁵ Há leed-ba na:

«Hiiin! Hà faadan.»

Han leedg-ba welee lee, n san n ka jiba haaga, Yeesua t foog n gbaam-wu na: Mt

«Simoon, ¿ diila na lan lambhu gwæet? ¿ Teba faad tantntina hẽn huraamba lambhu? ¿ Bá haya tiiba laa, saanba le?»

²⁶ Há leed-wu na:

«Saanba.»

Yeesua t bõhoo-wu na:

«L`ba hõm, l' kpañ na haar tiiba faadm. ²⁷ Gwẽntaħaa, t`kpa bag na l`weer nidbee. Tii lee, san v`lɔlg hinga nyaamn v`mug hɔlga. Hɔlga vn kee v`mug nooga kee, v`wiig kà noor v`nyaan liǔbkpañm, m`ba m`ta na bá faad mà lambhu, n ta v`refu mẽh', v`log-m v` faad.»

¿ Wen ba bermwu sangbambiimn huraant ni?

Ta nyaan Markuusa 9.33-37, 42; Lukaasa 9.46-48; 17.1-2

18 ¹ L`wendii, *gwæet sohdgtba t nyuh Yeesua man, n gbaam-wu na:

«¿ Wen ba bermwu *sangbambiimn huraantn l`yata?»

² Há hoh bukaaga kiiga n jehl-ka bá nongan, ³ n bõhoo na:

«Mà bõhoo-n gobiint na waa, ka n`ba lagii ñyen n kit wo bukai, n`nan kpañ n`jib sangbambiimn huraantn. ⁴ Hii há hohlg hayen n tiña n kit wo bugankena dela wii, wii nnii há ba bermtn l`yata sangbambiimn huraantn. ⁵ L`saa, hii hà sohda bukaaga kiiga kà boo kengee mà hidrn wii, mà mõm nnii han sohda. ⁶ Ka kaaba biiba tia mà gwæet, nidhii t werii bá ni hiiwu hurbẽfu, há gwid Sangband kaawr, l`mag n wun na bá lilg neer há lakpandn bà lɔlg-wu nyaam kilmgun.»

Form gwæet

Ta nyaan Markuusa 9.43-48

⁷ «Kunyõju ben reku nnanah' tant hẽn na form tɔr m`hẽfr nidba ka lɔla-ba bẽgu nii! Biilm, formii ba m`bẽm welee kakefnan. Lee, há kena n welee formii wii, kunyõju ba kù jib-wu.

⁸ «Ka v`nufu, laa v`nakpaña fɔraa-v na v`lɔ bẽgu nii, l`ba na v`gitg v`nufuu, laa v`nakpañee, v`kõhdg vɔkun. L`ba hõm n yat na v`jib neerm mõmmn ka ba n nufu huyen, laa nakpaña kayen, n vn ba v`jib boglam m`bee kakefnan miin, ka ba n nifi hirif laa

nakpai hireh lee. ⁹ Ka v`nomb ta foraa-v na v`loo behgu nii, l`ba na v`lugdg-b v`kohdg-b vokun. L`ba hom n yat na v`jib neerm mommn ka ba n nomkperb, n ban ba bà loolg-v taabuugu boglamn v`ba n niini hirih lee.

Bulumii hen sağb

Ta nyaan Lukaasa 15.1-7

¹⁰ «Mad-n nyen! Daa nyaahaam-n kaabambena huuga hayenfa moma! Mà boho-n na kaabee *sangbantumtba ba sangbambiimn ka jehr mà Sa hà bee sangbambiimn wii nongan kakehnan. [¹¹ Biilm, *Nida Budaaga daan na kà dah bá bod bee juuni.]

¹² «¿ N`diila na lan gwæntina henii? Ka nidhii ba n fei lem, kuyengu t boorm, ¿ hà kpañ hà saa fei kwæwefh n hiwefh hí tel hii duuga hen hà san kù bod kuu bağb? ¹³ Ka há nyaan kuu, mà boho-n biilm na há ka nyaaga kú man l`yata kwæwefh n hiwefh hí ba bor hii man. ¹⁴ Ta yenmii, n`Sa hà bee sangbambiimn wii kpaabag na kaabee huuga hii bor felah'»

Ka v`teela t kohl-v n gwæst, ¿ l`ba na v`he laa?

¹⁵ «Ka v`teela t kohl-v n gwæst^z, san v`nyaan-wu, v`werii-wu hà behgu, v`n wun bareh'. Ka há kewlg n vnaa, dahra hà jugu. ¹⁶ Lee, ka há kir n ka ba hom n vn, v`hoh teel hayen laa bareh v`hewl v`hen, ka bo na l`tag wo ln hod *Wadbuudgan na: *Ka gwæst tiit t`heaa, l`ba na nidba bareh laa batahba nyaan-t, bà hig t`hen.* ¹⁷ Reekan, ka há ta kir n ka ba hom n banaa, v`san v`doolg gwæstii kpaturu nongan. Ka há ta kir n ka ta ba hom n kpaturhuu, v`saa v`geem-wu wo nid há kpañ n gwæst hen tiim wii, laa *lambhu sohgdta. ¹⁸ Mà boho-n gobiint na waa, bii nn ba n`kir tant hen bii membii, bà ta kir-b sangbambiimn. Bii nn ba n`si huru tant hen bii membii, bà ta si-b huru sangbambiimn.

¹⁹ «Mà ta boho-n gobiint na waa, ka n`huuga nidba barehba t hom n taa tantntina hen n ka seena ka gbaama ban sokla bii, mà Sa hà bee sangbambiimn wii ba hà to-ba-b. ²⁰ Biilm, ka nidba bareh laa batahba t kpogl taa mà hidr kaa, mà bem bá huuga.»

18.15 *Ka v`teela t kohl-v n gwæst, wadvoliin ba na Ka v`teela t kohl gwæst.*

Ka hii t kohl-v n gwæst, l`ba na v`waa-wu hà behgu

²¹ Lee wen, Fetra t nyuh Yeesua, n gbaam-wu na:

«Berma, ka mà teela kohla-ma n gwæst heruf', ¿ mà waaliim-wu kakehnan tomb mlaa? ¿ Mà waaliim-wu kakehnan tomb mlblehm laa?»

²² Há leed-wu na:

«Haa! Mà kpaabohoo-v na kakehnan tomb mlblehm, mà boho-v na kwæbleh kakehnan tomb mlbleh'z.

²³ «Tii nnii, *sangbambiimn huraant nn ton wo huraahii nn da hoh hà ηmæheedba, na bá werii-wu hà kwægdm ban sug m`hen mii jugu. ²⁴ Bá wen bahaa, bá daan-wu n bá ni hii, wiilah t dii-wu fomr ligbiir rubermi lem. ²⁵ Wo fomtiwii nn da kpañ n bii na hà ηmelg welee ligbiirii lee, bermwii t boho na bá gweedm-wu, bà ta gweedm hà foğwu n hà bii, n nan want han ba n tii mentii, ka bo na l`bee l`faad fomrii. ²⁶ ηmæheedwii t luurm há dina hen há bermwii nongan, n ka jobla ka boho na: "Dii-ma n kwæwr! Mà bag mà faad-v l`menguu." ²⁷ Bermwii t yum há figm, n sahm-wu fomrii, n saa-wu na há kuliim. ²⁸ ηmæheedwii t rorm n tarj n hà ηmæheedtuurhii, wii t dii-wu ligbiir ruuni lem. Há togd há lakpand, n ka boho na: "Faad-ma mà fomr vn diir-ma dii!" ²⁹ Há tuurwii t luurm há nakpai kwæen, n ka jobla-wu ka boho na: "Dii-ma n kwæwr! Mà yerii mà faad-v." ³⁰ Há ka ba tii. Han ba tii lee, n wed bá riw-wu sarga, na há bem kan kakehnan há daa faad hà fomrii. ³¹ Há ηmæheedtuurmba t yum welee, l`weer-ba biii, bá san n boho bá bermwu bii b`getg bii membii. ³² Lee wen, wii t tom bá daan-wu n ηmæheedwii, há boho-wu na: "ηmæheedtalmgu ven, ¿ fn ba jobl-ma na mà saa-v v`fomr? ¿ Man ba si-v-dn? ³³ ¿ Ln ta kpañ na v`ta nyaan v`tuura figm wo mà nn nyan v`figm leen?" ³⁴ Bermwii t lo kwæwweerga biii, n wed bá riw ηmæheedwii sarga, na bá gbum-wu kakehnan há daa faad hà fomrii mendii.»

³⁵ Tii n t`kaann, Yeesua t hewl na:

«Welee nnii mà Sa hà bee sangbambiimn wii nn nan ta hena n`huuga baaben tia, ka halah kpaabaa hà teelwu hà behgu n hà kwæwr mend.»

18.22 *Kwæbleh kakehnan tomb mlbleh', laa kwæbleh n mlbleh'.*

YEESUA IJMΞΞGB YUUEE TANTN

19 ¹ Yeesua nn da felg gwæetii bõfõob lee, n nyab *Galilee tantn, n san *Yuudee tantn, ka tagaa n korni hì ba *Yõrdaan kol bal fiin. ² Nidfigm t tag há kaa, há gbaad bæftiiba ban da daan n hà man bee.

Yaala sadgm gwæet

Ta nyaan Markuusa 10.1-12

³ *Farisii tiiba t nyuh há man, na bà fõrii-wu, n gbaam-wu na:

« ¿ T` bahlb sahl daawwu huru na há bee hà vo hà fõgwu baa gotet kaa? »

⁴ Há leed na:

« ¿ N` ban kaal bii ln fõd *Wadbuudgan biin? L` fõda kà ni na: *Weem kõtõdn, want ment Reeta da ree daawwu n fõga,* ⁵ n bõfõõ na: *tii kaa nnii ln ba na daawa riir n hayen, hà saa hà sawu n hà nya, wú n hà fõg bà neer taa man, barehðrbee bewlg nid hayen.*

⁶ Welee lee, bà kpañ bà ta bæm nidba bareh', bà kitg nid hayen. Tii lee, l' kpañ na nida radg bii Sangband nn kpowlg n taa bii.»

⁷ Farisii tiiba t gbaam-wu na:

« Ka l` ba welee de, ¿ ben kaa nnii *Mohiisa nn da sir huru na ka daawhii bo na hà vo há fõga, l` ba na há to-wu *yaala sadgm wadga* sah hà voo-wii? »

⁸ Há leed-ba na:

« Mohiisa da sira-n huru na n` võhd n` fõgba, l' kõtõd na n` ba tangerm. Weem kõtõdn, l' da kpañ welee. ⁹ Lee, mà rea ka bõfõõ-n na, ka daawhii t vo há fõga hà ba he yaruub, n logm fõgjeenaa, hà kitg yaruutgu.»

¹⁰ Há *gwæet sohdgtba t bõfõõ-wu na:

« Ka l` ba na daawa vo há fõg l' bæm welee, l' ba hõm na hii daa log fõga.»

¹¹ Há leed-ba na:

« Daba memba kpañ n beer na bà sohdg welee gwæetii, biiba Sangband nn sir beer n jañ bee, bee beel bà sohdg-t. ¹² Gwæet t` kewr daba na bá daa logm fõgba tii, t` ba jugu jugu. Biiba bee, l' ba na bà meedra-ba bà kpañ n daat. Volba bee, l' ba na bá nidtuurmba hera bá kit dalegmtiiba. L` saa, volba kir fõglõgb *sangbambiimn huraant kaa. Lee, hii hà ba n beer na hà sohdg gwæetii wii, hà sohdg-t.»

Bá boo buluumii bee jiba Sangbambiimn huraantn

Ta nyaan Markuusa 10.13-16; Lukaasa 18.15-17

¹³ Nidba biiba da san n bii Yeesua man na há dee hi hèn há nifi, hà seer hi hèn. *Gwæet sohdgtba t ka kpal-ba. ¹⁴ Lee wen, há bõfõõ na: « Saa-n bii daan mà man! Daa kewr-n-hi! Nidba bá boo hí dela bee, bee hefl n *sangbambiimn huraant.»

¹⁵ Hæn bed welee lee, n figii há nifi hí hèn n nyab kan!

L` ba gemm na kwægd m tiiba jibm Sangbambiimn huraantn

Ta nyaan Markuusa 10.17-31; Lukaasa 18.18-30

¹⁶ Nidhii t nyõhl hayen n Yeesu n gbaam-wu na:

« Berma! ¿ Ben ba hõm na mà hèm ka bo na mà bæm n neerm m` bee kakefnan mii? »

¹⁷ Há leed-wu na:

« ¿ L` her lan vn gbaama-ma na ben ba hõmii? Hænfa n jañ beel hõm. Ka v` sòkla na v` jib neerm mòm m n, valgm Sangband *bahlb.»

¹⁸ Nidwii t gbaam-wu na:

« ¿ Bahlteb? »

Há leed na: « *Daa ku nida! Daa yaruum! Daa bam! Daa bõfõõm gokaat n nidba jugun!* ¹⁹ *Valgm v` sawu n v` nya! Sòklm v` nidtuur wo vn ta sòkla v` mòm vyen lee!* »

²⁰ Kuliigee t leed-wu na:

« Mà valg bahlbii membii. ¿ Ben tæl na mà ta hëmaa? »

²¹ Há bõfõõ na:

« Ka v` bag na v` bæm hõmwu kpaalaa, ked v` gweedm vn ba n bii membii, v` log ligbiirii v` si kunyõntiiba, lee wen, v` bæm n kwægdbermm sangbambiimn. L` saa, v` daan v` tagd mà kaa.»

²² Kuliigee wen homr welee gwæetii, n gbëlŋ, n get ka ked, blaflb kaa, kà da ba n kegt kod.

²³ Lee wen, Yeesua t bõfõõ há *gwæet sohdgtba na:

« Mà bõfõõ-n gobiint na waa, l' ba gemm n kwægd m tiifii na há jib *sangbambiimn huraantn. ²⁴ Lee, mà ta rea ka bõfõõ-n na, l' ba gemm n deer na d` jib n jajawu vadbn. L` ta yatg gemm n kwægd m tiifii na há jib *Sangband huraantn.»

²⁵ Gwæet sohdgtba wen homr gwæetii, l' hëm-ba yola yem, bá ka bõfõõ na:

« Ka l` ba welee, ¿ wen t ka ba hà bee hà dah há jugu? »

²⁶ Há geed-ba n bɔhɔɔ na:

«L`ba gemm n nida, gwɛntafaa, bii kpaɸ gemm n Sangband.»

²⁷ Lee wen, Fetra t lɔgm gwɛɛlb n bɔhɔɔ na:

«Tii gwid l`menguu kaawr n ka tagd-v. ¿L`kee l`bɛm tenwu n laa?»

²⁸ Há bɔhɔɔ-ba na:

«Mà bɔhɔɔ-n gobiint na waa, *Nida Budaaga nn nan kadaa kà huraant jargan kɔrkwɛɛlgun lee, nen kwifr n barehba nen da tagd-ma nen, n`nan ta ba n`kad huraamba jarii hɛn, n`yaa yaagu n *Yisraheel hui kwifr n hirefhii. ²⁹ L`saa, biiba bà nan saa bà haya, laa bá maaba, laa bá nyakwɛɛlba, laa bá nyabɛɛrba, laa bá samba, laa bá nyamba, laa bá bii, laa bá koot mà kaa bee, bà nan sohdá welee tɔmb lɛmu, bà ta jib neerm m`bee kakehnan miin. ³⁰ Tii lee, biiba bà ba nɔɸrba gwelɸa bee, bá kɔd nan kita kaawrba, l`saa biiba bà ba kaawrba gwelɸa bee, bá kɔd nan kita nɔɸrba.»

Kaawrba nan kita noogrba

20 ¹ «Biilm, *sangbambiimn huraant tɔna haar tiifii, há red hateekwɛɛn weem na hà bag ɸmɛgdba hà lo hà koogun na bá hɛm ɸmɛɛɸb. ² Wú n ban bá hom n taa na hà ba hà faad-ba ruugu gobilmr, lee, há tom-ba há koogun. ³ L`dan n ka wafda waari hiwɛɸ', há rorm n yum volba ba banun ka kpaɸ hɛna bii, ⁴ há bɔhɔɔ-ba na: "Nen, ta san-n mà koogun n`hɛm ɸmɛɛɸb, mà da mà faad-n bii b`mag bii!" ⁵ Bee t ta san kooguun n ka hɛna ɸmɛɛɸb. Muunu t dan n jehnt sɔbb, haar tiiwii t rorm n hɛm yenmii. L`dan n wafɸ waari hitahi jabr hɛn há rorm n ta hɛm yenmii. ⁶ L`dan n ka wafda waari hinufi jabr hɛn há rorm kaawrm n ta yum nidvolba kad banun. Há gbaam-ba na: "¿L`her lan nn kad goorii mɛndii ka kpaɸ hɛna bii?" ⁷ Bá leed-wu na: "Hii ba sohdg-t ɸmɛɛɸb biibn". Há bɔhɔɔ-ba na: "L`ba hom, nen, ta san-n mà koogun n`hɛm ɸmɛɛɸb!"

⁸ «Jabr t jab, há hɔh há kark n bɔhɔɔ-wu na: "Hɔh ɸmɛgdbee v`baɸ n mà nn sohdg ɸmɛɛɸb n kaann bee, v`da v`fɛlg n mà nn sohdg nooga bee, v`faad baawenwu hà liɸbiir!" ⁹ Ban baɸ ɸmɛɛɸb jabr l`wafda waari hinu bee, bá san ka sohdá ruugu ruugu. ¹⁰ L`saa bá nn sohdg hateekwɛɛn nooga bee, bá ka ked ka diila na baa bà sohdg l`yatg welee, bá ɸmɛt n ka tɔɔ-ba ta ruugu ruugu.

¹¹ Bá ka sohdá ruugu ruugu ka nyeera koogu tiiwii gwɛɛt, ¹² ka bɔhɔɔ na: "Sohdg ɸmɛgdmbambena n kaan, bá hɛm ɸmɛɛɸb waaru huyen n jaɸ', v`ɸmɛt n faadm-ba wo vn faadr-t lee, l`ba na ɸmɛɛɸb gira ten, goorii mɛndii t`dɛn muuntanjan." ¹³ Lee wen, há leed bá huuga bilm na: "Mà tuura, mà ba kɔhl-v n gwɛɛt. Hn tii na ba v`he ɸmɛɛɸb goorii mɛndii v`sohdg ruugu, ¿laa laa? ¹⁴ Tii lee, lɔg v`liɸbiir v`nyab kan! Nid man sohdg ɸmɛɛɸbn n kaan wunaɸ, man sɔkl na mà faad-wu wo man ta faadr-v lee. ¹⁵ ¿L`ba si-ma huru na mà he n mà liɸbiir wo man sɔkla leen? Laa, ¿lɔɔ-ma n nɔmmɔlb na mà hɛna hɔmgu le?"»

¹⁶ Tii n t`kaan, Yeesua t ta hewl na:

«Kaawrba nan kita nɔɸrba, l`saa nɔɸrba kitg kaawrba.»

Yeesua bɔhɔɔ há kunyɔɸu n hà kuum n nan há himtgm gwɛɛt tɔmtaɸrm

*Ta nyaan Markuusa 10.32-34; Lukaasa 18.31-34;
n nan Matewa 16.21-23; 17.22-23*

¹⁷ Yeesua nn da ked *Yerusalem kɔrgun lee, n ree *gwɛɛt sohdgtba kwifr n barehbee kpaɸmga, n bɔhɔɔ-ba na:

¹⁸ «Hom-n! T`kotgaa Yerusalem kɔrgun. Reekan nnii ban kee bà taag *Nida Budaaga *gotibermba n *baɸlb weriitba nuhun, bee biir na bá kuu-ka. ¹⁹ Tii kaann, bà taag-ka *bá kpaɸ na Yuudaa tiiba bee nuhun, bà laɸ-ka, bà gbuu-ka tangbanii, bà kpaɸ-ka *dabragr hɛn. Ban kee bà kpaɸ-ka dabragr hɛn lee, gotaɸrd goor, kà himtgm kuumn kà neer.»

Bermt gwɛɛt

Ta nyaan Markuusa 10.35-45; Lukaasa 22.25-27

²⁰ Jebdea kwɛɛlba n bà nya t nyuh Yeesua man. Ban nyuh-wu lee, bá nya t sunt há tiɸa na hà gbaam-wu bii. Yeesua t gbaam-wu na:

²¹ «¿Bag bee?»

Há leed-wu na:

«Si huru na vn kee v`bɛm v`huraantn lee, mà kwɛɛlba barehmbambena kad volwu v`najuudu hɛn, volwu v`galu hɛn.»

²² Há bɔhɔɔ-ba na:

«N`kpaɸ mi nn gbaama bii. ¿N`kee n`bee n`nyi wiiru kpowdga man ba mà nyi kee?»

Bá leed-wu na baa bà bee bà nyii-ka. ²³ Hâ bôhoo-ba na:
 «Biilm, n`kee n`nyi kpowdgee, gwentah lee, lag man beel mà roodg hii hà nan kadaa mà najuudu hèn wii, laa mà galu hèn wii, kaalahii hoda kan biiba mà Sa nn maantr-hi bee.»
²⁴ *Gwæet sohdgtba kwifr volbee nn homr welee lee, bá lo kwæwweerga n teelba barehbee.
²⁵ Lee wen, Yeesua t hoh bá mæmbee n bôhoo-ba na:
 «N`miil hom na tiga huraamba wayaa n bà bermt ka hena tighee dad dad, l` saa wembomba weraa-ha bá gemmnt ka nawdra-ha.
²⁶ L`kpañ na l`ta bëm welee n`huuga. Ka n`huuga hii bag na hà di bermtii, l`ba na há kitg n`kwæla, n`tom-wu, l`saa ²⁷ ka n`huuga hii bag na hà bëm noograa, l`ba na há kitg n`yuuma. ²⁸ Ta welee nnii *Nida Budaaga man, man ba daan na bá hëm-ma hëmæÿb. Mà daan na mà hëm hëmæÿb ka tóra volba, l`saa mà lög mà neerm mà faad na mà dah nidba kod juuni.»

Yeesua wentg joomba barehba niini

Ta nyaan Markuusa 10.46-52; Lukaasa 18.35-43

²⁹ Tii kaann, bá rom Yerikoo korgun, nidfigm t ta tag Yeesua kaa.
³⁰ Joomba barehba da kada huru maaru n hom na Yeesua beraan, bá bah n ka toola kimm na:
 «Berma! *Daviida yakiiga! Nyaan t`kunyõju!»
³¹ Nidfigm t ka kpal-ba ka bôhoo-ba na bá kpat belah! Ban la bôhoo-ba welee lee, bà gweda n kwæen ka toola kimm na:
 «Berma! Daviida yakiiga! Nyaan t`kunyõju!»
³² Yeesua t jefnt, n hoh-ba, n gbaam-ba na:
 «¿N`bo na mà hee-n bee?»
³³ Bá leed-wu na:
 «Berma, he na t`niini yum!»
³⁴ Hâ yum bá figm, n tarm bá niini hèn. Yelmaa, barehdrbee niini t went, bá ka tagdg há kaa.

Yeesua taan Yerusalem korgun, bá sohd-wu huraa dela

Ta nyaan Markuusa 11.1-11; Lukaasa 19.28-40; Yohanesa 12.12-19

21 ¹ Bá san n ka nyufaa *Yerusalem korgu n taai Betfagee korgu man, Kpaamtiit duuga hèn. Ban taai kan lee, Yeesua t tom há *gwæet sohdgtba barehba hà nongan ² ka bôhoo-ba na:

«Ked-n korgu kú baa lafii n`nongan kuun! Nn ba n`taai kan yelmaa lee, n`ba n`nyaan boñniiga bahr kan, ká n`kà buga, n`bahdg-ka n`daan n`man, ká n`kà bugee. ³ Ka hii t`gbaam-n lii, n`leedg-wu na berma bagl-hi. Ka n`leedg welee, bà si-n huru yelmaa n`daan n`hin².»
⁴ L`da hëra welee na gwæet weem daa *gwæet bôhoo-ba nn da bed tii he t`noor hèn. Tii nnii na:
⁵ *Biir-n *Siyoon korgu na:
 Geedg! V`huraa kena v`man, ka ba bulaa,
 ka kad boñña hèn,
 da boñhergan.*
⁶ Gwæet sohdgtba t ta san welee, n hëm bii hian bed na bá he bii, ⁷ n daan n boñniigee n kà bugee, n doom bá dimt hí hèn, há juul n kad. ⁸ Nidba kodgu t ka yada bá dimt hurun. Volba badra tiit vaara ka ta doola hù hèn. ⁹ Nidba bá da deñr Yeesua nongan n bá da kena n hà kaann bee, bà da toola na:
*«Hoosaanaa! Bá nyokm *Daviida yakiiga!
 Sangband kaawlm hii hà kena wii hèn!
 Hà kena d`hidrn.
 Bá nyokm Sangband sangbambiimn²!»*

21.3 Berma bagl-hi, laa hí tia bagl-hi. Hà ba hà hëmæg-hi yelmaa.
21.9 Hoosaanaa kotod nnii na bá nyokm Sangband! Gwætii ba Yum118^{an}.25-26.

¹⁰ Yeesua nn da jib Yerusalem kɔrgun lee, nidba mɛmba t ka nyamra bayen ka gbaama na:

« ǀ Nidwen nnii wunwii? »

¹¹ Bá da tagd hà kaa bee t leed na:

« *Gwɛɛt bɔhɔɔt Yeesuun, *Galilee tantn kɔrgu ban hoh na Nasarɛɛt kuun tiin.»

Yeesua jib Sangband haarn

Ta nyaan Markuusa 11.15-19; Lukaasa 19.45-48; n nan Yohanɛɛsa 2.13-22

¹² Yeesua t jib *Sangband haarn n voom nidba bá da gweedma n bá da dah kan bee mɛmbɛɛ. Há da ta hehra liǵblagiitba kpela, n kurɛmɛngweedmtba jarii ka dahaa tiɛan. ¹³ L`tog, há bɔhɔɔ-ba na:

« L`hɔda *Wadbuudgan na: *Bà nan hohaa mà haar na seerjba haar*. Nen lee, nii t logm-d, n hɛm bawdba kaalarja.»

¹⁴ Joomba n kparuuba t nyuh Yeesua man Sangband haariin, há hɛm l`gbaad-ba.

¹⁵ *Gotibermba n *bahlb weriitba nn nyan hoolgu ɛmɛɛgt fan da hɛna tii n nan kaaba nn da tola Sangband haariin na bá nyokm *Daviida yakiiga lee, l`weer-ba. ¹⁶ Lee, bá bɔhɔɔ-wu na:

« ǀ Kpaa hum kaabee nn bɔhɔɔ tiin? »

Há leed-ba na:

« Mà human.»

Lee, n gbaam-ba na:

« ǀ N`ban kaal Wadbuudgan felafn? L`hɔda kà ni na:

Hera kaaba t ka nyɔka-v,

l`lag n kunidbii hí hɛɛma beheem hii mɛh'z.»

¹⁷ Tii n t`kaan, há nyab bá man n rorm kɔrguun, n san Betaanii n goom.

Yeesua gwɛɛl nobɛhr tiib biib hɛn, b`kparɛ

Ta nyaan Markuusa 11.12-14; 20-25

¹⁸ Tonu t vet hateekwɛɛn, Yeesua t ka ɛmɛtgaa kɔrguun, kɔm t mug-wu. ¹⁹ Há yum hurmaaru *tiib biib b`boo haadgu, n nyuhii b`man n mid vaat hent, roona kpah'. Há bɔhɔɔ-b na:

« Nan kpaa roon felah'! »

^{21.16} Gwɛɛtii ba Yum8^{0a}.3.

Yelmaa, tiibii t kparɛ kpaalaa. ²⁰ *Gwɛɛt sohdgtba t yum welee, l`hɛm-ba yɔlaa. Bá gbaam-wu na:

« ǀ L`her lan tiibnbina nn kparɛ myenm hɛn welee? »

²¹ Há leed-ba na:

« Mà bɔhɔɔ-n gobiint na waa, ka n`ba n gwɛɛt hɛn tiim ka kpaa nigaa n n`nii, n`ba n`bee n`he, lag mà reb her tiibii bii n jahaa, n`ta ba n`bee n`biir duugankena na: "Hɔgdg vyen, v`san v`lɔɔ nyaamn!", l`ta he welee. ²² Ka n`ba n gwɛɛt hɛn tiim, n`sohdgm bii nn kee n`gbaam n`seerjbn bii mɛmbii.»

ǀ Yeesua gemmnt rɛna tee?

Ta nyaan Markuusa 11.27-33; Lukaasa 20.1-8

²³ Ban taa lee, Yeesua t jib *Sangband haarn, n ka weraa gwɛɛt. Lee wen, *gotibermba, n kɔrgun *kpalmmba t nyuh há man n gbaam-wu na:

« ǀ Hurtefu noon nnii vn hɛna wennah? ǀ Wen sir-v huru na v`hɛmaa? »

²⁴ Há leed-ba na:

« Maa mà ta gbaam-n gwɛɛgu kuyen, kuyengu lig lig. Ka n`leedg-ma kù hɛnii, mà biir-n hii há sir-ma huru na mà hɛm welee wii.

²⁵ ǀ Wen da tamn Yohanɛɛs na há *huurm nidba? ǀ Sangband laa, nidba le? »

Lee wen, bá bah n ka wii-t ka bɔhɔɔ taa na:

« Ka t`leedg na Sangband da tamn-wu, hà gbaam-t na, ǀ l`hɛm lann tn da ba tii hà gwɛɛt? ²⁶ Lee, ka t`ta leedg na nidba da tamn-wu, haai, l`ba na t`siil nidba. Nidba mɛmba diila na da Yohanɛɛs nnii *gwɛɛt bɔhɔɔfhii.»

²⁷ Lee wen, bá saa n leed Yeesu na:

« T`kpaa mi lii.»

Há ɛmɛl-ba na:

« Ka welee, mà ta kpah mà biir-n hii hà sir-ma huru má ka hɛna wantntina wii.»

Kwɛɛlba barehba biiba gwɛɛt

²⁸ Yeesua t lilm-ba bɔhɔɔb na:

« Hɔm-n gwɛɛntina! ǀ N`diila t`hɛn na laa? Nidhii da ba n kwɛɛlba barehba. Há bɔhɔɔ noogr na: "Mà buga! Jana goorii, san v`hɛm

ημεεῖς μὰ κοογун!" 29 Kwεεlwii t leed-wu na: "Mà kpañ mà san." L' mɔɔ jaf', há lagii diila, n san kooguun n ka hɛna ημεεῖς. 30 Sawii t ta bɔhɔɔ rehɔrwii goyentii. Wii t leed-wu na: "Taa maara! Maa mà san." Lee, n ka ba san. 31 ζ Barehɔrbee huuga, wen her bii bá sa nn sɔklm bii?»

Bá leed-wu na:

«Kwεεlnoogra.»

Lee wen, Yeesua t bɔhɔɔ-ba na:

«Mà bɔhɔɔ-n gobiint na waa, *lambhu sohdgtba n yaruutba nan taa *Sangband huraantn n`nongan, 32 blaħb kaa, nyaalm huurt Yohanεεsa daan n`huuga n ka weraa-n gobiint huru, n`ka ba tii há hɛn. Lambhu sohdgtba n yaruutba lee, bee t tii há hɛn. Nii nn la nyan welee lee, n ka ba lagii diila na n`ta tii há hɛn.»

Daam tiiba biiba gwεεt

Ta nyaan Markuusa 12.1-12; Lukaasa 20.9-19

33 «Kewlg-n nawdlam volma! Mii nnii na, nidhii da hoowra tibit t`roon bà hɛna n *daam tii há koogun, n mɔħm dabid n kaad-ku, n tiim kan vadgu n kεrm-ku na bá nawdrn kú ni tiroonhee ka rea daam. L' saa, há mɔħm kooguun bibidr diir d' kot n faaga na bá juulm d' hɛn ka kiig kpambii hɛn. Ln diħ lee, há to-b daam tiiba biiba, na bá maantrm ka kiig, bá n wun bà rada taa daam. Ĥan her welee lee, n vid n san huru. 34 Daam vuugu t dan n taan, há vii há ημεεheedba biiba n tom-ba, na bá san há nidbee man bà sohdgn há rem. 35 Ban san lee, nidbee t moogm tumtbee n gbum bilmwu biii, n kuum hayen, n tawdr tahrwu tana há kuum. 36 Kooguu tiwii t ηmεt n vii há ημεεheedvolba, bee ba kod ka yata Ĥan da tomr nooga bee. Nidbee t hεm-ba wo ban da her noogrbee lee. 37 Ĥá saa n vii hayen há kwεεla n tom ka diila na bà kee bà valg wii na ln ba na há kwεεln. 38 Nidbee nn dan n yum kwεεlwii lee, bá bɔhɔɔ taa na: "Kpay-n há nan ba há heħm kooguu wii! Tn kuu-n-wu! L' saa t`nan mad kooguu." 39 Ban bed welee lee, n mug-wu, n ree-wu n kooguu kaann, n kuum-wu.»

40 Yeesua t nan gbaam-ba na:

«ζ Ĥee waa! Kooguu tiwii daa kena waa, há Ĥe lan nidbee lee?»

41 Bá leed-wu na:

«Ĥá kee há ku nidbεftntina ka kpaay t' Ĥigm, l' saa há lɔg kooguu há to jeenba na l' taam daam vuugu bá rad-wu há rem.»

42 Yeesua t fεl ka bɔhɔɔ-ba na:

«L' Ĥoda *Wadbuudga na:

Tand mɔħdba nn da kɔħdg dii,

dii kitg bobogr tand mɔmr.

Saberma hera welee hoolguu,

t' yum-ku n t' niini^z.

ζ N`nyi ban kaal gwεεtii Wadbuudga nii? 43 Tii kaa nnii man rea ka bɔhɔɔ-n na, bà nan soħda n`do *Sangband huraant bà to tigr diir d' ba d' roonm huraantii roona dii.

[44 *Nid há kee há lor tandii hɛn wii,*

há kee há kah hayen,

l' saa, ka tandii t lor hii hɛnii,

há kitg tanjoom.]»

45 *Gotibermba n *Farisii tiiba t hom nawdlam Yeesua nn gwεεl mii kɔtɔd n miig na há gwεεla l' Ĥel bee. 46 Lee wen, bá baħ n ka bag huru na bà mug-wu, gwentaħ ka sol nidba, blaħb kaa, bà da bɔhɔɔ na wii nnii *gwεεt bɔhɔɔħhii.

Nidba ban hɔf kasant man bee gwεεt

Ta nyaan Lukaasa 14.15-24

22 1 Yeesua t mɔɔ-ba nawdlam gwεεlb ka bɔhɔɔ na:
2 «*Sangbambiimn huraant tɔna huraahii há da maantr há kwεεla yaala kasant. 3 Ln tog lee, há tom há ημεεheedba na bá hɔf nidba Ĥan bed na bá daan bà di diit kasantii goor bee. Bá san n hɔħm-ba, bá kirm n ka ba daan. 4 Ĥá tom há ημεεheedvolba na bá san bà biir-ba na: "Gwεħħa, mà diit biiran nnii, mà kura mà naagi n mà dɔm m`ba kpaam mii, diit biiran, daan-n n`di!" 5 Ban san n bɔhɔɔ-ba welee lee, bá ka ba diilg diitii hɛn lii, n san bá ημεεegt hεb. Ĥayenħa t san há kpam, vola t san há yaku, 6 l' saa, volba t moogm ημεεheedbee, n lo-ba kunyɔħu, n kuum-ba. 7 Huraawii t lo kwεεwweerga, n tom há tawdba, bá san n kuum nidkuudbee, n totr bá kɔrgu boglam. 8 Tii n t`kaan, há bɔhɔɔ há ημεεheedba na: "Yaala kasant diit biiran, lee, man da hɔf bee,

21.42 Gwεεtii ba Yum118^{an}.22-23.

bà da kpaà tòn na bà di diitii. ⁹ San-n hurfegan n` hofn nidba nn ba n` nyaan bee!" ¹⁰ Ŋmæfheedbee t san hurin, n kpoŋl biiba ban da nyan bee mæmbee, hõmbee n bæfbee, lee, yaala disaku t hu. ¹¹ Huraawii t jib na hà nyaan ban hofr bee n mid nidhii ba kan ka kpaà fidr yaala kasant dimgu. ¹² Hà gbaam-wu na: "Mà tuura! ¿ Her lan n jibn nnañ ka kpaà fidr yaala kasant dimgu?" Nidwii t ka ba leedg-wu lii. ¹³ Lee wen, huraawii t bofooo ŋmæfheedba na: "Boow-n há nakpai, n hà nifi, n kõhdg-wu n kankaan nyeetn. Reekan nnii han kee hà kom ka duum hà nyina."»

¹⁴ Yeesua nn bed welee lee, n hewl na:

«Bà hofn kõd gwentaf n bant kaalkaaba.»

Hurberma lambhu faadb gwæst

Ta nyaan Markuusa 12.13-17; Lukaasa 20.20-26

¹⁵ Lee wen, *Farisii tiiba t kpoŋl taa na bà he noor dyen bà bag huru bà feer Yeesuwu kutukña bà mug-wu hà gwælb. ¹⁶ Kpoŋlb kaann, bá lõgm bá *gwæst sohdgtba biiba, n huraa *Herooda kpaturu tiiba biiba n tom-ba na bá biir Yeesu na:

«Berma! T` miil na bofooo gobiint, na v` weraa huru l` rehu ba na bà tagd ka neer wo Sangband nn gbaama lee. Kpaà sol nidwu n hà nõnga wee. Ka nida ba n bermt tiit, laa hà kpañ n bermt tiitii, kpaà sol-wu. ¹⁷ Tii lee, filuu gwæstntina, v` biir-t bii vn diila bii: ¿ T` bañlb sañl huru na bá faadm *Roomaa hurbermwu lambhu laa, bá daa faadm le?»

¹⁸ Yelmaa, Yeesua t miig bá diilbeña, n bofooo-ba na:

«Rarbëfm tiiba nen! ¿ L` her lan nn ŋmægaa n mana? ¹⁹ Werii-n ma liğbiir ban faad lambhu n dii!»

Bá werii-wu liğbkpañm miim. ²⁰ Hà gbaam-ba na:

«¿ Wen jugu nnii ban rea? ¿ Wen hidr nnii ban fõd m` heni?»

²¹ Bá leed-wu na:

«Roomaa hurberma.»

Lee wen, há bofooo-ba na:

«To-n hurbermwu bii b` ba na há reb bii! L` saa n` ta to Sangband bii b` ba na d` reb bii.»

²² Yeesua nn bed-ba welee lee, l` hëm-ba yõlaa yem, bá saa-wu n nyab.

Kpiirma himtgm gwæst

Ta nyaan Markuusa 12.18-27; Lukaasa 20.27-40

²³ Goorii, *Sadusii tiiba biiba t daan Yeesua man. Bee bofooo na kpiirma nan kpaà himta kuumn. Bá gbaam Yeesu na:

²⁴ «Berma! *Mohiisa da beda na, ka daawhii t kpi ka ba meed buga, l` ba na há nyakwælfhii log kunfoğwii, hà meed-wu n budaaga, ká bem na há maar há kpiir wii rekan. ²⁵ Tii lee, hii kwælbba balblehba da bee t huuga. Noogra t lõgm fõga, n dan n kuum ka kpañ n buga, n saa na há teela log kunfoğwii. ²⁶ Rehdrwii t lõgm kunfoğwii, l` tag-wu yenmii. Tahrwii t ta lõgm-wu, l` ta tag-wu yenmii. L` saa, volbee mæmbee t ta lõgm-wu, l` ta tagaa-ba yenmii. ²⁷ Bá mæmbee kuum kaann, foğwii t ta kuum. ²⁸ Wo bá mæmbee nn da loğr-wu foğt lee, goor kpiirma nn nan himta kuumn dii, bá leblmbee huuga, ¿ wen nan ba hà hefm-wu?»

²⁹ Yeesua t leed-ba na:

«N` bõdan. N` kpaà mi *Wadbuudgan gwæst, n` ta kpaà mi Sangband gemmnt. ³⁰ Biilm, nidba nn nan himta kuumn lee, daba kpaà kee bà lõgm foğba, foğba ta kpaà kee bà yõlm sidba. Nidba nan ba bà neer wo *sangbantumtba nn neer sangbambiimn lee.

³¹ Gwæst Sangband nn da bed-n t` hel kpiirma nn nan himta kuumn tii waa, ¿ n` nyi ban kaal tn? D` da beda na: ³² Man nnii n` yandaa *Habahaama Saberma, ta n` yandaa *Yishaaka Saberma, ta n` yandaa *Yakooba Saberma. Sangband nnii nidneermba Sangband, lag kpiirma redn.»

³³ Gwæst han da weraa tii t hëm nidfigm m` da kewla-wu mii yõlaa.

Bañlbermb gwæst

Ta nyaan Markuusa 12.28-34; Lukaasa 10.25-28

³⁴ *Farisii tiiba nn da fomr na Yeesua hera *Sadusii tiiba t mud bá noor hën lee, bá kpoŋl taa. ³⁵ Bá ni bilma, l` ba na *bañlb weriitn, há ka bag na hà forii Yeesu n gbaam-wu na:

³⁶ «Berma! *Bañlb huuga, ¿ bañlteb yatg bermb?»

³⁷ Yeesua t leed-wu na:

«L` ba na v` sõklm v` Saberm Sangband n v` kwæwr mend, n v` rem menm, n v` diila mena. ³⁸ Bii nnii bañlbermb b` yata. ³⁹ Bañlrehdrb b` tòn noogr bii, bii nnii na: L` ba na v` ta sõklm v` nidtuur wo vn sõkla

v`mɔm vyen lee. 40 Bii *Mohiisa nn werii há wadgan, n bii *gwɛɛt bɔɓɔotba nn werii bii mɛmbii bafra n bafɪb bɛɓɓnɓina.»

¿ Krist nnii wen yakiiga ?

Ta nyaan Markuusa 12.35-37; Lukaasa 20.41-44

41 Wo *Farisii tiiba nn kpogl taa lee, Yeesua t gbaam-ba gwɛɛtntina na:

42 « ¿ N`diila na lan Sangband nn bantg wii^z hɛnii? ¿ Wii nnii wen yakiiga? »

Bá leed-wu na:

« Wii nnii *Daviida yakiiga.»

43 Há bɔɓɔ-ba na:

« ¿ L`da her lan le, *Vohoom Buudm wenta Daviida diir noon na hà bee hà hoh-ka na "Berma"? Daviida da beda na:

44 *Saberm Sangband beda mà berm na:*

"Daan v`kad mà najuudu hɛn kakehnan!

Mà daa mà lo v`rafeɛɛba v`nakpai kwɛɛn^z."

45 Ka l`ba na Daviida hohɪ Sangband nn bantg wii na "Berma", ¿ lan nnii han ta ba hà bɛm na Daviida yakiiga? »

46 Bá ni hii t ka ta ba bee na hà leedg-wu gwɛɛgu kuyengu mɔmgu. Log goorii n jaɓaa, bá ni hii t ka ta kpaɓ ɳmiinaa na hà gbaam-wu lli.

Farisii tiiba n bafɪb weriitba ret kohɪn

Ta nyaan Markuusa 12.38-40; Lukaasa 11.39-52; 20.45-57

23 1 Tii kaann, Yeesua t bɔɓɔ nidfigm n hà *gwɛɛt soɓɓgtba na:

2 « *Bafɪb weriitba n *Farisii tiiba to bayen na bà reem Mohiisa *bafɪb kɔtɔd.

3 L`ba na n`valgm ka hɛna bii ban bɔɓɔ bii hɛn. Lee, daa hɛm-n wo ban hɛna lee! Bà kpaɓ hɛna bii ban weraa bii hɛn. 4 Bà boowa wanjeet ka tula nidba, ka kpaɓ tia na bà tarm bà nabiir mɔmr wantii hɛn, na bá tɔrg-ba na bá bee bà toɓɓ-t. 5 Bà hɛna bà

Farisii tia gben há jugu

22.42 *Sangband nn bantg wii.* Nyaan Matewa wadgankenana, 1.16, n kwɛɛn gwɛɛt.

22.44 Gwɛɛtii ba Yum110^{ɳan}.1.

ɳmɛɛgt mɛnt ka bag na nidba geem-ba. Ta welee nnii ban foor gɔbuudt gbantoot hɛn t`yatg n yat volba ret, ka gbenaa bà juuni laa ka tog bá baaga hɛn, ka ta log dimtoot t`vɔk n yat volba ret ka hɔr bá dimyoolnt gwia hɛn. 6 Bà sɔkla na bà kad kaalanɳhɔmiin kasant man. Ban jiba *kpogɪb disagtn lee, n ka ro jarii hí jehr nɔngan hii ka kadaa. 7 Bà sɔkla na bà kad nidba huuga na bà seeɳm-ba n valgm ka hoh-ba na weriitba. 8 Nen lee, daa bagm-n na bá hohm-n na weriitba! N`mɛmbee, n`ba na teelban, ka ba n weriit hayen. 9 Daa hohm-n n`huuga hiiwu tant hɛn na n`sa! N`ba n sa hayen, wii beel sangbambiimn. 10 Daa ta bagm-n na bá hohm-n na bermba! ¿ N`kpaɓ n berm hayen? ¿ Lag wii nnii Krista, l`kɔtɔd na Sangband nn bantg wii? 11 Há ba n`huuga bermtn wii, l`ba na há bɛm n`tumta. 12 Hii há kola hayen n faaga wii, bà nan hohɪa-wu n tiɳa, l`saa hii há hohɪa hayen n tiɳa wii, bà nan kola-wu n faaga.

13 « *Bafɪb weriitba n *Farisii tiiba-n, rarbɛɓm tiiba nen! Kunyoɳu nan luura n`hɛn. N`kewra *sangbambiimn huraant fiid noor na nidba daa jib. N`kpaɓ jiba kan n`mɔmba, ka ta kpaɓ saa na bá bag na bà jib kan bee jib.

[14 « Bafɪb weriitba n Farisii tiiba-n, rarbɛɓm tiiba nen! Kunyoɳu nan luura n`hɛn. N`fɛɛra kunɳɔɳba niɳin kpel kpel, ka seenja l`kpaɓ diɳaa na bá biir na nen nnii hɔmba. N`welee hɛbii kaa nnii ln nan daraa n`toɓɓa kimm l`yatg.]

15 « Bafɪb weriitba n Farisii tiiba-n, rarbɛɓm tiiba nen! Kunyoɳu nan luura n`hɛn. N`gilma n tant mɛnt, n nyaam hɛn, ka bag na n`yuuɳ yem tiifii hà lagii kwɛɛwr hà jib n`kpaturun. N`daa yuuɳa hii, n`hɛm há kit taabuugu boglamn tia l`yat wo nn ba lee toɓɓ mɛɓ'.

16 « Kimtjoomba nen! Kunyoɳu nan luura n`hɛn. N`bɔɓɔ na ka hii t feer n *Sangband haarii, na l`kpaɓ l`mug. Lee, na ka há feer n Sangband haarii sikaa, na l`mug. 17 Joojoont n joomt nen! ¿ Ben yatg bermɓii? ¿ Sika laa, Sangband haar d`hɛna sika t kit buuda le? 18 N`ta bɔɓɔ na ka hii t feer n Sangband *vit dahɳaa, na l`kpaɓ l`mug. Lee, na ka há feer n vit want ban dee vit dahɳa hɛn tii, na l`mug. 19 Joomt nen! ¿ Ben yatg bermɓii? ¿ Vit wantii laa, vit dahɳa ká hɛna wantii t kit buudt le? 20 Miim-n na hii hà foor n vit dahɳa wii, hà foora n vit dahɳee, n want ban dee ká hɛn tii

Mt

mentii mɛh'. ²¹ Hii hà foor n Sangband haar wii, hà foora n haarii, n Sangband d' go d' ni dii mɛh'. ²² Hii hà foor n sangbambiim wii, hà foora n sangbambiimn huraant jarga, n Sangband d' kad ka hɛn dii mɛh'.

²³ «Bahlb weriitba n Farisii tiiba-n, rarbehm tiiba nen! Kunyɔɔɔ nan luura n' hɛn. N' logl jivaat t' ba na jit kuut tii wo budiit dela n rad-t tomb kwifir, n logm myenm n safm Sangband. L' ba hɔm gwentaɔ', n' hɔɔaa bii *bahlb nn weraa b' ba jeegu bii. Bii nnii gobiint heb, n volba figm nyaanb, n gwɛɛt madm. Yanta tii nnii ln ba na n' hɛm-t n ɔmɛɛɔb ka kpaɔ hɔɔaa vontii. ²⁴ Kimtjoomba nen! N' kuɔl daam na n' ree danyawdga, n ɔmɛt n ka nyi ka vool deer!

²⁵ «Bahlb weriitba n Farisii tiiba-n, rarbehm tiiba nen! Kunyɔɔɔ nan luura n' hɛn. N' naada n' kpowdii kaawa n' sumii kaawa, l' ba na n' bawdwant n' nɔmvuurɔu want l' hugl t' keh'. ²⁶ Farisii joomgu ven! Need v' kpowdga ni saf', lee kà kaawr ta bɛm kpel kpel.

²⁷ «Bahlb weriitba n Farisii tiiba-n, rarbehm tiiba nen! Kunyɔɔɔ nan luura n' hɛn. N' tɔna bili ban gwɛhr kaalɔu hii, hii ka ba kwɛɛlm hii faaga, l' ba na nidba kowa n bii b' boodg bii membii hugl hii keh'. ²⁸ Nen tɛtɛ, n' ba yenmii, nidba nɔnga nii, n' tɔna nidhɔmba n' gbanu faaga, l' ba na rarbehm n' bɛhgu mɛngu l' hugl n' ni.

²⁹ «Bahlb weriitba n Farisii tiiba-n, rarbehm tiiba nen! Kunyɔɔɔ nan luura n' hɛn. N' mɔɔl *gwɛɛt bɔhɔɔtba n nidhɔmba bili ka hɛna-hi kwɛɛlm, ³⁰ ka bɔhɔɔ na ka n' da bee n' yandaba vuugu nii, n' da kpaɔ n' hewl bà jugun na n' kuu-ba. ³¹ Welee lee, n' mɔmba n' weraa na nen nnii bá da kur gwɛɛt bɔhɔɔtba bee yakii. ³² Tii lee, fɛlɔm-n bii n' yandaba nn da koolg bii! ³³ Waabɛht nen! Jukpattntina! ¿ N' nan hɛna lan n' fetg ka ba lɔɔ taabuugu boglam nii? ³⁴ Tii nnii ln ba na maa mà tamn n' man gwɛɛt bɔhɔɔtba, n rarm tiiba, n bahlb weriitba. N' nan ba n' kuum bá ni biiba, ka kpaɔ volba *dabrgr hɛn, ka ta gbu volba tangbanii n' *kpoglb disagtn. N' nan ba n' dɛɛr-ba n tiga. ³⁵ Tii nnii tobr darm ln gbaam mii nn nan luur n' hɛn, nidba ban da kur n' bà nyɔnyɔgm bee kaa. Bee nnii l' log nidhɔm Hɛɛɛla kakeɔnan Bɛɛɛkia kwɛɛl Sakaria, nn da kur *Sangband disaku n' *vit dahɔɔa l' huuga wii. ³⁶ Mà bɔhɔɔ-n gobiint na waa, tobr darm ln gbaam nidba nn kur bee mɛmbɛɛ kaa mii, m' nan luura goona nidba hɛn.

**Yeesua bɔhɔɔ na
Yerusalɛm kɔrgu nan ba kù bidg dabit**

Ta nyaan Lukaasa 13.34-35

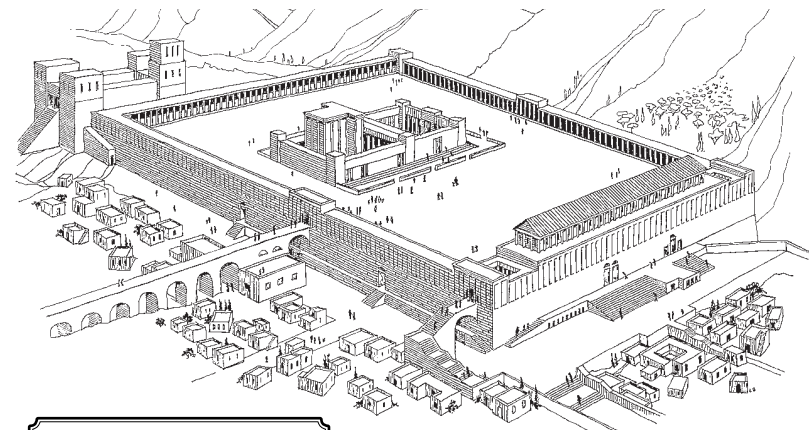
³⁷ «*Yerusalɛm tiiba nen! Nen, nen kuu *gwɛɛt bɔhɔɔtba nen! Nen, nen lɔd tana ka kuu biiba Sangband nn tamna n' man nen! ¿ Tomb mlan nnii man sɔkl na mà kpogl-n mà man, wo kɔrga nn kpogla ká kɔrbit ká bagt kwɛɛn lee?, n' ka la ba tii. ³⁸ Tii lee, Sangband ba d' gwid n' kɔrgu kaawr kù bidg dabit. ³⁹ Biilm, mà bɔhɔɔ-n na, jana n jahaa, n' nan ta kpaɔ yuu-ma kakeɔnan nn nan ba n' bɔhɔɔm na: *Sangband kaawl hii hà kena d' hidrn wii hɛn!*»

**Sangband haar luurb wen kakeɔnan
*Nida Budaaga daanm wen**

Ta nyaan Markuusa 13.1-31; Lukaasa 21.5-31; 17.23-24

24 ¹ Yeesua t rorm *Sangband haarn n ka nyaba. Lee, há *gwɛɛt sohdgtba t nyuh-wu n ka weraa-wu Sangband haar dabira nn ba kwɛɛlm lee. ² Lee wen, Yeesua t bɔhɔɔ-ba na:

«¿ Ndee n' yul l' mɛnguu nn ba leen? Mà bɔhɔɔ-n gobiint na waa, l' nan kpaɔ tɔl tand dyend mɔmr d' dɛɛr d' tuurnd hɛn nnaɔreen felah'. L' mɛnguu nan luuran.»

Yerusalɛm Sangband haar

23.39 Gwɛɛtii ba Yum118^{nan}.26.

³ H̄an da san n kad Kpaamtiit duuga h̄en lee, lee wen h̄a gw̄eet sohdgtba t nyuh̄ h̄a man bayen n gbaam-wu na:

«Biir-t vuugu In nan h̄ena welee kuun! ¿Lan nii tn kee t'fe t' miig na v`daanm n tant difm vuugu nyuh̄nn?»

⁴ H̄a leed na:

«Mad-n nyen h̄om na hii daa hogl-n! ⁵ Nidba k̄od nan ba b̄a kenm m̄a hidrn ka b̄oh̄o na bee nii *Krista. Lee wen b̄a hogl nidba k̄od b̄a fiwlg-ba. ⁶ N`nan huma b̄a taaw hooda n`kpmii, l`saa n`ta hom b̄a gw̄eela l`bahr n hooda ban taaw v̄okun hee gw̄eet. Welee daa si-n fobef̄gu! L`ba na welee he, gw̄entah̄, lag tant difm nii sah'. ⁷ *Tigr nan vida d`tuurnd h̄en, h̄a teew taa hoodr, l`saa huraahii k̄orgu gbuhdg hurvolhii reku hoodr.* K̄ombermm nan ba m`riir, l`saa tant dam k̄orni jugu jugun. ⁸ Welee kunȳoju weraa na tant difm nyuh̄nn. L`boo futia wiiru nn weraa-wu na h̄a nyuh̄ maadb lee.

⁹ «Lee wen, nidba nan ba b̄a sam-n na b̄a loom-n kunȳoju, l`saa b̄a kuum-n. Tiga m̄ena kee h̄a nyahaam-n m̄a kaa. ¹⁰ Lee, nidba k̄od kee b̄a gw̄id gw̄eet h̄en tiim kaawr. B̄a nan ba b̄a room taa, ka nyaha taa. ¹¹ Gokaat *gw̄eet b̄oh̄o na nan r̄ena k̄od, b̄a hoglm nidba k̄od l`fiwla-ba. ¹² B̄ef̄gu nan ba k̄u yadg, l`saa nidba k̄od Sangband s̄oklb b̄or. ¹³ Lee, hii h̄a nan ba h̄a mad h̄om kakehnan wii, l`nan dah̄ h̄a jugu. ¹⁴ B̄a kee b̄a faa *sangbambiimn huraant goh̄omtntina tant m̄ent bih', ka bo na baaben tii h̄a neer tant h̄en wii hom-t. Tii n t`kaann, tant difm vuugu taan.

¹⁵ «N`nan yul *hii ban hoh na ηmerwanu wii* ba *kaalanbuudgan. Wii nii *gw̄eet b̄oh̄o Dañyeela nn da bed h̄a gw̄eet wii. –H̄a kaal gw̄eetntina wii, l`ba na h̄a hom-t hom!– ¹⁶ Lee wen, biiba b̄a nan ba b̄a b̄em *Yuudee tantn bee, b̄a siil b̄a juul duuran! ¹⁷ H̄ii h̄a nan ba h̄a b̄em haaga wii, h̄a daa jib dugun na h̄a loḡ h̄a want h̄a solm ka mad! ¹⁸ L`saa hii h̄a nan ba h̄a b̄em kpm wii, h̄a daa ηmetgn haaga na h̄a loḡ h̄a dimt! ¹⁹ Goorhee ni, futiiba n f̄oḡba b̄a nan ba b̄a h̄eēlgn bii bee kunȳoju nan ba k̄u b̄em bermgu. ²⁰ Joblm-n Sangband na l`daa nan tarj n hawet wen, laa t`vohoob goor na n`solm! ²¹ *Goorhee ni, kunȳoju nan ba k̄u b̄em bermgu l`yatg. Loḡ weem k̄ot̄odn kakehnan n jana, kunȳoju kuugu ban taa-ku,* l`saa, hii nan ta kpa a yu k̄u tuur̄u felah'. ²² Ka Sangband da ba biir na d`ba d`gw̄idg goorhee h̄enii, hii nn nan kpa h̄a bee h̄a fetg h̄a neer. Lee, d`gw̄idg goorhee h̄en nidba dn bantg bee kaa. ²³ Tii

lee, ka hii t dan n ka b̄oh̄o-n na *Krista ba nnah', laa h̄a ba lahaa, daa tii-n n wun! ²⁴ Gokaat Kristm̄ba n gokaat gw̄eet b̄oh̄o na nan rorn. B̄a nan ba b̄a h̄em hoolbermḡu k̄od, ka ta h̄ena want tiit hii kpa a fum t`k̄ot̄od, na b̄a hoglm nidba. B̄a nan ta ba b̄a lagiim n biiba Sangband nn bantg bee m̄eh', ka kpa h̄ b̄a bee-ba. ²⁵ H̄om-n! M̄a beda-n l`m̄enguu n dool. ²⁶ Lee, ka hii t biir-n na: "Geedg n`nyaana! H̄a ba kpa ml̄oḡun", daa san-n kan! Laa, ka hii t biir-n na: "Geedg-n! H̄a ba dugun", daa tii-n! ²⁷ Biilm, wo toḡu nn ηm̄e daa l`wiid toḡu kw̄eēn kakehnan k̄u faaga lee, ta welee nii *Nida Budaaga nn nan kena. ²⁸ *Bii b`ku n ka ba riikan bii, bii man nii hagulangunt nn kpogla taa.*

²⁹ «Goorhee kunȳoju nn ba k̄u getg yelmaa lee,
muunu he nyeet,
kidga ta kpa h̄ k̄a wiir,
ηm̄edii begdr sangbambiimn ka t̄fhra,
want t`ba n faaga tii mentii hamtr n taa.

³⁰ Lee wen, waaru huufu riir toḡu h̄en ka weraa na *Nida Budaaga daanm ba nyoh', l`saa *tant h̄en tiga m̄ena nidba m̄oom*. B̄a nan ba b̄a nyaan *Nida Budaaga kena wat h̄en*, ka ba n gemm̄nt k̄od, ka ba k̄a jeegun. ³¹ K̄a nan tuuma k̄a *tumb̄a tant m̄entn, b̄a hoh̄ muul̄h̄bermḡa, b̄a kpoḡl biiba kan da bantg bee, loḡ toḡu faaga kakehnan k̄u kw̄eēn. ³² Loḡ-n gw̄eet tod^z nn weraa-t tii n`tonii-t n`homa! N`wen yu d`hulii ba n̄em n̄em vakw̄eent r̄e naa, n`miig na yobr ba nyoh'. ³³ Ta yenmii, nn nan yu bii man b̄oh̄o-n bii h̄ena lee, miig-n na Nida Budaaga daanm ba nyoh', na k̄a ba k̄a taan! ³⁴ M̄a b̄oh̄o-n gobiint na waa: Waagankena nan kpa a ku k̄a dif sah̄ bii man b̄oh̄o bii membii ban he. ³⁵ Sangbambiim n tant nan booran, maa gw̄eet lee, tii nan kpa a boor felah'.»

L`ba veveer na nida maantr hayen h̄a h̄od Nida Budaaga daanm

Ta nyaan Markuusa 13.32-37; Lukaasa 17.26-30, 34-36; 12.41-45

³⁶ «Gw̄entah̄ lee, goor m̄omr laa waaru m̄omu *Nida Budaaga nn nan kena lee wen, hii kpa a mi. *Sangbantumb̄a m̄eh kpa a mi, Budaagee m̄omga ta kpa a mi, k̄a Sawu n jah̄ miiln. ³⁷ Bii b`da fier

24.32 *Tod*, da b̄a k̄orgu tiib biibn, b`boo haadgu. Nyaan *Tiib biib b`boo haadgu gw̄eet reem kaalan.

Mt

*Nowea vuugun bii, yenbii nnii b' nan ta hena Nida Budaaga daanm goor. ³⁸ Biilm, goora há da daan nyaalm waalm nongan fee nii, nidba da juln, ka nyi, ka yol taa, laa ka tɔɔ bá bɛɛba na bá yal, kakefnan goor Nowea nn da jib kadakɔn dii. ³⁹ Bà da kpaá diila bii gwɛɛt kakefnan vuugu nyaalm nn da waal n tu bá mɛmbee kuu. Welee nnii In nan ta hena Nida Budaaga nn nan kena lee wen. ⁴⁰ Goorii, daba barehba nan ba bà bɛm kpaam, l' log hayen, l' saa vola. ⁴¹ Fɔɔba barehba nan ba bà gbahr ka naam, l' log hayen, l' saa vola. ⁴² Tii lee, neer-n ka sug na, n' kpaá mi goor n' Berma nn nan kena dii. ⁴³ Hóm-n gwɛɛntina hóm! Ka haar tia t miig vuugu bawda nn kee hà daan haa nyingu kuu, hà kpat hà neer ka sug, hà kpañ hà saa na bawda daan hà gbuh há haar. ⁴⁴ Tii nnii In ba na, nii ta maantr nyen n' hɔd na, Nida Budaaga nan kena waaru nn kpaá diila hù hɛn huun.

⁴⁵ « ¿Wen nnii ɔmɛɛheed há ba hóm ka mi rarm? Wii nnii há berma nn banta na há sugm há ɔmɛɛheedtuurmba hɛn, ka safbá diit l' wen mag lee wen. ⁴⁶ ɔmɛɛheedwii nnii lamɛɛgu tia, ka l' ba na há berma nan kpen hà mid hà heewr n ɔmɛɛgbii n heb hóm. ⁴⁷ Mà bɔhɔɔ-n gobiint na waa, bermwii nan tɔɔ-wu hà kɛgt mɛnt na há kiigm t' hɛn. ⁴⁸ Ka l' ba na ɔmɛɛheedbɛhnii, hà diilg n hà ni na hà berma kpaá kpena gwelɔa. ⁴⁹ Lee wen, hà mug hà ɔmɛɛheedtuurmba hà gbum, ka kad ka ju ka nyi, wú n dakuudba. ⁵⁰ Goor diir hà bermwii nan kpen hà mid hà kpaá hɔd, ka ta kpaá mi waaru han kpena huu hɛn. ⁵¹ Lee wen, hà dar hà tobr kimm, hà voo-wu, bà loɔlg-wu rarbɛm tiiba kaalaɔa. Reekan nnii han ta kee hà kom ka duum hà nyina.»

25 ¹ «Lee, *sangbambiimn huraant nan ba t' tɔn wo biirii kwifhr hí da loɔr hi kana n rorm n san na hi tuug yaala kuliiga hii. ² Hí huuga hinuhi da ba joojoont, hinuhi ba rarm. ³ Hí da ba joojoont hii t loɔm hí kana gwentañ, n ka ba loɔ kpaam na hi ked ka mad. ⁴ Rarm rei lee, hii t loɔm hí kana, n ɔmɛt n lo kpaam kpalbhan n ka mad. ⁵ L' hɛm na yaala kuliiga ba daan weem, goom t mug biiriihii menhii, hí gor. ⁶ Tuɔkɔhgu huuga, noor diir t dan n tool na: "Yaala kuliiga kena lena! Riir-n n' tuug-ka!" ⁷ Yelmaa, biirii kwifrhii t himtr kpir kpir, n bah n ka maantra hi kana. ⁸ Joojoonbiiriihii t bɔhɔɔ rarm rei na: "Si-n-t kpaam jah, t' kana kuuln!" ⁹ Rarm rei t leed-hi na: "Haa, l' kpañ l' ta na t' si-n, ked-n yakun n' dah!" ¹⁰ Joojoonbiiriihii t

san na hi dah kpaam, yelmaa yaala kuliigee t taan. Rarm biirii hinuhi hin maantr hiyen hii t jib yaala disakun kuliigee kaa, bá riw huturu n gar. ¹¹ Biirivolhii t dan n taan n kaan, n ka toola na: "Berma, berma! Rawdg t' jibn!" ¹² Yaala kuliigee t leed-hi na: "Mà bɔhɔɔ-n gobiint na waa, mà kpaá mii-n.»

¹³ Yeesua nn gwɛɛl-ba nawdlamii lee, n bɔhɔɔ-ba na:

«Neer-n ka sug na, n' kpaá mi goor ka ta kpaá mi waaru!»

¿L' ba na nida maantr hayen lan na hà hɔd Nida Budaaga daanm?

Ta nyaan Lukaasa 19.12-27

¹⁴ «L' nan ba l' bɛm wo nidhii nn da ked huru n hɛm lee. Hɛn da bo na hà san huru lee, n hoh há ɔmɛɛheedba n to-ba há kwɛgdm. ¹⁵ Hà da to noogrwu ruuni lɛmi hinu, rehɔrwu ruuni lɛmi hirih', tafhrwu ruuni lɛmu. Hà da to-ba ka kɛɛmla volwu n hà beer, volwu n hà beer, lee n nyab. ¹⁶ ɔmɛɛheed hà da sohdg ruuni lɛmi hinufi wii t loɔm liɔbiirii n bah yaku heb yelmaa, l' hewl-wu ta ruuni lɛmi hinu. ¹⁷ Há da sohdg ruuni lɛmi hirih' wii t ta hɛm welee, l' hewl-wu ta ruuni lɛmi hirih'. ¹⁸ L' saa há da sohdg ruuni lɛmu wii t tiim vadb n kuur há berma liɔbiirii.

¹⁹ «L' hiid, ɔmɛɛheedbee bermwii t kpen, n hohm-ba na bá werii-wu hà liɔbiir. ²⁰ Há da sohdg ruuni lɛmi hinufi wii t daan n bɔhɔɔ na: "Berma! Da to-ma ruuni lɛmi hinu, má loɔm-hi n hɛm yaku, n yuun ta ruuni lɛmi hinufi volhi, hii nnanah'." ²¹ Há berma t bɔhɔɔ-wu na: "L' ba hóm, ven nnii ɔmɛɛheedhɔma. Wo vn mug want t' ba jah tii hóm lee, maa mà to-v want t' ba kɔd tii. Jibn mà haarn v' jum lamɛɛgu!" ²² ɔmɛɛheed há da sohdg ruuni lɛmi hirih' wii t ta daan n bɔhɔɔ na: "Berma! Da to-ma ruuni lɛmi hirih', má loɔm-hi n hɛm yaku, n yuun ta ruuni lɛmi hirih' volhi, hii nnanah'." ²³ Há berma t bɔhɔɔ-wu na: "L' ba hóm, ven nnii ɔmɛɛheedhɔma. Wo vn mug want t' ba jah tii hóm lee, maa mà to-v want t' ba kɔd tii. Jibn mà haarn v' jum lamɛɛgu!" ²⁴ L' saa, ɔmɛɛheed há da sohdg ruuni lɛmu wii t daan n bɔhɔɔ na: "Berma! Mà miil na ven nii nidhii há gwɛɛt ba gemm wii. Vii loɔl dikahb v' kan da ba bod ree, n vaad dikahb v' kan da ba diin bii ree. ²⁵ Fobɛhgu da hera-ma, má san n tiim vadb n kuur v' liɔbiirii, tii lee, jah v' want!" ²⁶ Há bermwii t leed-wu na: "ɔmɛɛheedbɛhgu ven, waamgunkuna! Ndee da miil na maa

logl dikafib mà kan da ba bod ree, na mà vaada dikafib mà kan da ba diin ree. ²⁷ Vn da mi welee lee, l' da ba na v' lo mà liğbiirii bankan, man kpen mà mid d' meed n hewl, mà sohdg-d n yadgu mefi'. ²⁸ Sohdg-n hà do ruuni læmfuu n`to-fu há da ba n ruuni læmi hinu wii! ²⁹ Miim-n na, há ba n bii wii, bà nan mɔɔ-wu sahb, hà bɛm n kwɛgdm kɔd kpaalaa. L' saa, há kpañ n bii wii, bà nan fɛla bà sohdg hà do bii tutugm fian ba n bii. ³⁰ ŋmɛɛheedbɛhgunkuna lee, kù kpañ na bá hee-ku n bii, kɔhdg-n-ku nyeetn! Reekan nii kun ba kù kom ka duum kù nyina.»

Yakaawrgu gwɛɛt

³¹ «*Nida Budaaga daa kena kà jeegun ká n *sangbantumtba mɛmba lee, kà kad kà huraant jargan. ³² Tant hɛn tiga kpogl taa hà bifi kà nɔngan, kà ro nidba volba n bayen, volba n bayen, wo kimta nn ro fɛi n fiyen, buri n fiyen lee. ³³ Kà nan lɔɔ fɛi n kà najuudu wee, kà lo buri n kà galu wee.

³⁴ «Lee wen, huraa biir bá ba n hà najuudu wee bee na: "Nen, mà Sa nn kaawl n` hɛn nen, daan-n n` sohdg huraant! Bà da maantr-n-t tant reem daa n dool. ³⁵ Biilm, kɔm da kura-ma, n' sahm-ma diit. Nyunyuudu da kura-ma, n' sahm-ma nyaalm. Mà da ba saana, n' sohd-ma n` hayan. ³⁶ Mà da kpañ n dimgu, n' sahm-ma dimgu. Mà da doora bɛhii, n' kiigm mà hɛn. Mà da reewra sargan, n' daan n luud-ma."

³⁷ «Lee, nidhɔmba bá da hɛna Sangband sɔklb hɛn bee gbaam-wu na: "¿Berma! Teda nni tñ da nyan-v kɔm t kuu-v, t' sahm-v diitii? ¿Teda nni tñ da nyan-v nyunyuudu t kuu-v, t' sahm-v nyaalmii? ³⁸ ¿Teda nni tñ da nyan-v v' ba saana, t' sohd-v t' haya nii?, laa, ¿v' kpañ n dimgu, t' sahm-v dimgu? ³⁹ ¿Teda nni tñ da nyan-v v' ba n bɛhii laa v' reewr sargan, t' daan n luud-vii?" ⁴⁰ Lee, huraa leedg-ba na: "Mà bɔhɔɔ-n gobiint na waa, nidba hii nn kpañ log wo bii bee, bà ta ba na mà teelban. Nn da tɔra bà ni hiiwu lee wen, man nii nn da tɔra."

⁴¹ «Tii n t' kaann, huraa biir bá ba n hà galu wee bee na: "Nen, Sangband nn da gwɛɛl nobɛfr n` kaa nen, nyab-n mà man n` san vɔkun! Ked-n boglam m` bee kakefnan miin! Bà da maantr-m Kunidwu n hà tumtba. ⁴² Biilm, kɔm da kura-ma, n' ka ba si-ma diit. Nyunyuudu da kura-ma, n' ka ba si-ma nyaalm. ⁴³ Mà da ba saana,

n' ka ba sohdg-ma n` hayan. Mà da kpañ n dimgu, n' ka ba si-ma dimgu. Mà da ba n bɛhii, laa mà da ba sargan, n' ka ba kiig mà hɛn.»

⁴⁴ «Lee, bee leedg-wu na: "Berma! ¿Teda nni tñ da nyan-v kɔm t kuu-v laa, nyunyuudu t kuu-v laa, v' ba saana laa, v' kpañ n dimgu laa, v' ba n bɛhii laa, v' ba sargan, t' ka ba tɔrg-vii?" ⁴⁵ Lee, huraa leedg-ba na: "Mà bɔhɔɔ-n gobiint na waa, nn da kpañ tɔra mà teelba ni hiiwu lee wen, ta man nii nn da ta kpañ tɔra." ⁴⁶ Lee, bà dar bà tobr bà hom wiiru l' kpañ dihaa, l' saa hɔmba jib neerm m' bee kakefnan miin.»

YEESUA KUUM N HÀ HIMTGM GWɛɛT

26 ¹ Yeesua nn bed gwɛɛtii l' dif lee, há bɔhɔɔ há *gwɛɛt sohdgtba na:

² «N' miil na l' tɛla goora hareh na bá di *Getgm kasant. Baa bà gweedm *Nida Budaaga na bà kpañ-ka *dabragr hɛn.»

Bà lo noor Yeesua hɛn

Ta nyaan Markuusa 14.1-2; Lukaasa 22.1-2; Yohanɛɛsa 11.47-53

³ Lee wen, *gotibermba n Yuudaa tiiba *kpalmba t kpogl taa gotiberm Kayiifa haarn. ⁴ Bà lo noor Yeesua hɛn na bà he rarm bà mug-wu bà ku. ⁵ Bà da beda na:

«L' kpañ na t' mug-wu kasant gooran, ka lag welee, kɔrgu ba kù vidg t' hɛn.»

Fɔghii vu Yeesua jugu kpaam

Ta nyaan Markuusa 14.3-9; Yohanɛɛsa 12.1-8

⁶ Yeesua da ba Betaanii kɔrgun, *bolmhii haarn bà hoh-wu na Simoona. ⁷ Fɔghii t nyuh há man, ka mad kpalaliiga kiiga ká ba kwɛɛlm biii, daht kpakunuukahm ba ká keh'. Fian nyuh há man lee, n vu kpaamii hà jugu, hà heewr n diit n deb. ⁸ *Gwɛɛt sohdgtba t yum welee l' weer-ba, bá bɔhɔɔ na:

«¿Hà kohl kpaamii na laa? ⁹ Ban ba bà gweedm-m daht, bà log m' liğbiir bà si katɛdtiiba.»

¹⁰ Yeesua t miig na fɔgwi gwɛɛt nii ban bɔhɔɔ, n bɔhɔɔ-ba na:

«¿L' her lan nn lɔɔ fɔgwi kunyɔrgu? Fian her-ma bii, b' ba hɔm.

¹¹ Katɛdtiiba lee, bee ba bà bɛm n` man kakefnan. Man lee, mà

kpaŋ mà bɛm n`man kakehnan. ¹² H̄an vu mà gbanu kpaam lee, h̄a maantr-fu na bá kuur-fu bilun. ¹³ Mà bɔhɔɔ-n gobiint na waa, ban nan ba bà faam Gohɔmt tant mɛntn lee, bà nan ba bà bɔhɔɔm bii fɔɔwii nn her bii, ka deeda h̄a h̄ɛn.»

Bà gweedma Yeesua

Ta nyaan Markuusa 14.10-11; Lukaasa 22.3-6

¹⁴ *Gwɛɛt sohdgtba kwifr n barehbee huuga bilma da bee, bà hoh-wu na Yuudaas Kariyoot tia. Wii t san *gotibermba man, ¹⁵ n bɔhɔɔ-ba na:

«Ka má gweedm-n Yeesu, ¿ n`to-ma bee?»

Lee, bá kaalm ligbkpaŋm kwɛɛtaf n faadm-wu. ¹⁶ Lee wen, h̄a bah n ka bag huru h̄u ba h̄u tɔrg na h̄a gweedm-ba-wu fuu.

Gɛtgm kasant diit deb

Ta nyaan Markuusa 14.12-25; Lukaasa 22.7-20; Yohannɛsa 13.21-30; n nan Korɛɛnt tiiba wadnoogrga, 11.23-25

¹⁷ *Kpooni kasant deb gonoogrd t taan, bà da h̄ɛna-fi ka kpaasod ragr tɛɛgt. *Gwɛɛt sohdgtba t gbaam Yeesu na:

«¿ Tee nnii vn sɔkla na t`san t`dig *Gɛtgm kasant diit?»

¹⁸ H̄a leed-ba na:

«Ked-n kɔrgun wenguaa n`biir-wu na mà bɔhɔɔ na mà vuugu taann, na haa nnii man ba mà di Gɛtgm kasant, má n mà gwɛɛt sohdgtba.»

¹⁹ Bá san n h̄ɛm wo fan bed-ba na bá he lee, n dig Gɛtgm kasant diit.

²⁰ Muunu nn loɔr lee, wú n h̄a gwɛɛt sohdgtba kwifr n barehbee, bá bah diit deb. ²¹ Ban da heewr n deb lee, h̄a bɔhɔɔ-ba na:

«Mà bɔhɔɔ-n gobiint na waa, n`huuga hii ba h̄a gweedm-ma.»

²² L` h̄ɛm gwɛɛt sohdgtba fobɛhgu biii. Bá bah n ka gbaama-wu hayen hayen na:

«Berma! ¿ Man laa?»

²³ H̄a leed na:

«Hii man n h̄a t`hefɔg kpoonu jit sumgan wii, wii kee h̄a gweedm-ma. ²⁴ *Nida Budaaga ba kà kpi wo ln h̄ɔd ká gwɛɛt *Wadbuudgan lee, gwɛntaf lee, nid h̄a ba h̄a gweedm-ka wii, kunyɔŋbermgɔ nan luura h̄a h̄ɛn. Ka bà da ba meed wii, ln bɛm h̄ɔm l`yatg.»

²⁵ Yuudaas h̄a da gweedm-wu wii t yahd h̄a noor n gbaam-wu na: Mt

«Berma! ¿ Man laa?»

H̄a leed-wu na:

«Beda tii nnii.»

²⁶ Ban da heewr n diit deb lee, Yeesua t logm kpoonu n seen Sangband na dii hera h̄mɛɛgb n gbɛhm-fu, n to h̄a *gwɛɛt sohdgtba ka bɔhɔɔ-ba na:

«Jah-n n`di! Mà gbanu nnii.»

²⁷ Tii kaann, h̄a ta logm kpowdga n daam, n seen Sangband na dii hera h̄mɛɛgb, n to-ba-ka, ka bɔhɔɔ na:

«Nyii-n-ka n`mɛmbee! ²⁸ Mà jiiim nnii. Mii loɔ *tuurnt Sangband n nidba l`huuga. Mii kee m`sool nidba kɔd kaa na l`waal bà fubɛhii².

²⁹ Mà bɔhɔɔ-n na waa, jana n jah mà nan ta kpaasod kakehnan goor má n nn tn nan nyi dakwɛɛlm mà Sa huraantn.»

Yeesua bahra huru ka ked Kpaamtiit duuga h̄ɛn

Ta nyaan Markuusa 14.26-31; Lukaasa 22.33-34; Yohannɛsa 13.37-38

³⁰ Tii n t`kaan bá yuum kasantii yumii². L` tog, bá ka kedaa Kpaamtiit duuga h̄ɛn.

³¹ Ban ked lee, h̄a bɔhɔɔ-ba na:

«Nyingunkuna nii, n`kee n`siil n`yadr taa n`mɛmbee l`bah n man, n`lag n`kir Sangband, wo dn bed Wadbuudgan na:

D`nan kua kimta,

l`saa kodiirn fei yadr taa kpeee n koot.»

³² Lee, h̄a ta bɔhɔɔ na:

«Man kee mà himtg kuumn lee, mà san *Galilee tantn mà h̄ɔd-n kan.»

³³ Fetra t yahd h̄a noor n bɔhɔɔ-wu na:

«Ka l`yatg wo ben, volba t kirm Sangband l`bah n vn, man lee, maa kpaŋ mà kir-d felah'!»

³⁴ H̄a leed-wu na:

«Mà bɔhɔɔ-v gobiint na waa, nyingunkuna nii, sah na kɔdaaga jawdga, v`fetg foorb tomb mtafm na kpaasod mii-ma.»

26.28 Weem daa, dɔm Yuudaas tiiba nn da vid mii jiiim da loɔ tuurnt bá n Sangband l`huuga.

26.30 Kasantii yumii, bà da yuuma Yumii 113-118.

³⁵ Fetra t leed-wu na:

«Ka l' la ba na má n vn t' kpia, mà kpañ mà gbu mà feer na mà kpaá mii-v.»

Gwæet sohdgtba volbee t ta bõhõõ bá mæmbee yenmii.

**Yeesua seenja ka
maantra hayen na hà di kunyõõ**

Ta nyaan Markuusa 14.32-42; Lukaasa 22.38-46

³⁶ Tii n t' kaan, Yeesuwu n hà *gwæet sohdgtba bá taai kaalanja kiigan, bà hoh-ka na Getsimanii. Há bõhõõ-ba na:

«Kad-n nnañ! Maa sanii lahaa mà seenj Sangband.»

³⁷ Hân bed-ba welee lee, n lõgm Fetrwu n Jebdea kwæelba barehbee, wú n ban l' san. Himañr t mug-wu, há rarm t ka fid há ni.

³⁸ Lee wen, há bõhõõ-ba na:

«Himañr hu mà kwæwrn, mà rarm t ka fid, mà hurgan difaa. Kpat-n nnañ n`bæm ka neer, daa gor-n, má n nn t`neer!»

³⁹ Hân bed-ba welee lee, n dodgii jañ', n luurm tinjan, n bañ há nõnga n tant n ka jowaa Sangband ka bõhõõ na:

«Hai, mà Sa! Ka l' ba l' si huruu, v`lõg wiiru kpowdgankena v`san n kan n voku, ká daa daan mà hæn. Gwentahaa, l' he wo vii nn sòkla lee, l' daa he wo maa nn sòkla lee!»

⁴⁰ Há ñmetgn gwæet sohdgtba batañbee man n mid bà go. Há bõhõõ Fetr na:

«Ka welee, ¿ n` ba bee na má n nn t` neer waaru huyenhu mõmhu? ⁴¹ Neer-n ka jobla Sangband na bii daa hogl-n! Nida diilan ba na há hëm bii hõmb, gwentahaa, hà gbanu ba gigdm.»

⁴² Há dodgii tõmrehdrm, n jow Sangband ka bõhõõ na:

«Hai, mà Sa! Ka l' ba na kpowdgankena daa gëtg, na l' ba na mà nyii-kaa, l' he v` sòklb jugun!»

⁴³ Há ta lilm ñmetgnm há gwæet sohdgtba man, n mid bà go, bà niini ba jeegu n goom, bà kpaá bea na bà muudg-hi.

⁴⁴ Há lilm bá man nyabm, n dodgii, n jow Sangband tõmtahrm ka bõhõõ goyentii. ⁴⁵ L' nan dif há ñmetgn gwæet sohdgtbee man n bõhõõ-ba na:

«¿ N` la doora ka go ka vohaa? Nyaan-n! Waaruu taan nii na bá mug *Nida Budaaga bà taag-ka fubëñtiiba natadn. ⁴⁶ Vidg-n t' nyab-n! Kpay-n! Nid há gweedma-ma wii nanaf!»

Bà mug Yeesua

Ta nyaan Markuusa 14.43-50; Lukaasa 22.47-53; Yohanëssa 18.2-11

⁴⁷ Yeesua nn da heewr n gwæelb lee, *gwæet sohdgtba kwifr n barehbee huuga bilma, bà hoh-wu na Yuudaasa t taan. Nidba kod da tagda hà kaa, ka mad hoodjui n dagbëña. *Gotibermba n Yuudaa tiiba *kpalmba da tomra-ba na bá mug Yeesua. ⁴⁸ Yuudaasa da beda nidba ban da tomr na bá mug-wu bee na:

«Nid man kee mà seenj mà hog wii, wii nnii. Mug-n-wu!»

⁴⁹ Ban taai Yeesua man lee, Yuudaasa t seenj-wu yelmaa na:

«Taa maara! V` gbanhuu!»

n hog-wu. ⁵⁰ Yeesua t leed-wu na:

«Mà tuura! Hë vn daan na v` he bii!»

Lee wen, nidba ban da tamn bee t tiñd há hæn n mug-wu.

⁵¹ Yeesua tuurmba bá da ba hà man bee huuga bilma t rood há hoodjuuga ruugan, n këhd gotiberma ñmëñheeda tobr n git.

⁵² Yeesua t bõhõõ-wu na:

«Vena! Ñmëlg v` hoodjuugee ká ruugan! Miim-n na biiba bá jañr hoodjui bee, bà nan ta kuul bá mæmbee hoodjuuga kuum. ⁵³ Diila na ¿ mà kpañ mà bee mà gbaam mà Sawu *sangbantumtba fonfoni kwifr n hirih hà tuun-ma-ba gwëñmna laa? ⁵⁴ Ka má he welee, ¿ l' he lan na gwæet ln hõd *Wadbuudgan tii bee t' he t' noor hæn wo ln gbaam lee?»

⁵⁵ Lee, há ta bõhõõ nidfigm na:

«¿ N` lõgra hoodjui n dagbëña n daan mà do wo na man nii bawd laa? Goor wo goor, mà kad *Sangband haarn ka weraa gwæet, n` kpaá mugaa-ma. ⁵⁶ Tii lee, bii nn hëna-ma bii mæmbii, l' hëna welee na gwæet weem daa *gwæet bõhõõtba nn da bõhõõ ka doola tii he t' noor hæn.»

Lee wen, há gwæet sohdgtba t solm bá mæmbee n saa-wu hayen.

Gotiiba n yaani yaadbermba yaa Yeesuwu n yaagu

Ta nyaan Markuusa 14.53-65; Lukaasa 22.54-55, 63-71;

Yohanëssa 18.12-14, 19-23

⁵⁷ Bá da mug Yeesuwu bee t san-wu n *gotiberma Kayiifaa. *Bañlb weriitba n *kpalmba, bee t kpogl taa kan. ⁵⁸ Fetra da sabaa bà kaa ka ba vòkun, ka geewa Yeesua, n san n taai gotibermaa, n jib bá kaa haaga, n kad tawdba man, na hà nyaan ln ba l' tolg n bii.

⁵⁹ Gotibermba n *yaani yaadbermbée mēmbēe t ka bag na bà nyaan gokaat gwēet tiit bà biir n Yeesua hēn ka bo na bà kuu-wu.

⁶⁰ Nidba kōd nn da la kena kan ka tokla gokaat hēnt hā hēn lee, l' kpaā ta na bá kuu-wu. Kaannā, nidba barehba t rorm n jēhnt,

⁶¹ n bōhōō na:

«Nidwunwuna da beda na hā ba hā bee hā gbuñ Sangband disaku hā ģmētg hā log goora hatah hā mēh-ku^z.»

⁶² Gotiberma t vid n jēhnt, n bōhōō Yeesu na:

« ħ Kpaā leeda liin? ħ Nidbambena bōhōō na lan v' hēnii? »

⁶³ Hā kpat n ka hen bel bel. Gotiberma t bōhōō-wu na:

« Sangband bee! Mā gbaama-v d' hidrn na v' leedg-t gwēet ka foor. ħ Ven nnii *Krist Sangband Budaaga laa? »

⁶⁴ Hā leed-wu na:

« Beda tii nnii. Lee mā rea ka bōhōō-n na, l' log jana l' san n nōngan, n`nan yul *Nida Budaaga kad Sangband Gemm Menm tia najuudu hēn^z. N`nan ta yul-ka wat hēn kà kena n faaga.»

⁶⁵ Lee wen, gotiberma t sad hā dimgu n kwēwweerga n bōhōō na:

« Hā gwēel ka suuda Sangband. T' ta kpaā haaraa na hii biir-t lii hā hēn. N' mōmba n`homra han suudg Sangband lee. ⁶⁶ ħ N' diila na laa? »

Bá leed na:

« Hā kohl gwēet l' mag na bá kuu-wu.»

⁶⁷ Ban bed welee lee, n lōhdr hā nōnga hēn nyanyaat, n gbum-wu kuda. Volba t waagm-wu katanjii, ⁶⁸ ka bōhōō-wu na:

« Ven nnii Krista, ħ laa laa? Biir-t! ħ T' ni wen gbudg-vii? »

Fetra kia na hā kpaā mi hā berma

Ta nyaan Markuusa 14.66-72;

Lukaasa 22.36-62; Yohanēesa 18.15-18, 25-27

⁶⁹ Fetra da kpat n ka ba haaga. ģmēēheedfōghii t nyuh hā man n bōhōō-wu na:

« Ven, da ta ba Yeesu Galilee tiwii man.»

⁷⁰ Hā kii nidba mēmba nōngan ka bōhōō na:

« Mā kpaā mi vn bo na v' biir tii.»

^{26.61} Nyaan Yohanēesa 2.19.

^{26.64} Gwēetii ba Yum110^{9an}.1.

⁷¹ Tii kaann, hā san fiid noon, ģmēēheedfōgvola t ta yum-wu, n Mt bōhōō bá da ba kan bee na:

« Wunwii da ba Yeesu Nasarēet tiwii man.»

⁷² Fetra t lilm kiim ka bōhōō na:

« Mā foora na mā kpaā mi nidwunwuna.»

⁷³ L' mōō jah', bá da ba kan bee t nyuh Fetra, n bōhōō-wu na:

« Biilm, ven nnii bá huuga bilma, v' gwēelb rēera-v.»

⁷⁴ Reekan, Fetra t bah n ka bōhōō na:

« Ka mā bōhōō gokaatii, Sangband dar mā tobr! Mā foora na mā kpaā mi nidwunwuna.»

Han heewr n gwēetii n bōhōōb lee, kōdaaga t jawd. ⁷⁵ Lee wen, Fetra t deed gwēet Yeesua nn da bed-wu tii na: "Sah na kōdaaga jawdga, v' fetg foorb tōmb mtafm na kpaā mii-ma^z." Hān deedg welee lee, n rorm duun n kom n dif hā ni.

Bà telg Yeesuwu gomn Filaata man

Ta nyaan Markuusa 15.1; Lukaasa 23.1; Yohanēesa 18.28

27 ¹ Hāteekwēen weem, *gotibermba mēmba, n Yuudaā tiiba *kpalmba t lo noor na bà he na bà ku Yeesua, ² n wed bá bōm-wu n san n taag-wu gomn *Filaata natadn.

Yuudaasa kura hayen

Ta nyaan Tumtba ģmēēgt 1.18-19

³ Yuudaas hā da gweedm Yeesuwu wii nn nyan na bà lo noor na bà ku Yeesu lee, hā kom hayen, n logm liġbkpaġm kwēetafm ban da faadr-wu mii, n san na hā ģmēlg *gotibermba n *kpalmba.

⁴ Hān san lee, n bōhōō-ba na:

« Mā gweedm nidhomwu n hā nyōnyōgm na bá kuu-wu. Mā hera fubēfġa.»

Bá leed-wu na:

« L' ba nyaan-t rii, v' gwēetn.»

⁵ Yuudaasa t kōhd liġbiirii *Sangband disakun, n san n bah hayenwu muhu n kuum.

⁶ Gotibermba t logm liġbiirii, n bōhōō taa na:

« Jiim liġbiirn. T' bahlb kpaā safh huru na bá lo-d *Sangband haar kadakġan.»

^{26.75} Nyaan vug34^u.

⁷ Tii n t' kaann, bá hom n taa, n logm liğbiirii, n dahm daformohdhii koogu, na bà kugm kun nidsaanba. ⁸ Tii kaa nnii ban la hoh koogu n jana na "Jiim koogu". ⁹ Lee wen nnii, gwæet weem daa *gwæet bohoot Yeremia nn da bed tii nn da her t' noor hen. Tii nnii na:

*Bà logra liğbkpaɪm kwætafm, liğbiir *Yisraheel tiiba nn da homr n taa na bà faad há hen dii, ¹⁰ n dahm daformohdhii koogu, wo Saberma nn da sir-ma wad lee.*

Bà yaa Yeesuwu n yaagu gomn Filaata man

Ta nyaan Markuusa 15.2-15; Lukaasa 23.3-5, 13-35; Yohanneesa 18.29-40; 19.4-16

¹¹ Yeesua t jehnt gomna nongan, há gbaam-wu na:

« ¿ Ven nnii *Yuudaa tiiba huraa? »

Há leed-wu na:

« Beda tii nnii. »

¹² Tii n t' kaann, *gotibermba n *kpalmmba t kudm gwæet ka bohoo há hen. Há ka ba leedg lii. ¹³ *Filaata t bohoo-wu na:

« ¿ Kpaá hum gwæet kod ban kena n v' hen tiin? »

¹⁴ Há ka ba leedg gwæegu kuyengu momgu hen felah', l' hem gomnwu yolaa yem.

¹⁵ Bind wo bind, *Getgm kasant nn taana lee, gomna t ree sarga tiifiiwu sargan, korgu nn sokl wii, n hohl. ¹⁶ Lee wen, l' mid nidhii reewr sargan bà hoh-wu na Barabaasa, nidba memba mii-wu.

¹⁷ Nidba t kpogl taa figm, *Filaata t gbaam-ba na:

« ¿ N' sokla na mà ree wenwu sargan mà hohlga?, ¿ Barabaas laa, Yeesu ban hoh na *Krist wii le? »

¹⁸ Biilm, Filaata moma da miil na bermba da hera nommolb n taag Yeesuwu hà natadn.

¹⁹ Filaata nn da kad hà huraant jargan ka yaa lee, há foga t tamn nid na há biir-wu na:

« Daa jib nidwunwuna gwætn! Há ba n hà nyonyogm. Nyingunkuna nii, mà diira kunyogru biii há kaa jaamiitn. »

²⁰ *Gotibermba n *kpalmmba t hafm nidba na bà gbaam na bà ree Barabaaswu sargan, l' saa bà ku Yeesua. ²¹ Gomna t liim-ba gbaamb na:

« ¿ Barehdrbee huuga, n' sokla na mà ree wen mà hohlga? »

Bà leed-wu na:

« Barabaasa. »

²² Há ta ηmet n gbaam-ba na:

« ¿ Maa mà he lan n Yeesu ban hoh na Krist wii? »

Bà membee t leed na:

« Kpañ-wu *dabragr hen! »

²³ Filaata t gbaam-ba na:

« ¿ Há kohl ben mombii? »

Lee wen, bá nagd bá ni n ka toola na:

« Kpañ-wu dabragr hen! »

²⁴ Filaata wen nyan na hà kpañ hà bee hà he bii, nidba gwæda n kwæen ka biira lee, há logm nyaalm, n nit há nifi bá nongan, n bohoo-ba na:

« Mà gwæet kpañ nidwunwuna kuumn. N' gwætn. »

²⁵ Nidfigmii t leed-wu na:

« T' n t' bii t' gwætn. »

²⁶ Lee wen, Filaata t ree Barabaaswu sargan, n wed bá gbum Yeesuwu tangbanii. Ban gbur-wu lee, há logm-wu n taag bá natadn na bà kpañ-wu dabragr hen.

Tawdba lahi Yeesua

Ta nyaan Markuusa 15.16-20; Lukaasa 23.11; Yohanneesa 19.2-3

²⁷ Lee, tawdba t san Yeesuwu n gomna haarn. Bá hiinhuu menhuu t kpogl taa há man. ²⁸ Bá fitr há dimt, n logm dimmolgu n fid-wu.

²⁹ L' saa bà bagm hina jajalhi n ruugm deggra n lig-wu, n bagm nyakaku n to-wu há najuudun. Ban her welee lee, n ka gbafnta dind hà tiŋa, ka lah-wu, ka seenja-wu na:

« Taa maara! V' gbanhuu! »

³⁰ Bà da lohdra nyanyaat há hen, ka sohdra nyakakuu ka gbu há jutantjan. ³¹ Ban lahr-wu l' tog lee, bá fit-wu dimmolgu bá nn fid-wu kuu, n ηmet n fidm-wu há dimt, n san n wun na bà kpañ-wu dabragr hen.

Yeesua kpiira dabragr hen

Ta nyaan Markuusa 15.21-41; Lukaasa 22.26-49; Yohanneesa 19.17-30

³² Ban red korguun lee, n tan n daawhii, bà hoh-wu na Simoona.

27.25 T' n t' bii t' gwætn, bá lamn bohoo na Há jiim tehr tn n t' bii t' hen!

Hà da ba na Siréen korgu tiin. Bá mug-wu n kwegdi na há tu Yeesua *dabragr. ³³ Bá san n taai kaalaja kiigan, bà hoh-ka na *Golgotaa*, l' kotod nnii na "Jukuuga". ³⁴ Reekan, bá logm ragr diir, n soðm daamn^z, n to Yeesu na há nyi. Hân lem daamii lee, n kirm na hà kpañ hà nyi.

³⁵ Tii kaann, bá kpañm-wu dabragr hên, n *raarm taa há dimt ka taaw t' hên waari* na há bee n jum dimgu kuuguu, hà log-ku^z. ³⁶ L' saa, bá kad kan n ka sug-wu. ³⁷ Bá logm dagweku, n hoorm kú hên bii ban kpañr-wu b' kaa bii, n kpañ-ku há jugu faaga. Bà da hoda kú hên na "Wunwii nnii Yeesua, Yuudaa tiiba huraa". ³⁸ Bà da ta kpañra bawdba barehba há kpama, volwu n hà najuudu hên, volwu n hà galu hên.

³⁹ Nidba bá da beraa n kan bee da jool-wu nanjoi ka suu-wu^z, ⁴⁰ ka boñoo na:

«Ven, ven da bag na v' gbuñ Sangband disaku na v' ñmetg v' log goora hitaħ v' meħ jeengu ven, ¿ kpañ v' bee v' sohdg vyenwu kuum nii? Ka l' ba na ven nnii Sangband Budaaga, hohntn nan dabragr hên t' nyaana!»

⁴¹ L' saa *gotibermba, n *bahlb weriitba, n *kpalmba, bee ta laħ-wu ka boñoo na: ⁴² «¿ Ndee hà da soħda nidvolba kuumn laa? ¿ L' hêm lan hân kpañ hà bee hà sohdg hayen? ¿ Lag wii nnii *Yisraheel tiiba huraa? Gwehna lee, há hohntn nan dabragr hên, l' saa t' tii hà hên. ⁴³ *Hà da logra hayen n to Sangband*, n ka kókma na wii nnii d' Budaaga. *Tii lee, ka Sangband sokla-wu hom gobiint, d' dah nan há jugua^z!*»

⁴⁴ L' lag n bawdba ban da kpañr hà man bee meħba t ka ta suu-wu wo volbee nn da suu-wu lee.

⁴⁵ L' wahd muunu huuga, muunu t lig, nyeet t fiid tant ment kakehnan jabr waari hitaħ'. ⁴⁶ Ln san n ka wahda waari hitaħi weenn lee, Yeesua t tool kimm n hà lamn na:

«*Hèlii! Hèlii! ¿ Lamaa sabaktanii?*» L' kotod nnii na: «*Mà Sangband! Mà Sangband! ¿ L' her lan vn vaa-maa^z?*»

27.34 Bà da soðl welee na l' saħm goom.

27.35 Gweetii ba Yum22^{gan}.19.

27.39 Nyaan Yum22^{gan}.8.

27.43 Gweetii ba Yum22^{ga}.9.

27.46 Gweetii ba Yum22^{gan}.2.

⁴⁷ Bá da ba kan n hom welee bee ni biiba t ka boñoo taa na:

«Hà hohl *Hèlia.»

⁴⁸ Bá huuga bilma t solm, n logm dimtoogu n veh-ku danmiigun, n viil-ku nyakaka noon, n teedgii-ku Yeesu na há moğ daamii. ⁴⁹ Volba t boñoo na:

«Hodg saħ t' nyaan na ¿ mig Hèlia ba hà daan hà sohdg-wu kuumn laa?»

⁵⁰ Yeesua t lilm ñmæga kimm n kuum. ⁵¹ L' waarhuu hênii, dimgu kú da lil *Sangband disakun kuu, kú keeml kú huuga n sad kpaaw faaga kakehnan tiija. Tant t dam, fiini t waagm muuli. ⁵² Bili noora t huudr. Sangbantiiba kod bá da kpiidr weem bee t himtr kuumn, ⁵³ n rorm bilin. L' saa Yeesua himtgm kaann, bá jib korbudgun^z, nidba kod t yum-ba.

⁵⁴ *Roomaa tawdbermwu n tawdba wú n bà da sug Yeesua hên bee, bá yum tant nn dam lee, n bii b' her bii membii. Lee wen fobeħgu t mug-ba biii, bá boñoo na:

«Biilm, nidwunwuna da ba na Sangband Budaagan.»

⁵⁵ Fögba kod da ba kan ka jehraa vokun ka geewa. Bee da baħ *Galilee tantn n ka tagd hà kaa, ka to-ra-wu. ⁵⁶ Maarii Magdala tiwu n Maarii Yakoobwu n Yooséf bà nya, n Jebdea kwæelba nya da ba fögba bá da ba kan bee huuga.

Bà kuur Yeesuwu bilun

Ta nyaan Markuusa 15.42-47; Lukaasa 23.50-56;

Yohanneesa 19.38-42

⁵⁷ Jabr nn dan n jab lee, Hârimatee korgun dakwegtiħii t daan, bà hoh-wu na Yooséfa, ka ta kitg Yeesua *gweet sohdgta. ⁵⁸ Hâ san *Filaata man, n gbaam-wu Yeesua gbanu. Filaata t saħm huru na bá to-wu-hu. ⁵⁹ Bá wen to-wu kpiira, há fiid-wu dimkwæelgun, ⁶⁰ n san n kuur bilkwæelun, ka da tii-hu fiigun n dool-hu hayen. Hân kuur-wu lee, n biruu tanbibihgu n riw bilhuu noor hên, n kulii. ⁶¹ Lee wen, Maarii Magdala tiwii n Maarii volwii da ba kan ka kad bilhuu nongan.

⁶² Goorii torjvetr da ba na voħoob goorn. *Gotibermba n *Farisii tiiba t kpogl taa, n san *Filaata man, ⁶³ n boñoo-wu na:

27.53 *Korbudgu* nnii *Yerusalem korgu.

«Taa maara! T` deedg na gokaat tiwii nn da neer lee, hà da bõhõõ na hà kee hà himtg gotafhd goor kuumn hà neer^z. ⁶⁴ Tii lee, si wad na tawdba kiigm há bilhuu hèn kakefnan goora hatafa, ka bo na há *gwæet sohdgtba daa he bà sabii bà lõg há gbanu, bà da bà bõhõõm kõrgun na hà himtg kuumn. Ka l` he na bá biir welee gokaatii, l` kohl gwefhja kpaalaa l` yatg ln da ba nooga lee.»

⁶⁵ Filaata t bõhõõ-ba na:

«N`ba n tawdba. Tom-n-ba bà kiig bilhuu hèn wo nn ba n`bee lee!»

⁶⁶ Bá san bilhuu man n gwefhd hù noon tandii n jehl kan tawdba na bá sugm.

Yeesua himtg kuumn

Ta nyaan Markuusa 16.1-8; Lukaasa 24.1-12; Yohanæesa 20.1-10

28 ¹ *Saabaat goor nn da getg lee, l`vet laad. Goorii hateekwæen, muunkwæelu, Maarii Magdala tiwii n Maarii volwii, bá san na bà nyaan bilu. ² Myenm jugun, tant t nyamr kimm, Saberma *tumfhii t ren sangbambiim n hofntn, n biruu tand d` da reewr bilu noor hèn dii, n dool kpamga, n kad d`jugun. ³ Hà da nmedwa wo tonu nn nmedaa lee, hà dimt ba feent wasaf'. ⁴ Fobefhu t mug tawdba biii, bá bah n ka defra kpañ kpañ, n kit wo kpiirma. ⁵ Sangbantumta t yahd há noor n bõhõõ fõgbee na:

«Nen lee, fobefhu daa mad-n! Mà miil na n`bagl Yeesu ban kpafr *dabragr hèn wii. ⁶ Hà kpañ nnaf', hà himtg kuumn wo han da bed lee. Daan-n! Kpay-n kaalaña bá kan da doolg-wu ree! ⁷ Solm-n weem, n`biir há *gwæet sohdgtba na hà himtg kuumn, lee gwefhja hà dæhdg n`nongan n san *Galilee tantn. Reekan nnii nn kee n`nyaan-wu. Mà tn bo na mà biir-n tii nnii.»

⁸ Bá kpiduu n nyab bilhuu man, fobefhu n nyaagb meñ mad-ba. Bá solm kili n san n Yeesua gwæet sohdgtba n gelmga. ⁹ Yelmaa Yeesua t tuug-ba, n bõhõõ-ba na:

«N`gbanhii!»

Bá nyuh há man, n mug há nakpai, n doot-wu tiñan ka jeenja-wu.

¹⁰ Lee, há bõhõõ-ba na:

«Fobefhu daa mad-n! Ked-n n`biir mà teelba na bá san Galilee, reekan nnii ban kee bà nyaan-ma.»

27.63 Nyaan Matewa wadgankenana, 16.21 n 17.23 n ta 20.19.

¹¹ Fõgbee nn da bafhuru ka ked lee, tawdba bá da sug bilu hèn Mt bee huuga biiba t nmetgii kõrgun, n bõhõõ *gotibermba bii b`getg bii membii. ¹² Gotibermba n *kpalmba t kpogl taa, n fom n taa, n logm liğbiir kod n faadm tawdba, ¹³ n bahl-ba na:

«Bõhõõm-n kõrgun na há *gwæet sohdgtba daan nyingu, n`door ka go, n bam há gbanu. ¹⁴ Ka gomna t fom na bà baawra hà gbanu n`go, t`kwiinj! hà kwæwr, hà ta kpañ hà hee-n bii.»

¹⁵ Tawdba t sohd liğbiirii, n ta hèm wo ban bahl-ba na bá he lee. Welee nnii gwæetii nn yadg *Yuudaa tiiba huuga kakefnan jana.

Há himtg kuumn wii huraant

Ta nyaan Markuusa 16.14-18; Lukaasa 24.36-49;

Yohanæesa 20.19-23; Tumtba nmetg 1.6-8

¹⁶ *Gwæet sohdgtba kwifr n hayenwii t san *Galilee tantn, n juul duuga Yeesua nn da werii-ba kee hèn. ¹⁷ Bá wen nyan wii, n doot há tiña ka jeenja-wu. Bá huuga biiba t ka la kpañ tia l`difaa bà ni. ¹⁸ Hà nyuh bá man n bõhõõ-ba na:

«Sangbambiim n tant hèn gemmnt ment taagra mà natadn. ¹⁹⁻²⁰ Ked-n tiga mena nidba memba man! *Huurm-n-ba Sangband nyaalm, Sa, n Budaaga, n *Vohoom Buudm hidrn! Weriim-n-ba na bá valgm bii man to-n bii membii! Lee, n`hèm bà kita mà gwæet sohdgtba. L`saa, miim-n na maa mà bëm n`man goorhee menfee kakefnan tant difm goor!»